

INNOVATION IN SCIENCE AND TECHNOLOGY

**Abstracts of XIV International Scientific
and Practical Conference
USA, Boston**

**USA, Boston
25 – 26, January 2021**

UDC 001.1

BBK 29

The 14st International scientific and practical conference «Innovation in Science and Technology» (January 25-26, 2021) Primedia E-launch LLC, USA, Boston. 2021. 232 p.

ISBN 978-1-6497-1313-1

The recommended citation for this publication is:

Petrov P. Learning Styles and Strategies // Innovation In Science And Technology. Abstracts of the 14st International scientific and practical conference. Primedia E-launch LLC, USA, Boston. 2021. Pp. 39- 43. URL: <http://el-conf.com.ua/>.

Science editor:

Solodka N.V.

Ph.D. in Economics, Associate Professor

Reviewers:

Monique Carnaghan

*Associate Professor in Economics in the Department of Economics,
University of Lethbridge, Canada*

Ostin Koonin

Professor of Information, Operations & Management Sciences, NYU Stern

Collection of scientific articles published is the scientific and practical publication, which contains scientific articles of students, graduate students, Candidates and Doctors of Sciences, research workers and practitioners from Europe, Ukraine, Russia and from neighbouring countries and beyond. The articles contain the study, reflecting the processes and changes in the structure of modern science. The collection of scientific articles is for students, postgraduate students, doctoral candidates, teachers, researchers, practitioners and people interested in the trends of modern science development.

e-mail: el-conf@ukr.net

homepage: <http://el-conf.com.ua>

©2020 Primedia E-launch LLC

©2020 Authors of the articles

CONTENT

<i>Аблязова Н.Р.</i> КОРПОРАТИВНЕ УПРАВЛІННЯ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ	7
<i>Барішок М.В., Терменжи Д.С.</i> РОЗРОБКА І УПРО- ВАДЖЕННЯ ВІДЕОУРОКІВ З МАТЕМАТИКИ З ЕЛЕМЕНТАМИ STEAM-ОСВІТИ	10
<i>Vachu M., Soroktan T.</i> INDICATORS OF IODURIA IN SCHOOL-AGE CHILDREN DEPENDING ON HEIGHT, WEIGHT AND AGE.....	14
<i>Белінська А.М., Новікова І.П., Трикаш І.О.</i> ДОКІНГ СИ- НАПТИЧНІ ВЕЗИКУЛИ У БЕЗКЛІТИННІЙ СИСТЕМІ ТА ВПЛИВ НА НИХ ОЛІГОМЕРНОГО ПЕПТИДУ 1-42... ..	17
<i>Бородай О.М.</i> ДИНАМІКА КЛІНІКО-ЕЛЕКТРОНЕЙРО- МІОГРАФІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ ПРИ ПОСТТРАВМА- ТИЧНИХ НЕЙРОПАТІЯХ ТА ПЛЕКСОПАТІЯХ	21
<i>Будко М.В.</i> РЕАКЦІЯ ЗАСОБІВ КОМУНІКАЦІЙ УКРАЇ- НИ НА ПРИЙНЯТТЯ БРЕКЗИТУ В УМОВАХ ПАНДЕ- МІЇ КОРОНАВІРУСУ.....	23
<i>Бухтіяров О.А., Бухтіярова І.Г.</i> ОСОБЛИВОСТІ СУДО- ВОГО РОЗГЛЯДУ ПРИ ЗДІЙСНЕННІ ДИСКРЕЦІЙНИХ ПОВНОВАЖЕНЬ СУБ'ЄКТІВ ВЛАДНИХ ПОВНОВА- ЖЕНЬ	27
<i>Верховцова О.М., Куценко О.В.</i> ПРИНЦИП ЗМАГАЛЬ- НОСТІ В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ	33
<i>Витвицький Д.Р.</i> УКРАЇНСЬКО-АМЕРИКАНСЬКІ ВІДНО- СИНИ ПІД ЧАС УКРАЇНСЬКО-РОСІЙСЬКОЇ ВІЙНИ.....	38
<i>Власова Н.С.</i> БЛОГ ВЧИТЕЛЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ДИС- ТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ.....	41
<i>Vovchak V.V.</i> COMBINED DRYING OF EFFLUENT SLUDGE BY ENVIRONMENTAL ENERGY	45
<i>Водяницька К.Р., Бессарабова О.В., Бойченко К.Ю.</i> ОСОБ- ЛИВОСТІ ВПЛИВУ МІОФАСЦІАЛЬНОГО РЕЛІЗУ НА МІОФАСЦІАЛЬНІ СТРУКТУРИ.....	49
<i>Галушка В.Ю., Тихонова В.Г.</i> ДЕРЖАВНА ТАЄМНИЦЯ ЗА КРИМІНАЛЬНИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ ТА ЗАРУБІЖНИК КРАЇН СВІТУ	54

<i>Городецька А.С.</i> ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ МОРАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЗАСОБАМИ УСНОЇ НАРОДНОЇ ТВОРЧОСТІ	58
<i>Грищук В.Л.</i> ЗНАЧЕННЯ ТАКТИЧНОЇ МЕДИЦИНИ ДЛЯ ПРАЦІВНИКІВ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ... ..	64
<i>Заграновська О.І.</i> ЗАСОБИ ВИРАЖЕННЯ ПЕРФОРМАТИВНИХ МОВЛЕННСВИХ АКТИВ В СУЧАСНОМУ АНГЛІЙСЬКОМУ МОВЛЕННІ	69
<i>Клімишина А.Я.</i> СТВОРЕННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ПУБЛІКАЦІЙ	72
<i>Лазебний С.Г., Макаренко А.О.</i> МЕРЕЖЕВИЙ ІНТЕЛЕКТ, ЯК ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМИ АВТОНОМНОГО МОНИТОРІНГУ 5G-ТЕХНОЛОГІЙ.....	78
<i>Larchenko V., Kuznichenko T.</i> MATHEMATICAL MODEL OF BIT-STREAM ONLINE COMPUTER OF IRRATIONAL FUNCTIONS	82
<i>Михайлюк С.</i> ОСОБЛИВОСТІ ЖІНОЧОЇ ЖУРНАЛІСТИКИ НА МІЖНАРОДНІЙ АРЕНІ СЬОГОДЕННЯ. КРОС-МЕДІЙНИЙ АНАЛІЗ.....	87
<i>Moldovan P.M., Sorokman T.V.</i> FEATURES OF DUODENAL ULCER IN CHILDREN	90
<i>Олішевська М.М.</i> ФОРМУВАННЯ ЕСТЕТИЧНОГО СМАКУ МОЛОДОГО ПОКОЛІННЯ ПІД ВПЛИВОМ МІЖНАРОДНИХ ЗМІ.....	92
<i>Островська М.Я., Островський О.О.</i> ОСОБЛИВОСТІ СТВОРЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО СЕРЕДОВИЩА У ШКОЛІ, ЯКА ЗДІЙСНЮЄ ДІЯЛЬНІСТЬ У ПОЛКУЛЬТУРНОМУ СЕРЕДОВИЩІ, НА ОСНОВІ ТРІАДИ «УЧИТЕЛЬ-УЧЕНЬ-БАТЬКИ»	95
<i>Петрова Є.С., Макаренко Д.О., науковий керівник Бойко О.В.</i> НОВЕ ПОЛОЖЕННЯ ДЛЯ ІНТУБАЦІЇ ЖІНОК З ПІДВИЩЕНИМ ІМТ: ПОЛОЖЕННЯ З МОДИФІКОВАНИМ НАХИЛОМ.....	105
<i>Poliukhovych M.V.</i> BRIEF DESCRIPTION OF MAIN SCHOOLS OF ENTERPRISE'S COMPETITIVE DEVELOPMENT STRATEGY FORMATION	109

<i>Прядко О.М.</i> ЗАСОБИ РОЗВИТКУ РЕКОНСТРУКТИВНО-ТВОРЧОГО ВИДУ МУЗИЧНОЇ ПАМ'ЯТІ У СТУДЕНТІВ-МУЗИКАНТІВ	112
<i>Рекіс Н.М.</i> СЕРТИФІКАЦІЯ ОРГАНІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ В УКРАЇНІ.....	115
<i>Рубан К.</i> ФОРМУВАННЯ АЛГОРИТМІЧНОГО МИСЛЕННЯ У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ	118
<i>Рудницька-Юрійчук І.Р.</i> ЗАГАЛЬНИЙ ОГЛЯД НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ Й ВИХОВАННЯ УКРАЇНЦІВ У США ТА КАНАДІ.....	129
<i>Рябініна Н.О.</i> СОЦІАЛЬНИЙ КАПІТАЛ ЯК ДРАЙВЕР ІНКЛЮЗИВНОГО РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ	134
<i>Синий С.П., Швелёва-Гаркуша Н.В.</i> ИСПЫТАНИЯ И КРИЗИСЫ В ЖИЗНИ ХРИСТИАНИНА	138
<i>Stepanov O.</i> PSYCHOPHYSIOLOGICAL QUALITIES OF A DRIVER.....	148
<i>Стрюкова С.Є., Дехтярьова О.О.</i> ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМИ СТАТЕВОЇ ОСВІТИ МОЛОДІ УКРАЇНИ	151
<i>Тараб К.Х., науковий керівник Щербак І.М.</i> РОЗВИТОК НАВИЧОК ОСОБИСТОЇ ГІГІЄНИ У ДІТЕЙ З РОЗЛАДАМИ АУТИСТИЧНОГО СПЕКТРУ	155
<i>Тарасюк С.І.</i> ЕТИКЕТ 2019-2020РР НА ПРИКЛАДІ УКРАЇНИ, КРАЇН ЗХ. ЄВРОПИ ТА США.КРОСС-МЕДІЙНИЙ АНАЛІЗ	159
<i>Туташинський В.І.</i> ІНОВАЦІЙНИЙ ЗМІСТ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ В ГІМНАЗІЯХ УКРАЇНИ	162
<i>Тутко Т.Ф.</i> ВИЗНАЧЕННЯ ДИНАМІЧНИХ ПАРАМЕТРІВ РОБОТИ ГАЗОПРОВОДУ В МОМЕНТ ПУСКУ	165
<i>Фінів В.М.</i> КРАТНІСТЬ ТА СТРУКТУРНА ОРГАНІЗАЦІЯ ЛЕКСИЧНИХ ПОВТОРІВ У ХУДОЖНЬОМУ МОВЛЕННІ МАЛОЇ ПРОЗИ: ФУНКЦІЙНИЙ АСПЕКТ ..	173
<i>Tsytsiura K.V.</i> COMPARATIVE ANALYSIS OF CHINESE AND UKRAINIAN EDUCATIONAL AND PROFESSIONAL PROGRAMS FOR BACHELORS' PROFESSIONAL TRAINING IN BUSINESS ECONOMICS	180

<i>Чабаненко Ю.С.</i> ТИПОЛОГІЯ СУЧАСНИХ СХЕМ І ПІДХОДІВ ДО ЛЕГАЛІЗАЦІЇ (ВІДМИВАННЯ) ДОХОДІВ, ОДЕРЖАНИХ ЗЛОЧИННИМ ШЛЯХОМ В СВІТІ ТА В УКРАЇНІ	185
<i>Чайдак Л.В.</i> ЛІЦЕЙ «ЛІНГВІСТ» ГОТУЄ ФАХІВЦІВ МАЙБУТНЬОГО	191
<i>Чумак Н.Б.</i> ОСОБЛИВОСТІ ІНШОМОВНОЇ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ	197
<i>Шемігон О.І., Биба В.А.</i> САМОМЕНЕДЖМЕНТ ЯК ІНСТРУМЕНТ ВИКОРИСТАННЯ ВЛАСНОГО УПРАВЛІНСЬКОГО ПОТЕНЦІАЛУ	202
<i>Шум Ю.М.</i> АЛІМЕНТНІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ НА УТРИМАННЯ ДИТИНИ.....	206
<i>Щербак І.М., Рєва І.М., Скидан Р.Ф.</i> ЗАСТОСУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У РОБОТІ З ДІТЬМИ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ.....	210
<i>Южека Р.С., науковий керівник Скиба Е.К.</i> ENFORCEMENT OF JUDGMENTS OF THE EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS IN FOREIGN COUNTRIES	213
<i>Yurkevich Ye.O., Valentiuk N.O., Albul S.I.</i> THE IMPACT OF ORGANIC FARMING IN GROWING MAIZE ON THE FEATURES OF FORMATION OF STRUCTURAL-AGGREGATE COMPOSITION OF SOIL IN THE CONDITIONS OF THE DANUBE STEPPE OF UKRAINE.....	218
<i>Hushchyn Ivan, Zelena Liubov, Panasiuk Olena, Katynska Maryna</i> THE USE OF MODERN BIOINFORMATICS METHODS IN DETERMINING THE GENOMIC VARIABILITY OF MICROORGANISMS.....	224

КОРПОРАТИВНЕ УПРАВЛІННЯ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Аблязова Н.Р.

*к.е.н., доцент кафедри
менеджменту і адміністрування
Східноєвропейського університету
імені Рауфа Аблязова*

Анотація: Корпоративне управління – поєднання фінансових, правових, організаційних норм і правил поведінки, які регулюють діяльність бізнесу та формують взаємовідносини між усіма його учасниками, членами чи партнерами.

Ключові слова: підприємство, бізнес, корпоративне управління, система управління.

Корпоративне управління вирішує актуальні питання управління діяльністю підприємств із метою оптимізації прибутків, мінімізації ризиків підвищення вартості компаній.

Наразі, корпоративне управління являє собою систему, яка характеризується певними структурами й процесами, а також забезпечує взаємодію учасників бізнесу та контролюючих органів, спрямовану на загальне управління з метою одержання прибутку та забезпечення ефективної діяльності.

Основою корпоративного управління є поєднання елементів управління організаційно-економічним механізмом та моделювання можливих тенденцій розвитку підприємства, до рівня великої багатопрофільної бізнес-структури з поєднанням у собі елементів управління та виробництва [1].

Відтак, більшість науковців «корпоративне управління» трактують, як: механізм управління компанією, яка виступає особливою системою взаємин усередині компанії та з іншими контрагентами. Основними цілями корпоративного управління вважається уникнення конфліктів між зацікавленими у функціонуванні компанії особами, побудова балансу інтересу всіх зацікавлених сторін і забезпечення мінімізації агентських витрат акціонерів [2].

Ґрунтуючись на принципах корпоративного управління, вважаємо за доцільне виокремити його основні задачі. На думку В. Чернишова, серед задач корпоративного управління основними є:

1) створення й забезпечення діяльності ефективного механізму аналізу, який полягає в стратегічному управлінні, прийнятті управлінських рішень і контролі за діяльністю товариства;

2) забезпечення однакового й справедливого ставлення до всіх акціонерів (у тому числі дрібних й іноземних) і можливостей усім акціонерам скористатися ефективними способами захисту у випадку порушення їхніх прав;

3) створення балансу інтересів зацікавлених осіб – акціонерів, менеджерів, працівників, замовників, партнерів, постачальників і кредиторів акціонерного товариства, держави і громадськості [3].

В умовах підвищеної конкуренції та нестабільності на ринку, вагомим значення набуває саме створення ефективної системи корпоративного управління, спрямованої на успіх ведення бізнесу.

Створення ефективної системи корпоративного управління та механізму його функціонування передбачає: окреслення ідеї корпоративного управління в довгостроковій перспективі, обмеження прояву зовнішніх ризиків, тощо.

Згадана система має відповідати сучасним реаліям, та містити компоненти забезпечення конкурентоспроможності підприємства та його розвитку в середньостроковій перспективі.

Відтак, основними складовими даної системи, на нашу думку, мають бути:

– управління що ґрунтується на використанні моделей максимізації сучасної вартості капіталу;

– управління по цілях на основі моделей максимізації капіталу;

– управління що ґрунтується на оцінці відхилень;

– управління потенціалом підприємства.

При визначенні складових має бути врахована наявна на підприємстві стратегія розвитку.

На основі окресленої системи та інструментарію управління підприємством доцільним є формування певної концепції корпоративного управління (рис. 1).

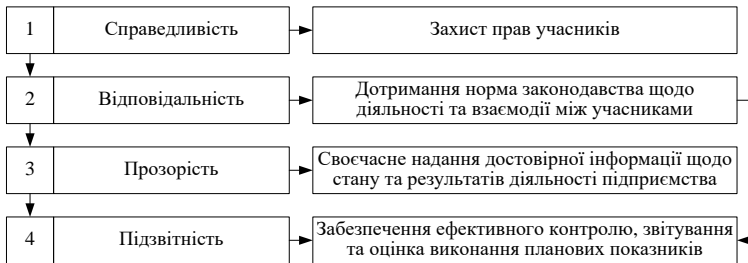

Рисунок 1 – Концепція корпоративного управління

Здійснення управління відповідно до наведеної концепції дозволить:

- раціонально, відповідно до норм законодавства розподілити права й обов'язки між учасниками бізнесу;
- забезпечити реалізацію основних принципів діяльності підприємства;
- забезпечити необхідний, своєчасний та ефективний моніторинг діяльності підприємства;
- своєчасно вживати заходи щодо виявлених відхилень у роботі підприємства.

Отже, грамотне й ефективне корпоративне управління забезпечить підприємству економічне зростання, конкурентоспроможність, сприятиме його інвестиційній привабливості та збалансуванню інтересів всіх зацікавлених осіб.

Література:

1. Ліщинський М. П. Розвиток корпоративного управління в підприємствах аграрного сектору економіки України. Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук, Харків. 2018. 23 с.

2. Електронний ресурс. URL: https://studme.com.ua/122-9060315646/finansy/korporativnoe_upravlenie_kak_nefundamentalnyy_faktor_sozdaniya_stoimosti.htm.

3. Чернышев В.Г. Корпоративное предпринимательство: от смысла к предмету. М., 2001.

УДК 372.851:004

Педагогічні науки

РОЗРОБКА І УПРОВАДЖЕННЯ ВІДЕОУРОКІВ З
МАТЕМАТИКИ З ЕЛЕМЕНТАМИ STEAM-ОСВІТИ

Баришок М.В.,

*учитель математики та інформатики
гімназія №153 ім. О.С. Пушкіна.*

м. Київ, Україна

Терменжи Д.Є.,

к.пед.н., доцент

Донецький національний

університет імені Василя Стуса

м. Вінниця, Україна

Анотація: у роботі висвітлюється авторський досвід створення і упровадження відеоуроків з функціональної лінії шкільного курсу математики на засадах STEAM-освіти. Авторами розроблено 25 відеоуроків для учнів загальноосвітніх навчальних закладів. Наводяться приклади фрагментів відеоуроку. Створені відео-матеріали активно використовуються авторами у професійній діяльності для учнів і студентів.

Ключові слова: відеоуроки, STEAM-освіта, навчання математики, функціональна лінія.

За останній рік відеоуроки та вебінари стали найпопулярнішими формами організації навчання. Практики стверджують, що застосування відеоуроків у навчальному курсі довело їх корисність для всіх учасників процесу навчання: для слухачів відеоуроки є додатковими навчальними матеріалами, що підвищують наочність та інформативність процесу підготовки; для викладацького складу архіви відеоуроків дозволяють з меншими витратами повторно застосовувати матеріал у навчальних чи професійних цілях; для освітнього закладу інтеграція відеоуроків у процес підготовки підвищує рівень

освітніх стандартів, стимулює впровадження інновацій, сприяє зростанню престижу навчального закладу та залученню нових студентів [1, с. 88].

Донедавна відеоуроки використовували лише як допоміжний засіб у навчальному процесі, наприклад, у тих випадках, коли навчальний матеріал важкий для сприйняття у звичайних умовах.

Педагоги підкреслюють, що такий спосіб подання матеріалу стимулює активність учнів, сприяє ефективності пізнавальної діяльності, підвищує мотивацію навчання [1, с. 88].

У фокусі нашого дослідження знаходиться проблема розробки, упровадження й удосконалення відеоуроків з математики для учнів та студентів. За п'ять років плідної праці нами було створено та упроваджено у навчальний процес 25 відеоуроків з таких тем: «Функції», «Способи задання функції», «Графік функції», «Лінійна функція», «Обернена пропорційність», «Квадратична функція», «Функція $y = \sqrt{x}$, її властивості та графік», «Квадратичний корінь. Арифметичний квадратичний корінь. Рівняння $x^2 = a$ », «Функція», «Властивості функцій», «Перетворення графіків функцій», «Квадратична функція», «Повторення та розширення відомостей про функцію», «Повторення відомостей про функцію», «Корінь n -го степеня та його властивості», «Функція $y = \sqrt[n]{x}$ та її графік», «Узагальнення поняття степеня», «Степенева функція, її властивості та графік», «Графіки тригонометричних функцій та їх властивості» (у двох частинах), «Обернені тригонометричні функції» (у двох частинах), «Показникова функція, її властивості та графік», «Логарифмічна функція, її властивості та графік» та «Криві, задані в полярній системі координат».

У процесі розробки відеоматеріалів було враховано дидактичні принципи створення навчальних матеріалів, психологічні особливості сприйняття інформації з екрану, а також низку ергономічних вимог, що детально описано у роботі [2, с. 119-123].

Підкреслимо, що матеріал відеоуроків має діалоговий і проблемний характер і відповідає принципам STEAM-освіти – комплексному міждисциплінарному підходу, який поєднує в собі природничі науки (Science) з технологіями (Technology),

інженерією (Engineering), мистецтвом (Art) і математикою, і акцентований на розв'язанні життєвих завдань, де всі предмети взаємопов'язані й інтегровані в єдине ціле [3, с. 4].

Так, однією з форм STEAM-навчання МОН України визначає уроки, які спрямовані на встановлення міжпредметних зв'язків і сприяють формуванню в учнів цілісного, системного світогляду, актуалізації особистісного ставлення до питань, що розглядаються на уроці [4, с. 2].

Реалізація міжпредметних зв'язків математики з іншими науками найбільш ефективно забезпечується завдяки прикладним задачам. Звернення до прикладів із життя і навколишньої дійсності, використання понять та явищ з інших дисциплін полегшує вчителю організацію цілеспрямованої навчальної діяльності учнів. Окрім цього, розв'язування прикладних задач сприяє ознайомленню учнів з роботою підприємств і галузей народного господарства, що є умовою орієнтації інтересу учнів до певних професій. Використання прикладних задач дозволяє вдало створювати проблемні ситуації на уроці [5, с. 15-20].

Психологами доведено, що у під час роботи з відеоматеріалами стомлюваність слухачів настає швидше, ніж

в очному навчанні й тому рекомендується створювати розвантажувальні частини: експрес-контроль, цікаві факти, цитати учених, історичні довідки тощо.

Після перегляду відеоуроку учням пропонується пройти комп'ютерне тестування в онлайн або офлайн режимі. Більш детально про використання програмних засобів для створення тестів описано у статті [6, с. 67].

Апробація розроблених відеоматеріалів проводилась на базі факультету математики та інформаційних технологій (зараз факультету інформаційних і прикладних технологій) Донецького національного університету імені Василя Стуса. Результати апробації будуть представлені у виступі.

Проведене дослідження, звичайно, не вичерпує всіх можливих шляхів створення й застосування навчальних відеоматеріалів на засадах STEAM-освіти. До подальших векторів наукового пошуку належить розробка та упровадження системи відеоуроків з інших тем шкільного курсу математики, особливу увагу приділивши геометрії; розроблення методики використання створених відеоматеріалів у навчальному процесі; проведення повноцінного математичного експерименту та математична інтерпретації його результатів; запуск власного навчального Youtube каналу для учнів і студентів.

Література:

1. Лосева Н. М. Розробка і використання дистанційних курсів у навчальному процесі: методичні рекомендації / уклад. Н.М. Лосева, Л.Б. Ігнатова. – Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2016. – 88 с.

2. Губар Д.Є. Методика створення і застосування динамічних слайд-лекцій з аналітичної геометрії / Д.Є. Губар // Дидактика математики: проблеми і дослідження: Міжнародний збірник наукових робіт. – Вип. 36. – Донецьк: Вид-во ДонНУ, 2011. – С.119-123.

3. Практичний посібник: Використання елементів STEAM-освіти на уроках математики в сучасній школі/ Мирна І.О., Чемерис М.І., Петренчук С.В., Міхєєва І.М., Якимчук О.О.,

Павлік Т.В., Головченко Л.А., Мельниченко В.А., Остапенко О.О., Хильчук Н.М. – Житомир:2020. – 4 с.

4. Методичні рекомендації щодо розвитку STEM-освіти в закладах загальної середньої та позашкільної освіти у 2020/2021 навчальному році [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://drive.google.com/file/d/1qxDeN7-byсJXSBKT-RqvBnO9Xuc5TFSgs/view>

5. Губар Д.Є. Роль прикладних задач з математики у процесі активізації пізнавальної діяльності учнів / Д.Є. Губар // Вісник Черкаського університету: Педагогічні науки. – Вип. 201 – Черкаси, 2011. – С. 15-20.

6. Лосева Н. М. Використання програми ASSISTENT у процесі навчання дисципліні «Аналітична геометрія» / Н. М. Лосева, Д. Є. Губар // Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Освітні вимірювання в інформаційному суспільстві». – К.: НПУ, 2010. – С. 67.

УДК: 612.392.64-053.5-056.2

Medical sciences

INDICATORS OF IODURIA IN SCHOOL-AGE CHILDREN DEPENDING ON HEIGHT, WEIGHT AND AGE

Bachu Marina.

*Graduate student of the Department
of Pediatrics and Medical Genetics*

Sorokman Tamila

*Prof. of the Department of Pediatrics
and Medical Genetics*

*Bucovinian State Medical University,
Chernivtsi, Ukraine*

Abstract. Iodine deficiency causes serious adverse health effects and is a major cause of mental retardation that can be prevented in childhood. The present study included 92 school-age children 7 to 12 years of age from three elementary schools in Chernivtsy region. The median ioduria in the examined population according to WHO criteria

indicates the presence of mild iodine deficiency. The urine of children did not reveal a difference depending on weight and height.

Key words: *children, median ioduria.*

Iodine deficiency causes serious adverse health effects and is a major cause of mental retardation that can be prevented in childhood [1, p.774]. To date, in 19 countries, including Ukraine, the issue of iodine deficiency remains relevant [2, p.1; 3, p.1]. Currently, only a small number of countries have stable iodine adequacy, about a third of the world's population lives in areas with some iodine deficiency, severe iodine deficiency is observed in mountainous areas such as the Alps, the Himalayas, the Carpathians. Chernivtsi region belongs to the foothills and mountain zones [4,p.83].

Methods. The present study included 92 school-age children 7 to 12 years of age from three elementary schools in Chernivtsi region. A teacher at each school collected midstream voided urine samples (approximately 20 mL) 2 hours after a meal. After break- fast at home, urine samples were collected at school. The collected samples were stored at 4°C until transferred to the laboratory. UIC was determined using a modified microplate method employing ammonium persulfate digestion followed by the Sandell-Kolthoff reaction [5, p.1028]. To assess the severity of IDD, a clinical examination was used, which included an assessment of physical development (measurement of height and body weight).

Results. Revealed moderate iodine deficiency - the median concentration of iodine in the urine of schoolchildren ranged from 50.2 to 200.5 $\mu\text{g} / \text{l}$. The median ioduria in the examined population is generally $81.2 \pm 3.2 \mu\text{g} / \text{l}$, which according to WHO criteria indicates the presence of mild iodine deficiency. The iodurine median was within the range of 70–100 mcg/l in 33 schoolchildren (35.8 %), which indicates mild degree of iodine deficiency (ID). In 10 children (10.8 %) the median was less than 70 mcg/l which indicates average degree of ID. In 7 children (7.6 %) the iodine excretion in urine within the range of 100–200 mcg/l which was the best result (the optimal result). The study of iodine concentration in the urine of children did not reveal a difference depending on weight and height (Table), but the

lowest indicators of iodine concentration in the urine were in children 7-9 years (Figure).

Table. Height, Weight, and Median UIC According to Age

Age	Height, cm	Weight, kg	Median (UIC, $\mu\text{g/L}$)
7 (n=13)	119.1 \pm 6.7	24.4 \pm 1.9	69.2*
8 (n=10)	128.1 \pm 3.5	28.8 \pm 5.1	66.4*
9 (n=18)	137.7 \pm 5.1	34.8 \pm 4.6	65.8*
10 (n=14)	139.1 \pm 5.7	38.8 \pm 6.3	90.4
11 (n=24)	146.1 \pm 9.3	42.1 \pm 7.7	81.9
12 (n=13)	154.1 \pm 7.9	43.8 \pm 8.6	96.2
Total (n=92)	143.1 \pm 9.4	37.4 \pm 8.1	81.2

Note. * - $p < 0.05$; UIC, urine iodine concentration

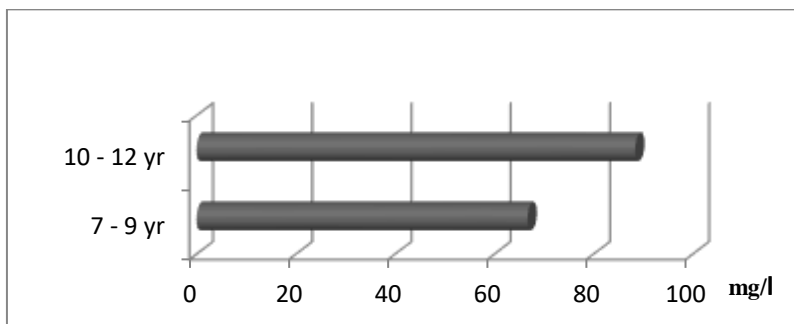

Fig. Indicators of the median ioduria in children depending on age

Referens:

1. Andersson M, Karumbunathan V, Zimmermann MB. Global iodine status in 2011 and trends over the past decade. *J Nutr* 2012;142:744-50.

2. WHO/ICCIDD/UNICEF, Assessment of the iodine deficiency disorders and monitoring their elimination. Geneva: World Health Organization, 2007.

3. International Council for Control of Iodine Deficiency Disorders; UNICEF; World Health Organization. Assessment of iodine deficiency disorders and monitoring their elimination: a guide for programme managers. 3rd ed. Geneva: World Health Organization; 2007.

4. Sorokman TV Indicators of development of school-age children living in iodine deficiency. Child Health. 2015;2 (61): 83–87.

5. Wuethrich C, Jaeggi-Groisman SE, Gerber H. Comparison of two methods for the detection of urinary iodine used in epidemiological studies. Clin Chem Lab Med 2000;38:1027- 31.

УДК 616.54.01

Медичні науки

ДОКІНГ СИНАПТИЧНІ ВЕЗИКУЛИ У БЕЗКЛІТИННІЙ
СИСТЕМІ ТА ВПЛИВ НА НИХ ОЛІГОМЕРНОГО
ПЕПТИДУ 1-42

Бєлінська А.М.,
студент

Новікова І.П.,
асистент

*Національний медичний університет
імені О.О. Богомольця*

Трикаш І.О.,
старший науковий співробітник

Інститут біохімії

*ім. О.В. Палладіна НАН України
м. Київ, Україна*

Анотація: у статті досліджено вплив мономерів та олігомерів бета-амілоїдного пептиду 1-42 на агрегацію синаптичних везикул у безклітинній системі, які представляють послідовний етап екзоцитозу в пресинапсі.

Ключові слова: хвороба Альцгеймера, синаптичні везикули, бета-амілоїдний пептид 1-42.

Хвороба Альцгеймера – це постійно прогресуюча нейродегенеративна хвороба, невиліковна в даний час, яка є однією з найбільших незадоволених медичних потреб [1, с. 640]. Найпоширенішою ранньою ознакою патології є труднощі із запам'ятовуванням останніх подій (втрата короткочасної пам'яті). Із прогресуванням захворювання, симптоми можуть включати

проблеми з мовою, дезорієнтацію, перепади настрою, втрату мотивації, людина перестає доглядати за собою та страждає від поведінкових проблем [2. с. 197].

На сьогодні причина хвороби Альцгеймера залишається не встановленою. Першочергове значення у багатьох випадках захворювання мають генетичні передумови. Інші випадки включають в себе історію травм голови, депресію або гіпертонію [3. с. 590]. Процес захворювання пов'язаний із відкладенням бляшок та закупорок бета-амілоїдного пептиду 1-42 в мозку [4 с. 20]. На сьогодні вченим не відомі жодні дієві засоби, які можуть вплинути на розвиток хвороби, тому це питання є найбільш актуальне в даний час. У 1991 році була постульована амілоїдна гіпотеза, яка говорить, що відкладення позаклітинного бета-амілоїду (A β) є основною причиною захворювання.

Метою нашого дослідження було оцінити вплив мономерів та олігомерів бета-амілоїдного пептиду 1-42 на агрегацію синаптичних везикул (SVs) у безклітинній системі, які представляють послідовний етап екзоцитозу в пресинапсі.

Синаптичні везикули з півкуль головного мозку отримували з ізольованих нервових кінцівок головного мозку (синаптосом) шляхом гіпоосмотичного шоку з модифікаціями. Діаметри частинок у суспензії синаптичних везикул вимірювали методом лазерно-кореляційної спектроскопії (ЛКС), що дозволяє виміряти розподіл частинок за розміром будь-якої форми в діапазоні субмікрометрів, за допомогою спектрометра Malvern 4700 Zetasizer-3.

Ми показали, що в буферному середовищі середній розмір виділених частинок із синаптосом становив 30 - 40 нм, це згідно з опублікованими даними відповідає розміру синаптичних везикул. Також спостерігали, що розмір частинок збільшується в середовищі, що містить цитоплазматичні білки синаптосом, загальний розмір становив 350 - 600 нм. Метод ЛКС виявив, що мономерні форми амілоїдного пептиду 1-42 не впливають на кластеризацію синаптичних пухирців у середовищі синаптосомальних цитозольних білків, але олігомери посилюють їх агрегацію. Також проаналізували розмір синаптичних везикул у присутності

цитозольних білків синапсом. На рис.1 можна побачити гістограму розподілу по діаметрах синаптичних пухирців.

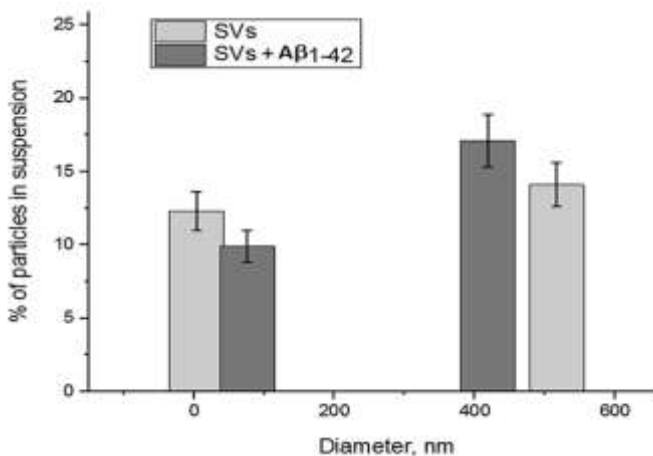

рис.1. Вплив олігомерів пептиду Аβ 1-42 (10⁻⁶ М) на агрегацію синаптичних везикул в середовищі цитозольної фракції синапсом.

Популяція частинок із середнім розміром близько 50 нм зменшилась. Було виявлено значне збільшення часток від 50 нм до 325 нм у присутності цитозолу. Це можна пояснити кластеризацією SV, яка ініціюється при додаванні цитозольних білків синапсом і в кінцевому підсумку утворює агрегати більше 300 нм протягом приблизно 10 хвилин.

Спостереження за розмірами частинок за допомогою ЛКС вказує на те, що в популяції з'являються дуже великі частинки, що передбачає взаємодію множинних SV. Цитозольні білки синапсом можуть бути відповідальними за агрегацію SV. Ми продемонстрували, що кластеризація SV, етап, який передує їх злиттю один з одним або з плазматичною мембраною, був посилений олігомерами β1-42. Кластеризація SV за допомогою Аβ негативно корелювала з готовністю SV до злиття.

Найбільш цікаві результати були одержані при дослідженні дії пептиду Аβ 1-42 на агрегацію синаптичних везикул в середовищі цитозольних протеїнів синапсом. Як видно з рис.2, після

преінкубації контрольних синаптичних везикул з олігомерною формою амілоїдного пептиду 1-42 їх здатність до агрегації в середовищі протеїнів зростає і збільшується кількість часток діаметром 400 нм.

Склад	Середній діаметр в нм	Кількість частинок такого діаметра, %±
1.SVs	48,1±5,4	86,0±3,1
2.SVs+ Aβ1-42	37,5±11,1	83,3±4,4
3.SVs+цитозольні протеїни синаптосом	325,1±11,1	92,5±2,7
4.SVs+ Aβ 1-42 +цитозольні протеїни синаптосом	379,8±11,1	73,0±3,0

рис.2.результати дослідження

Отже, з вище зазначеного можна зробити висновок, що мономери пептидів суттєво не впливають на агрегацію синаптичних везикул. Олігомери Aβ пептидів, у тому числі їх синтетичні форми, можуть зв'язуватися з плазматичною мембраною синапсів, проникати в бішар, що призводить до зміни її проникності. Олігомерний пептид Aβ 1-42 може викликати Ca²⁺-залежне вивільнення глутамату з астроцитів, що сприяє збільшенню позаклітинного глутамату в мозку. Є підстава вважати, що порушення процесу нейротрансмісії внаслідок дії пептиду є початковим етапом втрати функцій нейронів та їх подальшої загибелі.

Отримані результати можуть бути використані для дослідження нових препаратів, що діють на передачі нервового імпульсу та використаними для лікування хвороби Альцгеймера.

Література:

1. Reitz C., Mayeux R. Хвороба Альцгеймера: епідеміологія, діагностичні критерії, фактори ризику та біомарки. Біохімічна фармакологія, 2014. С. 640–651.
2. Backman L., Jones S., Berger A.-K., Laukka, E. and Small, B. Множинні когнітивні дефіцити під час переходу до хвороби Альцгеймера. Журнал внутрішньої медицини, 2004. С. 195–204.

3. Шердова К., Хорт Ж., Русіна Р., Бартош А., Лінек В., Ресснер П., Ректорова І. Рекомендації щодо діагностики та лікування хвороби Альцгеймера та інших порушень, пов'язаних з деменцією. *Ceska a Slovenska Neurologie a Neurochirurgie*, 2007 С. 589–594.

4. Гостіл М., Робінсон С. Фізіологічні ролі пептиду амілоїду-β натякають на нові способи лікування хвороби Альцгеймера. Межі старечої нейронауки. *Frontiers Media SA*, 10, 2018 – 118 с.

УДК 616.833

Медичні науки

ДИНАМІКА КЛІНІКО-ЕЛЕКТРОНЕЙРОМІОГРАФІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ ПРИ ПОСТТРАВМАТИЧНИХ НЕЙРОПАТІЯХ ТА ПЛЕКСОПАТІЯХ

Бородай О.М.

*аспірант кафедри неврології та
дитячої неврології ХМАПО
м.Харків, Україна*

Резюме. У статті розглядається проблема посттравматичних невропатій та плексопатій, особливості динаміки клініко-електронейрографічних показників, врахування яких сприяє діагностиці та своєчасному лікувальному моніторингу.

Ключові слова: *посттравматична нейропатія та плексопатія, периферична нервова система, електронейрографічні показники.*

Незважаючи на прогрес у медичній науці та технологіях травми периферичної нервової системи залишаються актуальною проблемою неврології та потребують подальших досліджень. Основною причиною рухових, чутливих та вегетативно-трофічних розладів при травмах нервів є припинення аксонального транспорту та блокада невральної провідності збудження, визваних порушенням анатомічної цілісності осевих циліндрів на макро- та мікроскопічному рівні [1]. Знання механічних властивостей різних ділянок периферичної нервової системи

дозволяє прискорити та покращити топічну та патогенетичну діагностику при визначених травматичних пошкодженнях [2].

Мета дослідження: електронеуроміографічна оцінка ступеню пошкодження нерва та визначення динаміки денерваційно-реінерваційного процесу по мірі відновлення функції.

Методи дослідження. Проведено загальноклінічне, неврологічне, електронеуроміографічне, ультразвукове обстеження та опитування 40 чоловіків з посттравматичними нейропатіями та плексопатіями. За віком пацієнти розподілились наступним чином: від 18 до 44 років - 29 хворих (72,5%), від 44 до 59 років - 11 хворих (27,5%).

Результати. За даними ЕНМГ у 10 пацієнтів (25%) спостерігалась повна денервація, у 6 (15%) майже повна, 24 пацієнтів (60%) часткова денервація. Повний аксональний перерив відмічався при анатомічному розриві нерву (невротмезис) або внутрішньостовбуровому пошкодженні нерву (аксонотмезис). Частковий аксональний перерив характеризувався збереженням частини аксонів нерву, інервуючих відповідну групу м'язів. При оцінюванні М-відповіді в паретичному м'язі в точці, де проходить 2 нерви, мало місце виникнення М-відповіді за рахунок функціонуючого нерву, в таких випадках М-відповідь мала неправильну форму, була інвертована, сенсорна відповідь була відсутньою. Реєстрація потенціалу рухових одиниць у м'язі, який інервується пошкодженим нервом є позитивною ознакою, вказуючи на збереження частини аксонів. При повній денервації потенціали рухових одиниць не реєструвалися, зберігалась виражена спонтанна активність, при яких виявлялись різні потенціали фібриляції та позитивні гострі хвилі у кожній точці м'язу. У хворих з частковою денервацією не спостерігалось вираженої спонтанної активності, як у хворих з повною денервацією. В початковій стадії денервації превалювали потенціали фібриляції, в кінцевій стадії - позитивні гострі хвилі, які замінюють потенціали фібриляції, строки збереження потенціалу фібриляції залежали від ступеню денервації. З появою перших потенціалів рухових одиниць з'являлась і рухова функція.

Висновки. Врахування динаміки клініко-електронейроміографічних показників сприяє своєчасній діагностиці та вирішенню питання про подальшу тактику лікування нейропатій та плексопатій, що є запорукою кращого відновлення функції кінцівок та зменшенню інвалідизації постраждалих.

Література:

1. Electromyography and Neuromuscular Disorders: Clinical-Electrophysiologic Correlations by David C. Preston MD , Barbara E. Shapiro MD PhD. - 2012. p. 11-23

2. Trescot, MD, ABIPP, FIPP, Andrea M (Ed.) Peripheral Nerve Entrapments. - 2016. - 617- 625.

Політичні науки

РЕАКЦІЯ ЗАСОБІВ КОМУНІКАЦІЙ УКРАЇНИ НА ПРИЙНЯТТЯ БРЕКЗИТУ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ КОРОНАВІРУСУ

Будко М. В.,

аспірантка спеціальності «міжнародні відносини»

Прикарпатський національний університет

імені В. Стефаника

м. Івано-Франківськ, Україна

Анотація : міжнародні засоби масової інформації як чинник формування думки різних спільнот світу є нагальною умовою для вивчення , особливо , коли мова ведеться про тему виходу Великої Британії з Європейського Союзу . Незважаючи на приклад економічно-розвиненої країни Західної Європи як Велика Британія загроза пандемії коронавірусу є одним із впливових факторів для вступу України до ЄС . Саме тому , попри велику кількість інформації на вищевказану тематику Брекзиту, її варто розглядати під детальним кутом, себто поглянути на реакцію медіа України в умовах пандемії коронавірусу на прийняття Брекзиту у Великій Британії. Де у період складної економічної ситуації не лише для українців , але і цілого світу взагалом засоби

масової інформації мають глобальний вплив на формування думки громадськості щодо виходу Великої Британії з ЄС. Тим самим даючи змогу поглянути на поставлену проблему з нової точки зору. Через вище вказані аспекти варто зазначити, що в умовах світового економічного занепаду, а також наявності депресивних регіонів в Україні таких як Донецька область і Луганська область. А тому шлях України до ЄС втрачає пріоритетність, а ти більше у зв'язку з таким прикладом як Брекзиту. Отже, потрібно проаналізувавши інформацію подану в українських ЗМІ на зламі 2019-го-2020-го рр. сформуванати загальну громадську думку, це можна зробити за допомогою сформованих у найближчому майбутньому професійні аналітичні центри, які виведуть загальні відомості щодо реакції українських медіа на шляху до ЄС враховуючи ризики пов'язані з пандемією коронавірусу, а також таким прикладом як Велика Британія. Все це дасть змогу Україні рухатися чіткішим шляхом до Європейського Союзу.

Ключові слова : засоби масової інформації, комунікації, Брекзит, Україна, Велика Британія, Європейський Союз.

У 2019-му -2020- му рр. у зв'язку з пандемією коронавірусу у світі тема Брекзиту відійшла на задній план, проте тема виходу Великої Британії залишилась актуальною. Дослідження впливу українських ЗМІ на тему Брекзиту раніше активно розглядалися в українському відділі BBC News у 2017 році [6], також ця тема є досить популярною серед науковців, аналітиків. Зокрема, схожу тему розглядали: Мирослав Ліскович [4], С. Горова[1], Сергій Квіт[5]та інші.

Як показує аналітика українського відділу новин BBC вихід Великої Британії з лав ЄС матиме серйозні наслідки для України. Володимир Фесенко акцентує на тому, що британська сторона мала антиросійську позицію в рамках Євросоюзу, що мало дати значну підтримку Україні у випадку вступу останньої до ЄС. А також було зазначено, що через Брекзит у керівництва Європейського Союзу буде зменшено увагу у зв'язку із загостренням суперечностей всередині ЄС [2].

Як показують засоби масової України у 2020-му році Британія і ЄС досить складно вирішують спірні питання щодо

виходу Великої Британії з Європейського Союзу на тлі пандемії коронавірусу, яка принесла у світову економіку кризові аспекти. Цитуючи англійську газету The Guardian Борис Джонсон і Урсула фон дер Ляєн не могли дійти компромісу з приводу руху британських товарів країнами ЄС, що дає не стабільність у плані питань мита тощо. [3] Український журналіст Юрій Шейком на сайті українських новин zik.ua зауважив, що вищевказані суперечності можуть мати наслідки для України у сфері торгівлі і зовнішньополітичної підтримки. У період початку пандемії коронавірусу січні 2020-го Велика Британія припинила членство в Євросоюзу. Звісно перехідний період для Великої Британії стосовно ЄС, який датується 2020-м роком буде стосуватися на пряму Лондону. Але, цей аспект торкнеться й України. Так чи інакше в'їзд до Великої Британії для українців буде залишатися за тим же принципом, що і під час членства Великої Британії у ЄС. Але, зміни передбачено щодо торгівлі, де з початку 2021-го Велика Британія вийде з зони вільної торгівлі між ЄС і Україною.

Після чого вступають у дію правила Світової організації торгівлі, але це можливо тільки за укладення міжнародної торговельної угоди між Великою Британією і Україною. Вищезгадані перемовини щодо українсько-британської торговельної угоди іще тривають. Що на думку заступника Міністра розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України Тараса Качки є негативним фактором у економічному питанні Британії по відношенню до українського експорту, де Велика Британія є вагомим покупцем української риби, м'яса тощо.

Українські Засоби масової інформації, зокрема у блогах сайту Pravda.com.ua посліня Великої Британії в Україні Мелінди Сімонс у 2020-му році детальніше описують зміни зв'язків України і Великої Британії в умовах пандемії коронавірусу у 2020-му році. Тобто Велика Британія і Україна працюватимуть за двосторонньою угодою, де за основу візьмуть Угоду про асоціацію між Україною і ЄС. Також Мелінда Сімонс зауважила про стабільність позиції Лондону щодо російської агресії у бік України.

З цього можна винести наступне, що реакція ЗМІ України на тематику Брекзиту на сучасному етапі в умовах світової економічної кризи у зв'язку з пандемією коронавірусу є неоднозначною. Тому ця тема є особливо гострою для громадськості зважаючи на інтеграцію України до ЄС. Отже, погляд та загальна думка українців щодо впливу Брекзиту на вступ України до ЄС може змінюватися під впливом тих чи інших медіа ресурсів.

Отже, з вищевказаного можна висновувати наступні аспекти:

- варто притримуватися більш-менш ідентифікації думки незалежних ЗМІ та подавати громадськості фільтровану інформацію щодо тематики Брекзиту на сучасному етапі

- Мінімізувати ризики «вірусного», «чорного» і «жовтого» піару завдяки створенню аналітичного центру дослідження ЗМІ в Україні, який базуватиметься на темі Брекзиту та євроінтеграційному формуванні думки громадськості України.

- Звести до зменшення інформацію від міжнародних медіа, а також перевіряти іноземні ЗМІ та можливу пропаганду негативного впливу Брекзиту на шлях України до ЄС.

Література:

1. Горова С. Брекзит – зміни на краще чи ускладнення ситуації? [Електронний ресурс] / С. Горова // Україна: події, факти, коментарі. – 2020. – № 3. – С. 40–47. – Режим доступу: http://nbuviar.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=4761:brekzit-chogo-ochikue-london-ta-perspektivi-dlya-ukrajini&catid=64&Itemid=376

2. Деніел Боффі. Лайза О'Керролл -Брекзит без угоди": Катастрофа прямо по курсу[Електронний ресурс]/Деніел Боффі . Лайза О'Керролл // The Guardian-Режим доступу: https://www.google.com.ua/amp/s/zik.ua/amp/blogs/brekzit_bez_uhodu_katastrofa_priamo_po_kursu_9907415

3. Мелінда Сіммонс -Брекзит уже сьогодні. Що варто знати? [Електронний ресурс]/ Мелінда Сіммонс//Blogs.pravda.com.is.- 2020.-Режим доступу: <https://blogs.pravda.com.ua/authors/simmons/5e3403eed5cb4/>

4. Мирослав Ліскович : інформаційний сайт ukrinform.ua [Електронний ресурс]: А він буде британський Брекзїт? І чого від нього чекати Україні ? Режим доступу : <https://www.google.com.ua/amp/s/www.ukrinform.ua/amp/rubric-world/2575177-a-vin-bude-britanskij-brekzit-i-cogo-vid-nogo-cekati-ukraini.html>

5. Сергій Квіт - Масові комунікації [Електронний ресурс]/Сергій Квіт//Київ. Видавничий дім «Києво-Могилянська академія».—2018-друге видання-с. 352-Режим доступу : <https://kvit.ukma.edu.ua/wp-content/uploads/2019/02/Mass-Communications-2018.pdf>

6. Служба моніторингу BBC : інформаційний сайт bbc.com [Електронний ресурс]: ЗМІ про вибори у Британії: це гірше за "брекзит". Режим доступу : <https://www.google.com.ua/amp/s/www.bbc.com/ukrainian/press-review-40219822.amp>

УДК 340.11

Юридичні науки

ОСОБЛИВОСТІ СУДОВОГО РОЗГЛЯДУ ПРИ ЗДІЙСНЕННІ ДИСКРЕЦІЙНИХ ПОВНОВАЖЕНЬ СУБ'ЄКТІВ ВЛАДНИХ ПОВНОВАЖЕНЬ

Бухтіяров О. А.,

кандидат юридичних наук,
заступник начальника кафедри спеціальних дисциплін
та організації професійної підготовки
Університету державної фіскальної служби України
м. Ірпінь, Київська обл., Україна

Бухтіярова І. Г.,

кандидат юридичних наук,
доцент кафедри публічного
управління та адміністрування
Національної академії внутрішніх справ
м. Київ, Україна

Анотація. Статтю присвячено особливостям судового розгляду щодо здійснення дискреційних повноважень суб'єктів владних

повноважень. Наголошено, що розширення меж дискреційних повноважень та допустима свобода правозастосувача в демократичних країнах є прямо пропорційними рівню та формам правосвідомості суб'єктів правозастосування. Тому обмеження правозастосовчого розсуду жорсткими нормативними рамками є повністю виправданим та певним чином забезпечує адресатів акту правозастосування. Зазначено, що дієвим важелем проти незаконних дій, виконаних з боку влади України і здійснених ними в трактуванні дискреційних повноважень, є адміністративний суд.

Ключові слова: дискреційні повноваження, судовий розгляд, правосвідомість, застосування права.

Summary. The article is devoted to the peculiarities of court proceedings regarding the exercise of discretionary powers of subjects of power. It is emphasized that the expansion of discretionary powers and the permissible freedom of the law enforcer in democratic countries are directly proportional to the level and forms of legal awareness of the subjects of law enforcement. Therefore, the restriction of law enforcement discretion by a strict regulatory framework is fully justified and in some way secures the addressees of the law enforcement act. It is noted that the administrative court is an effective lever against illegal actions performed by the Ukrainian authorities and committed by them in the interpretation of discretionary powers.

Key words: discretionary powers, judicial review, legal awareness, application of law.

Можливість громадян відстоювати свої права, свободи та порушені інтереси органами виконавчої влади це головна риса демократичної держави, якою вважається Україна. Порушені права та суперечки громадяни та особи без громадянства згідно з Конституцією України [1] та іншими законами мають змогу поновлювати шляхом звернення до вищестоячих органів або шляхом звернення до суду. У спорах з суб'єктами владних повноважень часто постають питання дискреційних повноважень цих органів. В свою чергу дискреційні повноваження часто межують з зловживанням владою та службовим становищем. В таких випадках ці правопорушення, а часто і злочини стають

найскладнішими як для сторони захисту, так і для сторони обвинувачення [2].

Суб'єкти владних повноважень, як відповідачі у справах, зазвичай заперечують проти позовів про оскарження їх рішень, дій чи бездіяльності або повністю будуючи свою позицію на тому, що такі дії або рішення вчинені чи прийняті в межах їх дискреційних повноважень або така теза висувається, як додатковий аргумент в запереченнях проти позовів.

Водночас, в дійсності, для багатьох керівників та юристів суб'єктів владних повноважень, а іноді і для суддів розуміння поняття дискреційних повноважень є доволі «туманним».

На законодавчому рівні поняття «дискреційні повноваження» суб'єктів владних повноважень не визначене. Проте, його розуміння іноді має вирішальне значення для визначення стратегії захисту інтересів позивача, формулювання позовних вимог та, врешті, отримання позитивного результату у справі. Мова йде про те, що суди не можуть втручатись в дискреційні повноваження, а тому позовна вимога про зобов'язання вчинити певну дію, яка належить до дискреційних не може бути задоволена судом. Але яким чином особа може поновити свої порушені права, якщо суб'єкт владних повноважень перевищив межі своїх дискреційних повноважень [7].

Дискреційні повноваження — право глави держави, голови уряду, інших посадових осіб органів державної влади діяти за певних умов на власний розсуд у межах закону [3, 7].

Таким чином бачимо, що дискреційні повноваження - це комплекс прав і зобов'язань представників влади як на державному рівні, так і на регіональному, у тому числі представників суспільства, яких уповноважили діяти від імені держави чи будь-якого органу місцевого самоврядування, що мають можливість надати повного або часткового визначення і змісту, і виду прийнятого управлінського рішення. Також ця особа може вибирати рішення у передбачених для конкретних ситуацій нормативно-правових актах або схожих документах. Це надає можливість представникові влади здійснювати вибір варіанта

рішення відповідно до власних міркувань, не обмежуючись чітко визначеним варіантом вирішення для конкретної ситуації.

У даному визначенні йдеться мова про дії органу державної влади вибирати рішення виключно в межах закону. Практика ж складається дещо по іншому, коли суди вказують про недопустимість втручання в дії органу державної влади та їх підміни, фактично залишаючи їхні незаконні дії наприклад (невидача дозволу і настання принципу мовчазної згоди) діяти в правовому полі узаконюючи незаконну діяльність органу влади [6].

Обмежуючим фактором для рішень представників влади згідно з визначенням дискреційних повноважень є закон і справедливість. Не варто випускати той факт, що володар дискреційних повноважень при прийнятті рішення може не дотримуватися відповідного нормативно-правового акту і порушити закон, внаслідок чого буде прийняте невірне рішення.

Такий випадок передбачено Конституцією України згідно ст. 55 [1]. Тут йдеться про те, що кожен громадянин має право оскаржити рішення представника влади і довести його не правоту.

Законами України також прописані зобов'язання судів перед народом України, а також їх призначення і завдання. Найважливіше завдання суду - протекція простих громадян України від посягань представників органів влади. Також до завдань судочинства входить урегулювання публічно-правових взаємовідносин між суб'єктами та об'єктами права, причому головним чином концентрується увага на поведінці інституту влади, їхніх представників і виконавців. Важливо не допустити перевищення своїх дискреційних повноважень владою, оскільки це неминуче буде вести до підвищення недовіри громадян країни. Що може перерости в безлади і критичну ситуацію в країні.

Отже, дієвим важелем проти незаконних дій, виконаних з боку влади України і здійснених ними в трактуванні дискреційних повноважень, є адміністративний суд.

І знов таки повертаємось до того, що чинний Кодекс адміністративного судочинства України, незважаючи на встановлене у ч.

1 ст. 2 [4] завдання – ефективний захист прав, свобод та інтересів фізичних осіб, прав та інтересів юридичних осіб від порушень з боку суб'єктів владних повноважень, – все ж таки містить обмеження у аспекті питання дискреції та способу захисту.

Тому важливим завданням, у даному випадку, є сприяння формування у суду переконання про відсутність дискреційних повноважень або, за умови їх існування, необхідності застосування норм Конституції України як норм прямої дії, а саме принципу верховенства права, що призведе до реального дотримання прав суб'єкта звернення та попередить незліченну кількість судових справ, що можуть існувати у майбутньому [5].

У результаті, на стику перебувають дві важливі правові проблеми: проблема можливості втручання суду у діяльність інших органів влади та проблема дотримання у державі принципу верховенства права.

Це у своїх рішеннях відзначає і Європейський суд з прав людини кажучи про те, що підстави, встановлені законодавством, для реалізації дискреційних повноважень можуть створювати юридичну невизначеність, а остання, як відомо, призводить до грубих порушень принципу верховенства права. У зв'язку з цим, національним законодавством повинні встановлюватись чіткі межі і порядок реалізації дискреційних повноважень. За умови, що законодавство не містить конкретних меж та порядку реалізації дискреційних повноважень, це не може слугувати підставою для відмови особі у застосуванні ефективного способу захисту – у даному випадку йдеться про застосування принципу верховенства права. Ефективний спосіб захисту повинен бути незалежним від будь-якої вжитої на розсуд суб'єкта владних повноважень дії, бути безпосередньо доступним для тих, кого він стосується і такий спосіб захисту повинен існувати незалежно від форми його вираження у правовій системі тієї чи іншої країни. Ефективний спосіб захисту повинен запобігати виникненню або продовженню порушенню чи надати належне відшкодування порушенню, що мало місце. Представництво у подібних справах вимагає сприяння формуванню судом активної позиції у питанні

захисту прав та дотримання принципу верховенства права, оскільки, як показує практика, доктринальні «відписки» окремих суддів про неможливість втручання у дискреційні повноваження призводять виключно до негативних наслідків для суб'єкта звернення [5].

На підставі вищевикладеного можна зробити наступні висновки:

- з одного боку - це позитивна тенденція, що суди не втручаються в діяльність органів державної влади та залишають питання, які віднесені до повноважень останніх, на їх компетентний розсуд;

- з іншого боку, такий розвиток подій позбавляє фізичних та юридичних осіб ефективного способу відновити свої порушені права, навіть у випадках, коли суд одночасно встановлює факт порушення таких прав [6].

Вважаємо, що у випадку, коли відмова державного органу визнано протиправною, то за наявності всіх необхідних правових підстав, чи не буде порушенням або втручанням у дискреційні повноваження органу державної влади винесення адміністративним судом рішення, яким буде зобов'язати державний орган вчинити певні дії.

За таких обставин, порушена проблематика вимагає більш детального вивчення та вдосконалення. По – перше, потрібно чіткого законодавчого закріплення меж і порядку реалізації дискреційних повноважень. По – друге, внесення змін до Кодексу адміністративного судочинства відносно винесення судових рішень про зобов'язання органу державної влади вчинення чітких та конкретних дій за судовими рішеннями.

Література:

1. Конституція України від 28 червня 1996. Відомості Верховної ради України. 1996. № 30 стаття 141
2. Дискреційні повноваження – це можливість суб'єкта владних повноважень діяти на власний розсуд, обираючи будь який правомірний варіант дій. URL: <https://lhs.net.ua/>
3. Дискреція. URL: <https://uk.wikipedia.org/>

4. Кодекс адміністративного судочинства України від 06.07.2005 (зі змінами та доповненнями від 03.03.2020) Урядовий кур'єр 2005. № 153, /153-154/

5. Дискреція та спосіб захисту. URL: <https://pravogarant.com.ua>

6. Дискреційні повноваження органу державної влади. URL: https://protocol.ua/ua/diskreysiyni_povnovagennya_organu_derjavnoi_vladi/

7. Strelchenko O. Bukhtiarova I. The nature of discretionary powers. The 3rd International scientific and practical conference «Innovation in Science: Modern Challenges» (May 25-26, 2020) Littera Verlag, Munich, Germany. 2020. 280 p.

УДК 37.012.5

Педагогічні науки

ПРИНЦИП ЗМАГАЛЬНОСТІ В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Верховцова О.М.

*старший викладач, кафедри іноземних мов
інституту міжнародних відносин*

Куценко О.В.

*старший викладач, кафедри іноземних мов
інституту міжнародних відносин
Київський національний авіаційний університет
м.Київ, Україна*

Анотація: *Стаття присвячена вивченню принципу змагальності у навчанні, його позитивні і негативні наслідки. Конкуренція в навчанні може бути здоровою, коли вона надає учням зворотній зв'язок щодо їхньої ефективності та вдосконалення, коли перемога не є єдиною чи основною метою, і коли вони отримують знання про себе в складних ситуаціях. Перемагаючи чи програючи, студенти навчаються, зростають та стають краще підготовленими до життя, що навчить їх правильно сприймати найкращі моменти, переживати негаразди та ставитись до супротивників гідно та з повагою.*

Ключові слова: змагання, суперництво, рейтинги, ефективність, самооцінка.

Конкуренція відіграє важливу роль не тільки в людському суспільстві, але і в житті всіх інших істот. В першу чергу, з конкуренцією пов'язані еволюція і природний відбір, сама поява живої матерії з неживої і можливе домінування першої над останньою.

Мета дослідження – дізнатися чи є принцип змагальності, суперництва у навчанні вирішальним для досягнення успіху. Успіхом називають досягнення певного рівня або перемогу в боротьбі. У разі природного відбору критерієм успіху служить виживання. Вимерлі види не є успішними в еволюційному плані. Індуктивність життя, її самовідтворення і фрактальність дозволяють підходити до вивчення процесу відбору з єдиних позицій.

Актуальність дослідження полягає в неминучості явища конкуренції в суспільстві і в навчальному закладі зокрема, в правильному підході та застосуванні на практиці. В якомусь сенсі все наше життя - постійна конкуренція з іншими, і потрібно бути до цього готовим. Але чи добре, коли навчання перетворюється в змагання? Слова «конкуренція» і «змагання» синоніми, але обидва вони означають, що потрібно «обійти» супротивника. Це — суперництво в якійсь області, певні дії з метою отримання переваги над конкурентами, спроба досягнення винагороди шляхом відчуження або випередження суперників, що прагнуть до ідентичних цілей [1].

Поки в школі є оцінки, а в вузах - конкурс на місця, в системі освіти буде змагальність. Змагатися - це природно для людини. Змагальність має біологічні причини і вбудована в соціальний контекст. Бажання всіх перемогти - ефективний стимул до дії. Саме тому конкурси та змагання так улюблені педагогами. Хрестоматійний приклад - система виховання в Стародавній Греції, вибудована повністю на спортивних іграх, змаганнях ораторів, поетів і драматургів. Головний принцип навчання та виховання в агелах вдало висловив грецький історик Плутарх: "Що стосується читання і письма, - писав він, - то діти навчалися

тільки найнеобхіднішому, все інше виховання переслідувало тільки одну мету - беззаперечний послух, витривалість і науку перемагати"[2]. Схоже, древні греки вважали, що без суперництва неможливо створити щось нове. Але часи змінюються, і нескладно помітити, що, якщо принцип змагальності знаходиться в основі системи освіти, він входить в протиріччя з цілями, які багато сучасних педагогів прагнуть досягти - виростити особистість з безліччю компетенцій, готову до комунікацій, до того ж ініціативну і здатну займатися самоосвітою все життя.

Принцип змагальності лежить в основі гри і культури, і школярі завжди будуть змагатися - хто швидше, хто сильніший, хто придумає вірш, хто отримає більше найкращих оцінок за чверть, а студенти – за стипендію, місце в магістратурі, аспірантурі, за працевлаштування.

Чому так? Досить подивитися, чим відрізняється змагання в спорті, де ніхто не сперечається про його доречність, і в школі.

Можливість вибору і добровільність. Людина вибирає спортивні заняття до душі і добровільно змагається. У школі будь-який студент підпорядкований загальній програмі, якою б адаптованою вона не була, і витрачає відносно невеликий відсоток часу на ті заняття, в яких він дійсно талановитий. Якщо змагальність стає обов'язковою частиною навчального процесу, він не вибирає, чи брати участь йому в цьому і, головне, в якій дисципліні.

У спорті критерії оцінки строго прописані (навіть за такої умови любителі спорту згадають чимало прикладів, коли результати змагань викликали в усьому світі палкі суперечки). Тут зрозуміло, що значить бути краще противника: стрибати далі, бігати швидше, забити більше м'ячів. А як об'єктивно вибрати, наприклад, кращий твір? Оцінки в галузі знань завжди умовні.

Отже, перед нами інструмент, який допомагає досягти певного результату швидко і ефективно - мотивувати. Але конкурс і конкуренція підриває основну мету освітнього процесу, згідно з якою всі студенти повинні навчитися тому, чому їх вчать. Не тільки найздібніші. Коли вони змагаються за перемоги в

олімпіадах, в спортивних змаганнях, ми немов переконуємо їх у тому, що одні можуть вчитися більше, а інші можуть менше. Той, хто займає перше місце, думає, що наступний за ним вчиться гірше (менше намагався), а навчання перетворюється в гру, в якій головне - виграш.

Конкуренція наочно демонструє, що бути першим набагато важливіше і приємніше, ніж отримувати знання. Крім того, якщо хтось виявляється попереду, хтось, природно, виявляється останнім. Значить, підвищення самооцінки одного завжди веде до заниження іншого. При зловживанні змагальність може знищити внутрішню мотивацію, зробити метою навчання отримання хороших оцінок, а не нових знань, і розділити студентів на «успішних» і «невдах». Особливо це стосується школи. Якщо учень мотивований тільки таким зовнішнім фактором, як перемога, його внутрішня мотивація слабка або зовсім відсутня. Саме внутрішня мотивація - це необхідна умова для навчання, без неї не буде самостійності у постановці цілей, ініціативності та інших чудових якостей, які необхідні людині в дорослому житті.

У навчанні є місце для конкурсів і змагань. Вони є джерелом мотивації, емоцій, способом організувати проектну діяльність, можливістью проявити себе. Крім того, під час будь-якого змагання можна вчити вчитися: показати, як важливі наполегливість і зусилля, як потрібно об'єднуватися і працювати командою, що головне - не перемогти кого-то, а самому стати в чомусь краще. Завдання школи – це не лише давати знання, а й підготувати учнів до дорослого життя, яке буває жорстоким і несправедливим. Загартувавшись певним чином у школі, учні легше сприйматимуть реалії пізніше. Адже, світ значно змінився за останні десятиліття. Його реалії, відмічені глибокими перетвореннями у всіх сферах життя людини і свідчать про формування якісно нового типу суспільства. Це епоха цивілізаційного переходу, що характеризується руйнуванням стабільної структури, відсутністю основних напрямків подальшого розвитку, хаосом процесів і самоорганізація нових локальних порядків і т. д. Ситуація постійних змін і переходів в «невіглавстві життя», з

одного боку, викликає стан тривоги і плутанини з майбутнім, і, з іншого боку, спонукає його шукати спосіб життя в перехідному просторі. Йде постійна боротьба і змагання за ресурси. Людина є частиною, учасником цього змагання.

Отже, ми дійшли висновків, що змагальність у навчанні є засобом стимулювання і мотивації навчальної діяльності студентів. При цьому учитель чи викладач має забезпечити рівність конкуренції і партнерства як складових частин змагального навчання. Під час змагання навчання має поєднувати в собі індивідуальну, парну та групову форму роботи, таким чином студенти нестимуть відповідальність за свою ситуацію. Необхідно відмітити і негативні сторони змагальності в класі. Менш успішні студенти через певні особисті якості (темперамент, вроджені таланти) можуть приписувати ситуацію на свою відповідальність, вважаючи свою соціальну ідентичність негативною, що може призвести до заниженої самооцінки. Результати узагальненого дослідження показують, що конкурентна практика викладання створює нерівність і підриває міжособистісні відносини. Змагальний підхід до навчання також негативно впливає на мотивацію, прогули, конфронтаційну поведінку. Хоча конкуренція в навчанні і пов'язана з певними ризиками, її не можна уникнути повністю. Змагання і порівняння необхідні для навчання соціальним навичкам. Дійсно саме порівнюючи себе зі своїми однолітками, можна засвоїти норми, цінності, а також позитивну і негативну поведінку. Конкуренція необхідна для самопізнання.

Література:

1. Українська мала енциклопедія: 16 кн.: у 8 т./проф. Є.Онацький. — Накладом Адміністрації УАПЦ в Аргентині. — 1960. — Т. 3, кн. VI: Літери Ком — Ле. — 703 с.
2. Виховання і навчання у Давній Греції. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://pidru4niki.com/131509103539-2/pedagogika/vihovannya_navchannya_davniy_gretsiyi
3. Бойет Д. Г., Бойет Д. Т. Путеводитель по царству мудрости: Лучшие идеи мастеров управления./ Д. Г. Бойет, Д. Т. Бойет; [пер. с англ.]. – М.: Олимп-Бизнес, 2004 – 512 с.

4. Омеляненко В.Л., Кузьмінський А.І. Теорія і методика виховання Навчальний посібник. – К.: Знання, 2008. – 415 с.

5. Пальчевський С. С. Педагогіка: навчальний посібник. – К.: Каравела, 2007. – 576 с.

Юридичні науки

УКРАЇНСЬКО-АМЕРИКАНСЬКІ ВІДНОСИНИ ПІД ЧАС УКРАЇНСЬКО-РОСІЙСЬКОЇ ВІЙНИ

Витвицький Д.Р.,

журналіст МАЛІЖ

Анотація: *Стаття є аналізом українсько-американських відносин під час російської агресії на сході України, які є не врегульованими та протиправними. Розвиток українсько-американських відносин та спільні дії, для покращення економічного та соціального стану України.*

Ключові слова: *Україна, Росія, агресор, відносини, війна, Крим*

Початком українсько-американських відносин можна вважати промову Президента США Джорджа Буша, виголошену 1 серпня 1991 у Києві, в якій він однозначно висловився за збереження СРСР і підтримку М. Горбачова. Америка неодноразово втрачала та відновлювала зацікавленість в Україні, як у стратегічному партнері. Великим недоліком у стратегічній моделі партнерства між США та Україною, є відсутність усталених форм співробітництва ціннісна асиметрія в системах стратегічних пріоритетів двох держав.

Після того як, Україна перестала належати до сфери важливих інтересів Вашингтона, у 2014 році США передало розв'язання проблеми ЄС, цим самим ігноруючи внутрішній стан України, що призвело до російсько-української війни. Не очікуючи такого розвитку подій, позиція США у 2015 році поступово почала змінюватись. В Україну почала надходити військова техніка, американські інструктори навчали українських військових, а також було надано мільйони доларів економічної підтримки. [2]

Посол США в ОБСЄ Джим Гілмор у своїй промові на засіданні постійної ради ОБСЄ 23 січня 2020 року розкритикував дії Росії щодо України. Він висловився, що це не громадянська війна, а підбурюваний конфлікт зі сторони Росії. До того ж він був вкрай не задоволений тим, що Тристороння контактна група у Мінську не досягла прогресу із питання припинення вогню, або розведення сил. Також додав, що коли Росія покаже таку ж політичну волю, як і президент Зеленський, ми можемо очікувати на мир. <https://www.radiosvoboda.org/a/posol-usa-gilmor-rosiya-ukraina-voyina/30395455.html>

Наприклад, Росія заперечує свою активність на сході України, називаючи гібридну агресію «внутрішньоукраїнським конфліктом» або «громадянською війною в Україні». Кремль вважає, що основними діячами на непідконтрольних Україною територіях є збройні сепаратистські угруповання «ДНР» і «ЛНР», що визнані в Україні незаконними і терористичними. [3]

Ухилення Росії від відповідальності та невизнання війни в Україні дає РФ можливість продовжувати бойові дії на сході, ігноруючи усі застереження та ухилитися від сплати репарацій за війну, а також не відшкодовувати збитки завдані війною, засуджувати людей, які були в регулярній та найманій російській армії та вчиняли воєнні злочини проти українців. [4]

Росія звикла скидати з себе вину та пояснює, що події які відбуваються на сході України є виключно громадянським конфліктом України та жодної причетності до обставин, які там трапились вона не має.

Український політик правого спрямування Юрій Сиротюк вважає, що жодних причин для громадянського конфлікту там не було в апорі, а Росія задіяла свої військові сили для прямої окупації Криму. Тепер стає зрозуміло, що це війна четвертого покоління, де невійськові чинники, не пряме військове втручання, а економічне, політичне, інформаційне, релігійне. Це світоглядна війна, метою якої є не завоювати країну, а

підірвати життєздатність цієї країни. Пряма анексія Криму – це чіткий фактор міждержавної війни.

Врахувавши фактори, які Росія спричиняє, щоб зруйнувати Україну, можна чітко сказати, що Російська Федерація є прямим агресором, який провів анексію Криму, веде бойові дії на сході та відхиляє всі звинувачення. Такі дії повинні бути засудженні та сторона, агресор, має бути покарана санкціями та виплатою компенсацій постраждалій країні. [5]

Отже, щоб швидше закінчити війну, Україні потрібно продумати низку дипломатичних проблем, які змусять Росію відступити та прийняти рішення про компенсацію збитків та визнання Криму українською територією. Для того, щоб уникнути сутичок із теперешнім агресором, Україні потрібно сформуванати потужну армію, налагодити зв'язки з Америкою та розглянути стосунки із сусідом-агресором.

Література:

1. http://irbisnbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21CO M=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD =1&Image_file_name=PDF/ahp_2016_1_17.pdf
2. http://irbisnbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21CO M=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD =1&Image_file_name=PDF/ahp_2016_1_17.pdf
3. <https://www.radiosvoboda.org/a/news-medvedchuk/29530235.html>
4. <https://petition.president.gov.ua/petition/60338>
5. <https://www.radiosvoboda.org/a/30446499.html>

БЛОГ ВЧИТЕЛЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

*Власова Наталія Сергіївна,
методист методичного центру при
департаменті гуманітарної політики
Дніпровської міської ради,
вчитель історії Комунального закладу освіти
«Середня загальноосвітня школа № 15»,
вчитель вищої категорії, «вчитель – методист»*

Анотація: *Стаття присвячена питанню ефективної організації дистанційного навчання за допомогою використання такого ресурсу як блог вчителя. У статті розглянуто поняття блогу, його функції та досліджено можливості для вчителя у використанні блогу на практиці. Також у статті надаються практичні поради щодо створення блогу, конкретні ресурси які можуть бути для цього використані. Стаття побудована на результатах особистого досвіду автора.*

Ключові слова: *дистанційне навчання, блог, ІКТ, онлайн-платформи, веб-ресурси.*

У сучасному світі, в час пандемії та дистанційного навчання, питання ефективної організації та інструментарію вчителів-практиків під час дистанційної освіти стає дуже актуальним. Одним з таких інструментів є блог вчителя. Блог (англ. blog, від web log — «мережевий журнал чи щоденник подій») – це веб-сайт, інтернет-сторінка, головний зміст якої складається з інформаційного контенту (зображень, текстів, посилань тощо).

В умовах сучасної школи вчитель змушений експериментувати, шукати можливості для організації ефективного зворотного зв'язку з учнями. Такий зв'язок може забезпечити вчителю наявність веб-ресурсу, такого як блог вчителя. Нові освітні технології надають можливість зробити блог повноцінним інструментом для навчання учнів в умовах дистанційного навчання.

Крім того, блог надає можливість поділитися власним досвідом, систематизувати та зберігати авторські матеріали, вести успішну педагогічну онлайн - діяльність. Ведення блогу сприяє підвищенню кваліфікації педагога, педагогічному зростанню та саморозвитку. Не дарма, блоги у наш час стають все більше популярними. Вже накопичено певний досвід вчителів у створенні та веденні власних блогів, існує велика кількість ресурсів для їхнього створення. Такі платформи для створення блогів називають ще «конструкторами», адже вони дозволяють за готовими шаблонами створити (сконструувати) свою власну онлайн – сторінку (блог).

На мій погляд, найзручнішими сервісами – конструкторами для створення блогів є «Wordpress», «uCoz», «Blogspot», «Wix» та «Jimdo». Ці платформи досить прості та зручні у використанні, мають багато готових шаблонів, дозволяють швидко та легко завантажувати матеріали. Крім того ці платформи є досить надійними, всі завантажені файли зберігаються у «пам'яті» сервісу і доступні для редагування.

Для того, щоб створити власний блог необхідно перш за все визначитися з його тематикою та призначенням. Для вчителя такий блог має задовольняти потреби учнів, батьків та колег. Дуже важливо правильно структурувати блог (визначитися з його сторінками) та навчитися використовувати всі можливості тої чи іншої платформи. Умовно, кроки по створенню блогу мають бути наступні:

- Вибір платформи для роботи;
- Обрання теми визначення мети створення блогу (для кого, навіщо він створений?)
- Структурування блогу;
- Обрання шаблону, створення власного дизайну;
- Наповнення сторінок блогу відповідним контентом;
- Формування аудиторії.

Зазвичай блоги вчителів поділяються на певні підвиди. Це може бути:

1. Блог – щоденник або блог – цитатник, в якому

розміщується цікава інформація, корисні посилання тощо. Такі блоги можуть стати корисними для молодих вчителів, слугувати онлайн – довідниками або допомагати у поширенні власного педагогічного досвіду.

2. Блог – платформа для спілкування. Такий блог фактично виконує роль онлайн – чату та покликаний спонукати користувачів до дискусії.

3. Блог – портфоліо. Невеличкий за обсягом блог, який містить педагогічний досвід педагога. На подібних блогах часто можна знайти перелік послуг, які надає вчитель (репетиторство, написання робіт тощо), їх можуть використовувати для атестації або пошуку роботи.

4. Навчальний блог. Блог для роботи з учнями. Найбільш актуальний для дистанційного навчання. Такий блог покликаний полегшити та урізноманітнити навчання дітей, стати помічником під час дистанційної роботи, забезпечити зворотній зв'язок між вчителем та учнем.

5. Рекламний блог. Для розповсюдження та популяризації власних педагогічних надбань.

Блоги існують з 1998 року. В останні кілька років саме блоги набули популярності в Україні як інструменти для дистанційного навчання школярів. Блог заощаджує кошти вчителя – не вимагає друкувати зайві папери, економить час та ресурси вчителів. Мій блог вчителя існує з 2016 року. За цей період він набрав 60 тисяч переглядів та за ці роки пройшов зміни від блогу для дітей та батьків до методичного блогу для вчителів історії. Сьогодні блог дозволяє мені не тільки тримати зв'язок з учнями, батьками і вчителями, але й популяризувати професію вчителя, нагадувати, що вчителі важливі.

Для того, щоб стати користувачем на платформі Blogger необхідно:

- Перейти за посиланням: blogspot.com
- Зареєструватися за допомогою особистої електронної адреси;
- Створити аккаунт Google;

- Обрати необхідний вам шаблон та оформити дизайн;
- Наповнити шаблон контентом.

Після створення блогу автор отримує статус адміністратора блогу та право на редагування своєї сторінки. Всі інші користувачі за посиланням зможуть бачити ваші матеріали, але не змінювати їх.

Для вчителя блог – це можливість використання інноваційних інтерактивних засобів навчання у освітньому процесі. На блозі можна розмішувати інтерактивні вправи, онлайн - тестування, відео та аудіофайли, зображення, посилання тощо. На блозі учні зможуть виконувати завдання у зручний час, спілкуватися та підвищувати власну технологічну компетентність.

Під час роботи блог постійно поповнюється новими матеріалами, розробками, цікавинками та перетворюється на специфічну базу з вашого предмету. Отже, блог створює спільноту зацікавлених учасників освітнього процесу та пропонує співпрацю між ними на відстані. Завдяки блогу вчитель зможе надавати необхідну учням інформацію у зручному та цікавому онлайн - форматі, у будь-якій візуальній формі.

Отже, блог надає наступні можливості у вирішенні таких питань дистанційного навчання як:

- Організація особистого інформаційного простору учасників освітнього процесу;
- Колективне обговорення дискусійних питань, проведення спільних проєктів;
- Створення медіа бібліотек, надання посилань на додаткові джерела інформації;
- Здійснення швидкого зворотного зв'язку між учнем та вчителем;
- Можливість обміну досвідом та інформацією та індивідуальний підхід до потреб кожного учня;
- Застосування у навчанні різноманітних онлайн – технологій (тестів, вправ, інтерактивних дошок, ментальних карт тощо).

Отже, блог – це використання ІКТ на користь вчителя та учня, засіб систематизувати, спланувати, зробити максимально

ефективним дистанційне навчання. Через блог вчитель здатен розвивати технологічну, інформаційну, комунікативну, соціальну, само розвивальну, просторову та інші важливі компетентності. Блог надає вчителю застосовувати творчий, авторський підхід до планування та здійснення дистанційного навчання.

УДК 674.047

Technical sciences

COMBINED DRYING OF EFFLUENT SLUDGE BY ENVIRONMENTAL ENERGY

Vovchak V.V.,

*student of 1 master's course
Education and research institute of
energetics, automation and energy efficiency
National university of life and
environmental sciences of Ukraine
c. Kyiv, Ukraine*

Relevance. In Ukraine, there is a problem of recycling sewage sludge. The amount of precipitation increases with each year and the existing silt areas of water channels are not able to absorb all their volume [1]. At the same time, experts argue that sludge at treatment plants is not a problem, but an asset that can help farmers grow ecologically safe products, because these fertilizers will have several advantages over chemical ones: they can be cheaper, more useful and effective [2].

At the same time, the processing of the so-called detrite (a wet mixture of mineral and partially decomposed biological components) is complicated by the high initial humidity of the product [3]. And as the results of previous studies [4] indicate. If the feedstock's humidity is in the 45... 80% range, reprocessing technologies can become economically viable only if their drying processes are intensified - as the most energy-intensive process.

The aim of the work is to investigate the possibility of using renewable energy sources, in particular the Sun, to reduce the

energy costs of the previous drying of wet material. one of the most important processes in the manufacture of granulated mineral fertilizers from waste treatment plants.

Method of investigation. A polycarbonate-coated greenhouse has been used for drying sludge [5]. The elongated side of the greenhouse is east-west and has an angle of inclination to horizon 30. The north side of the roof covering is opaque and thermally insulated. On the inside, it has a scintilla-shaped coating that guides the rays towards the material. °

Types and structures of solar dryers. Heat from the sun combined with wind was used to dry crops for several thousand years. This outdoor drying often turned into solar drying where the drying area was covered by a ventilated area - often under polyethylene, synthetic or glass coating. There are many solar dryer designs, each with its own advantages and disadvantages [4.5].

Natural drying of agricultural products has been common and long-standing, with products laid on the ground, suspended under a canopy or placed on pallets. However, when unprotected agricultural products are dried in the air, there are large losses due to incomplete drying, pollution, mould formation, insect damage and sediments.

In addition, the utilization rate of solar dryers for agriculture is generally low. In some cases, they can only be used for a few weeks per year. This, of course, does not contribute to the high economic performance of solar dryers.

Direct solar dryers

Solar dryers with direct and indirect effects of solar energy are distinguished. In the first type of installation, the solar energy is absorbed directly by the product itself and the black-coloured inner walls of the chamber containing the dried material. This type of solar drying is shown in Figure 1.

It has an upper translucent insulation, a perforated platform for the arrangement is dried, side walls (the south wall is made of translucent material), heat insulation with openings for air supply and a base. Openings are provided in the upper part of the northern wall to remove moist air from the sun-drying area.

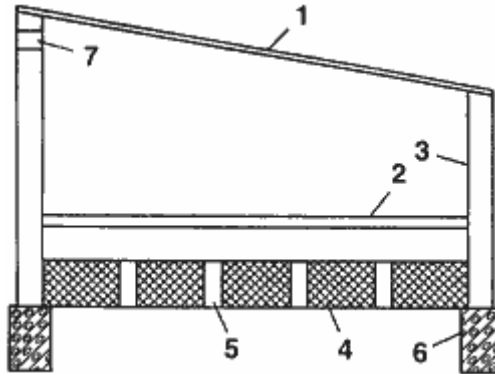

Figure 1. Solar dryer with direct irradiation of wet material:

- 1 - translucent insulation; 2 - platform for material; 3 - wall;
- 4 - thermal insulation; 5, 7 - holes; 6 is the foundation.

Solar indirect dryers

The second type of drying unit comprises a solar air heater and a chamber or tunnel dryer. In the chamber solar dryer, the air moves through the layer arranged on the netted pallets from the bottom up, while in the tunnel dryer the material moves on the conveyor belt in one direction and the air moves in the opposite direction.

Consider examples of structural design of chamber solar dryers. A simple polymeric film dryer may be constructed in accordance with Fig. 2.

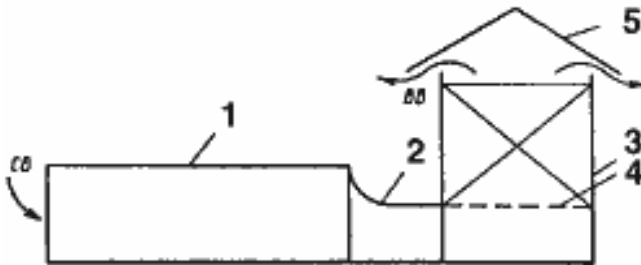

Figure 2. Chamber solar dryer with film air heater:

- 1: Film air heaters; 2 - air duct; 3 - drying chamber; 4 - grid 5 are visors;
- CB and BB - fresh and moist air.

It runs on natural thrust. The air is heated in the film solar air heater and the air duct enters the lower part of the drying chamber, where the perforated pallets (mesh, grille) are arranged. The heated air moves upwards from the bottom of the drying chamber through a layer of material and is removed from the chamber through a gap between the top edge and the visor. The walls of the drying chamber can be insulated or made of a translucent material. The film air heater is produced from a polymer film stretched on a wire frame. The upper surface of the heater is made of transparent film and the lower surface is made of black film (fig. 3, a). It can be embodied in the form of two cylindrical surfaces, an outer transparent surface and an inner black surface (Fig. 3, b).

General description of the work. The experiments were conducted in the summer without the addition of additional heat, except for the heat of the sun.

Main results: Factors identified include:

That lead to the most visible changes in the specific performance of the laboratory dryer: ambient temperature, clarity and cloud cover; Relative humidity in the environment, amount of mixing, floor heating.

- which do not cause significant effects: thickness of the material layer, initial humidity of the material.

Considering the air parameters in the model of dryer, it can be concluded that such device has the properties of thermal «trap»; This is evidenced by the considerable exceedance of ambient temperatures in the interior, despite the thermal energy costs of evaporating the moisture.

Literature:

1. Water supply, drainage and water quality./ Zapolski A. K. K. : Higher School, 2005. 671 pp.
2. Belyanskaya A.R., Ivanchenko A.V., Voloshin M.D. Technology of production of complex fertilizer based on dispersed active sludge. Eastern European Advanced Technology Journal, 2015, t: 3, 6 (75), pp. 43-47.
3. Kremnev V.A. Municipal Wastewater Sludge Recycling and

New Alternative Integrated Bio- and Heat Technologies. / Kremnev V.A., Belyaev V., Belyayeva I.P., Korbut N.S. / XI International Conference «Problems of Heat Physics and Heat Power Generation» 21-22 May 2019 in the city. Kiev. Heat Physics and Heat Energy. - Volume 41, 5, 2019p. , С 61.

4. Silimanova O.V., Features of the process of drying granulated material. [Electronic publication] / A.V. Shelimanova, A.O. Guryeva / Energetics and automation .. - 2011, - 3 (9) http://www.nbu.gov.ua/e-journals/eia/2011_3/11sovhgm.pdf

5. Shelimanova B., B. Use of solar energy for drying agricultural products / Energy and automation - 3. - S.85 – 90.

УДК: 616.74:615.825

Медичні науки

ОСОБЛИВОСТІ ВПЛИВУ МІОФАСЦІАЛЬНОГО РЕЛІЗУ НА МІОФАСЦІАЛЬНІ СТРУКТУРИ

Водяницька К.Р.

*студентка факультету фізичного виховання,
здоров'я та туризму ЗНУ*

Бессарабова О.В.

*викладач факультету фізичного виховання,
здоров'я та туризму ЗНУ*

Бойченко К.Ю.

*викладач факультету фізичного виховання,
здоров'я та туризму ЗНУ*

Анотація: У статті описані особливості застосування міофасціального релізу при міофасціальному больовому синдромі. Встановлено, що причиною болю в різних відділах опорно-рухового апарату, в тому числі хронічного, є не специфічні скелетно-м'язові розлади, які клінічно проявляються міофасціальним больовим синдромом. Також, було визначено, що дисфункція м'язової тканини найчастіше формується в умовах постійного скорочення або перерозтягнення м'язів, їх гіперактивності при раптовому різкому русі, травмах, тривалому

статичному навантаженні, вимушених позах, постійних стереотипних навантаженнях, при захворюваннях внутрішніх органів, психічних порушеннях, нервовому виснаженні. В результаті аналізу доведена ефективність застосування тех.-ніки міофасціального релізу на розслаблення міофасціальних структур.

Ключові слова: міофасціальний больовий синдром, міофасціальний реліз, тригерні точки.

Метою роботи є теоретичне обґрунтування ефективності використання техніки міофасціального релізу при міофасціальному больовому синдромі.

Вступ. В сучасному світі постійні значні психічні і фізичні навантаження нерідко призводять до перенапруження різних систем організму людини. Одним з таких негативних проявів є міофасціальний больовий синдром (МФБС), який знижує фізичну працездатність і впливає на якість життя людини [1]. Дана патологія є однією з найчастіших причин розвитку хронічного болю, та поширена серед людей працездатного віку. Згідно статистичних даних у жінок вона проявляється в 2,5 рази частіше ніж у чоловіків. Захворювання призводить до значної втрати працездатності і є не тільки медичною, а й соціальною проблемою [2, 1].

Міофасціальний больовий синдром (МФБС) – один з найпоширеніших патологічних станів, який супроводжується порушенням функції того чи іншого м'яза. Він виникає у зв'язку з його перевантаженням і проявляється м'язовим спазмом, наявністю в напружених м'язах, больових м'язових ущільнень або локальних м'язових гіпертонусів і тригерних точок. Спазмовані м'язи перебувають у стані постійного скорочення, що призводить до енергетичного дисбалансу через надмірні витрати АТФ [1].

Факторами ризику виникнення міофасціального больового синдрому є: дисбаланс розподілу навантаження на всі групи м'язів; порушення постави, однотипна трудова діяльність (навантаження одної й тої ж групи м'язів щодня); тривале перебування у вимушеній робочій позі (робота за комп'ютером

і т.п.); застуди і переохолодження; захворювання суглобів та внутрішніх органів; надлишкова маса тіла; психічні порушення, нервові виснаження, часті стреси які супроводжується м'язовою напругою.

Особливим симптомом міофасціального синдрому є наявність тригерних точок, з високим рівнем болю, що поширюється в інші частини тіла. Тригерні точки – це скупчення вузлів напруги в м'язах і фасціях. Фасція це особливий вид гнучкої сполучної тканини організму людини. Її функція – підтримувати, стабілізувати м'язи, а також відокремлювати їх один від одного. М'язи і фасції нерозривно пов'язані між собою. Так розслаблення або вкорочення фасції безпосередньо впливає і на функціонування м'язів. М'язи перестають працювати в повну силу, погіршується їх кровопостачання, виникає біль. При натисненні на таку точку пальцем відчувається біль. Тригерні точки можна поділити на два типи: латентні (приховані) та активні. Активні точки при пальпації викликають сильний дискомфорт та біль, а латентні не викликають болю та можуть бути причиною обмеження рухів і слабкості м'язів. Проте активність латентних точок може бути спричинена фізичним навантаженням, переохолодженням, стресом. Тригерні точки можуть повертатися з активного стану в латентний, якщо пацієнт довго перебуватиме в стані спокою [2].

В. А. Карлов виділяє три фази перебігу МФБС:

I фаза – гостра. Характеризується постійним сильним болем із особливо активних тригерних точок;

II фаза – характеризується виникненням болю тільки під час рухів і відсутністю його в спокої;

III фаза – хронічна. У пацієнта зберігається певна дисфункція, відчуття дискомфорту у відповідні ділянці. Є тільки латентні тригерні точки, які зберігають здатність до реактивації. Важливе значення в їх реактивації мають емоційне напруження, астеничні, тривожні, депресивні синдроми [3].

Для того, щоб нейтралізувати напругу необхідні спеціальні техніки міофасціального розслаблення. Однією із таких технік є міофасціальний реліз.

Міофасціальний реліз (МФР) – це одночасний мануальний вплив і на м'язи, і на сполучну тканину, спрямований на розслаблення міофасціальних структур. Ефект досягається за рахунок здавлювання і пасивного розтягування того м'язу, який потребує реабілітації.

Вважається, що методику впливу на м'язи і фасції вперше почала використовувати доктор Джанет Тревелл ще в 40-х роках минулого століття. Лікарем було виявлено, що біль можна усунути впливаючи на тригерні точки. А методику міофасціального релізу впровадили в клінічну практику остеопат Роберт Уорд та фізіотерапевт Джон Ф. Барнс вже в 60-х роках [2,5].

Завдання МФР: прибрати больові відчуття; зняти м'язові спазми і набряклість; усунути наслідки стресу і домогтися емоційного розслаблення; поліпшити кровообіг; звільнити сполучні структури від зайвої напруги; відновити нормальний обсяг рухів.

МФР це вправи зі спеціальним обладнанням, завдяки якому опрацьовуються міофасціальні структури (фасції та м'язи) організму. Відбувається реабілітація за рахунок поступового розтягнення та стиснення певних м'язових груп [5].

У МФР використовуються масажні роли і м'ячики. Рол універсальний інвентар, який допомагає опрацювати до 80-ти % м'язів і фасцій. Масажні роли розрізняють: за довжиною – 90, 80, 55, 45, 35 см; за діаметром – вузькі, широкі; за рівнем жорсткості – м'які, середні, жорсткі; за рельєфом – гладкі (ефект погладжувannya, розслаблення); ребристі (ефект натискання).

М'ячі використовуються для більш точкового (локального) впливу і теж мають різні розміри. Чим менший м'яч, тим більшою є глибина впливу. Здвоєний масажний м'яч (duoball) застосовується для опрацювання паралельних ліній м'язів шиї і спини і, також підходить для масажу рук і ніг [5,6].

МФР має декілька можливих варіантів застосування:

1. Масажний рол може застосовуватися під час розминки будь-якого виду заняття або тренування. Завдяки цьому зменшиться ризик травмування під час наступних етапів тренування.

2. Елементи МФР можна використовувати на завершальному етапі заняття або тренування, для прискорення відновлення після фізичного навантаження й уникнення болю після заняття або тренування.

3. Як окреме індивідуальне тренування, метою якого є розслабити м'язи та позбавити їх від тригерних точок.

Висновки: результатом ефективності застосування технік міофасціального релізу є розслаблення напружених м'язів, зниження больового відчуття, розширення діапазону рухів, підвищення гнучкості та рухливості у суглобах, прискорення кровообігу, зниження ризику травм через підвищення еластичності м'язів, поліпшення пропріорецепції; позитивний вплив на роботу внутрішніх органів, психоемоційне розвантаження організму.

Література:

1. Фізична реабілітація спортсменів високої кваліфікації зі стрільби з лука при міофасціальному больовому синдромі плечового поясу. URL : <https://uni-sport.edu.ua/sites/default/files/avtoreferaty/2016/24.2016.pdf>

2. Міофасціальний синдром. URL : <https://neuro.ks.ua/uk/poslugi/degenerativno-distrof-chn-zahvoryuvannya-hrehta/bolov-sindromi/miofastsyalnyi-syndrom/>

3. Міофасціальний больовий синдром – деякі аспекти діагностики та лікування. URL : <http://lkv.biz/wp-content/uploads/2015/06/19.pdf>

4. Міофасціальний синдром: причини, симптоми, лікування. URL : https://ua.iliveok.com/health/miofascyalnyy-bolovyuy-syndrom-lyuca-shyynogo-grudnogo-poperekovogo-viddiliv-hrehta_124312i88403.html

5. Міофасціальний реліз як групове фітнес-заняття. URL : http://repository.ldufk.edu.ua/bitstream/34606048/25623/1/Zb_FtR_2020_4_41_175-179.pdf

6. Міофасціальний реліз: коли ефект приємніший за процес. URL : <https://hiitworks.com/blog/koli-efekt-priyemnishe-nizh-proces/>

ДЕРЖАВНА ТАЄМНИЦЯ ЗА КРИМІНАЛЬНИМ
ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ ТА ЗАРУБІЖНИК КРАЇН
СВІТУ

Галушка В.Ю.

*кандидат наук з державного управління
старший викладач кафедри керівництва
військами (силами) в мирний час
Національний університет оборони України
ім. Івана Черняхівського
м. Київ Україна*

Тіхонова В. Г.

*студентка III курсу юридичного факультету
Київський національний університет
імені Тараса Шевченка
м. Київ Україна*

Охорона державної таємниці є дуже важливою та невід'ємною частиною існування кожної держави світу, тому для аналізу та подальшого розвитку українського законодавства необхідно законодавцям звернути увагу на зарубіжний досвід, подальше використання якого є значним кроком в інтегруванні української держави до світової спільноти. Державна таємниця займає не так багато місця в інформаційному просторі держави, але захист цієї інформації приділяється особлива увага.

Ключові слова: *таємниця, інформація, відповідальність, розголошення державної таємниці, секретна інформація*

Державна таємниця є складовою частиною національної безпеки держави, що регламентується наступними нормативно-правовими актами: Конституцією України, Кримінальним кодексом України, Законом України «Про державну таємницю», Зводом відомостей, що становлять державну таємницю, затвердженим наказом Служби безпеки України, міжнародними договорами, які ратифіковані Верховною Радою України та іншими нормативно правовими документами.

Конституція України у ч. 1 ст. 17 проголосила, що захист

суверенітету і територіальної цілісності України, забезпечення її економічної та інформаційної безпеки є найважливішими функціями держави, справою всього українського народу [1].

Згідно ст. 7 Закону України «Про основи національної безпеки України» розголошення державної таємниці, або іншої інформації з обмеженим доступом, спрямованої на задоволення потреб і забезпечення захисту національних інтересів суспільства і держави віднесено до загроз національним інтересам та національній безпеці України [2].

Закон України «Про державну таємницю» [3] передбачає дисциплінарну, адміністративну та кримінальну відповідальність за порушення законодавства про державну таємницю. Кримінальним кодексом України визначено склад злочинів, предметом яких є державна таємниця. Так, кримінально - правові норми, спрямовані на захист державної таємниці, містяться у розділі I «Злочини проти основ національної безпеки України», до якого включені ст. 111 Державна зрада, ст. 114 Шпигунство, та розділ XIV «Злочини у сфері охорони державної таємниці, недоторканість кордонів, забезпечення призову та мобілізація», а саме ст. 328 Розголошення державної таємниці та ст. 329 Втрата документів, що містять державну таємницю, а також розділ XIX «Злочини проти встановленого порядку несення військової служби (військові злочини)» ст. 422 Розголошення відомостей військового характеру, що становлення державну таємницю, або втрата документів чи матеріалів, що містять такі відомості [4]. Як бачимо, злочини, що стосуються державної таємниці, розташовані у різних розділах Особливої частини Кримінального кодексу залежно від об'єкту посягання.

Законодавство України містить розгалужену систему нормативно-правових актів стосовно державної таємниці, але і до цього часу виникають певні спірні питання, а також часом суперечливі точки зору пов'язані з визначенням окремих видів таємниць. В деяких випадках відсутні чітко визначені ознаки таємниці, чим ускладнюється кваліфікація у випадку посягання на її охоронювані законом види. Тому ми вважаємо доречно

провести аналіз законодавства з державної таємниці ряду зарубіжних країн так як ці країни мають певний досвід та можуть стати взірцем на законодавчому рівні для України.

Переходячи до аналізу кримінально - правової системи країн пострадянського простору щодо проблем захисту державної таємниці необхідно звернути увагу що більшість країн прийняли власні національні законодавчі акти, що визначають поняття державної таємниці і порядок її зберігання. У всіх країнах законодавство про державну таємницю визначає, що за порушення законів про державну таємницю передбачена кримінальна, адміністративна або дисциплінарна відповідальність.

Дві країни, які входили до Радянського Союзу, а саме Литовська Республіка та Латвійська Республіка і до цього часу зберегли традиційний підхід до визначення кримінальної відповідальності за розголошення державної таємниці, що існували у радянському кримінальному законодавстві.

В кримінальний кодекс Данії визначено злочини у сфері охорони державної таємниці, але не об'єднано їх у групи. Ці злочини містяться у Кримінальному кодексі, а саме у главі 12 «Злочини проти незалежності та безпеки держави» та главі 14 «Злочини проти держави». Серед них § 109 - передбачає відповідальність особи: особа, яка розкриває чи передає будь-яку інформацію про таємні переговори, обговорення чи резолюції держави або її наміри щодо іноземних держав; § 110- за підробку, знищення будь-якого документу, що має значення для безпеки держави; § 129 - за розкриття державної інформації щодо процедур виборів чи референдумів або переговорів конфіденційного характеру, проведення державними радами або органами [5, ст. 71].

Кримінальний кодекс Республіки Польща також містить норми, що передбачає відповідальність у сфері охорони державної таємниці у одній главі XXXIII «Злочини проти охорони інформації». До злочинів у сфері державної таємниці віднесено: розкриття або незаконне використання інформації, що становить державну таємницю; розкриття інформації, що становить державну таємницю, яка діє від імені або на користь

іноземного суб'єкта. Також необхідно зазначити, що в главі XXXIII Кримінального кодексу Польщі передбачено злочини, що становлять не тільки державну таємницю, а й службу таємницю.

Варто звернути увагу на Кримінальний кодекс Австрії, розділ 16 «Шпигунство» в якому об'єднано норми, що визначають відповідальність за злочини у сфері охорони державної таємниці. Австрійські законодавці вважають злочинами у сфері державної таємниці: умисне розголошення державної таємниці, видачу таємниці, вивідування державної таємниці.

У свою чергу необхідно підкреслити, що у ФРН досить детально врегульовано відносини по кримінально-правовому захисту державної таємниці. Основним джерелом кримінального права є Кримінальний кодекс ФРН, який був прийнятий 15 травня 1871 року і діє в редакції від 13 листопада 1998 року. Відомості, що належать до державної таємниці необхідно зберігати в секреті від іноземних держав з метою недопущення нанесення шкоди зовнішній безпеці Федеративної республіки. В кримінальний кодекс міститься розділ 2 «Шпигунство та створення загрози для зовнішньої безпеки», який складається з 13 параграфів, в яких містяться норми про відповідальність за розголошення державної таємниці - (§ 95), зрадницьке або інше вивідування державної таємниці - (§ 96), видачу державної таємниці - (§ 97), видачу нелегальної таємниці - (§ 97 а), розголошення відомостей, помилково прийнятих за державну таємницю - (§ 97d) [5, ст. 71].

Таким чином, можна дійти висновку, що розглянуті норми кримінального законодавства вище зазначених країн злочини пов'язані з розголошенням державної таємниці, відносять до злочинів проти держави. Вважаємо, що у результаті порівняння особливості законодавства досліджених країн можуть бути враховані під час удосконалення законодавства України у сфері охорони державної таємниці.

Література:

1. Конституція України від 28.06.1996 року. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/0902-05>.

2. Про основи національної безпеки України: Закон України від 19.06.2003 року № 964-IV. URL: [htt:// zakon5.rada.gov.ua/laws/show/964-15](http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/964-15).

3. Про державну таємницю : Закон України від 21.01.1994 року № 3855-XII. URL: [htt:// zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3855-12](http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3855-12).

4. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 року № 2341-III / Верховна Рада України. URL: [htt:// zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2341-14](http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2341-14).

5. Леонов Б.Д. Особливості охорони державної таємниці в умовах реформування сектору безпеки: порівняльно-правові аспекти: матеріали міжнародної конференції Україна – НАТО (Київ, 18 травня 2006 року). с. 72-74.

УДК 379.8

Педагогічні науки

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ МОРАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЗАСОБАМИ УСНОЇ НАРОДНОЇ ТВОРЧОСТІ

Городецька А.С.

*студентка II курсу другого (магістерського) рівня
вищої освіти факультету педагогіки та психології*

*Центральноукраїнського державного
педагогічного університету
імені Володимира Винниченка
м.Кропивницький, Україна*

Анотація: У доповіді розкривається сутність та завдання морального виховання молодших школярів на сучасному етапі. Також висвітлюється поняття усної народної творчості та обґрунтована важливість використання у виховному процесі видів усної народної творчості у формуванні морального виховання учнів початкової ланки освіти.

Ключові слова: мораль, моральне виховання, молодший шкільний вік, усна народна творчість, види усної народної творчості

Проблемами морального виховання особистості цікавились видатні філософи, мислителі і педагоги різних країн та в різні вікові періоди. Вони представлені в працях М. Бердяєва, П. Блонського, В. Вахтерова, К. Вентцеля, В. Гегеля, Г. Гельвеція, І. Герберта, О. Духновича, І. Канта, П. Каптерева, Я. Коменського, А. Макаренка, Ж.-Ж. Руссо, Г. Сковороди, В. Сухомлинського, Л. Толстого, К. Ушинського та інші.

З прадавніх часів для запобігання конфліктних ситуацій та забезпечення стабільності, суспільство виробило ряд певних правил поведінки, в яких узгоджені норми особистісних та групових стосунків. З часом норми змінювались, але основа моральності залишалась. Проте, в основі моральності особистості закладена мораль. Мораль – це система ідей, принципів, законів, норм і правил поведінки та діяльності, які регулюють гуманні взаємини між людьми за будь-якої життєвої ситуації на демократичній, добровільній основі [5, 265].

У свою чергу, в основі змісту морального виховання лежать загальнолюдські моральні цінності. Загальнолюдські моральні цінності – набуті попередніми поколіннями незалежно від расової, релігійної чи національної приналежності морально-духовні надбання, які визначають основу поведінки людини чи спільноти [5, 266]. У «Педагогічному словнику» моральне виховання визначають так: «Моральне виховання – один із найважливіших видів виховання, полягає в цілеспрямованому формуванні моральної свідомості, розвитку морального почуття й формування звичок і навичок моральної поведінки людини відповідно до певної ідеології» [1, 216]. З точки зору етики, моральне виховання – виховна діяльність, яка полягає в допомозі людині познайомитись з моральними вимогами суспільства та інтеріоризувати їх у самовимоги [7, 268].

Наразі, коли все частіше можна зустріти прояви агресії, жорстокості та насильства серед дітей та молоді, проблема недостатньої сформованості моральних якостей гостро відчувається в суспільстві. Питання формування цих якостей держава покладає на сім'ю та освітні установи. Саме

вихователь та вчитель разом з батьками покликані закладати в підростаючого покоління норми моралі та правила поведінки. Перед закладом освіти ставиться задача щодо підготовки відповідальної особистості, здатної самостійно будувати та оцінювати свою поведінку та поведінку інших, враховуючи інтереси оточуючих. Вирішенням цієї задачі є формування стійких моральних якостей та властивостей особистості школяра. Тому моральне виховання стає процесом, який у тісному взаємозв'язку з інтелектуальним, фізичним та емоційним розвитком формують цілісну всебічно розвинену особистість дитини, в якій закладені почуття обов'язку до Батьківщини, любові до праці, відповідальності до своїх обов'язків і вдосконалення до самого себе.

Молодшими школярами вважають дітей віком від 6-7 до 10-11 років, які навчаються у 1-4 класах школи. Цей віковий період завершує етап дитинства [4, 35]. Формуванню вольових якостей (самостійності, впевненості у своїх силах, витримки, наполегливості) сприяє шкільне навчання. Ефективність цього процесу залежить від використання учителем прийомів переконання, зауваження, заохочення та інших засобів впливу на дитину. Зловживання негативними оцінками, нотаціями, покараннями спричиняє погіршення ставлення учнів до навчальних обов'язків, зниження активності, виникнення лінощів та інших негативних рис [3, 11].

Окрім того, для ефективного морального виховання здобувачів освіти необхідно:

- створити умови для вибору того чи іншого способу дії дитини;
- розуміти характер суперечностей, у розвитку моральних потреб школяра, сприяти якомога ефективнішому їх розв'язанню;
- взаємодіяти з найближчим оточенням дитини (батьки, товариші, друзі) [8, 108-109].

Успішним у формуванні позитивних почуттів у молодших школярів під час освітньої діяльності залишається виховна робота, яка розповсюджується як на початковий час, так і

позаурочний. Найбільшою цариною та невичерпним джерелом натхнення та прикладів для наслідування у дітей залишається усна народна творчість. Як зазначено у словнику літературознавчих термінів «Усна народна творчість – це художньо-словесна творчість народу в сукупності її видів і форм, де засобами мови збережено знання про життя і природу, давні культу і вірування, а також відбито світ думок, уявлень, почуттів і переживань, народнопоетичної фантазії» [7, 429].

Різні аспекти впливу усної народної творчості на становлення особистості втілювалися в роботах як зарубіжних (Х. Дікмманн, М.-Л. фон Франц, Л. Фрідель, К. Юнг), так і вітчизняних (Л. Виготський, І. Вачков, О. Донченко, Т. Зінкевич-Євстігнеєва, З. Карпенко, О. Сухарев та ін.) авторів.

Усна народна творчість багата та різноманітна. Існує декілька видів усної народної творчості. Це пісні (зокрема, календарно-обрядові), малі фольклорні жанри (прислів'я, приказки, загадки, скоромовки) та проза (казки, легенди, перекази, притчі) [6, 24]. Усі жанри усної народної творчості дуже цікаві для вивчення та використовується в освітньому процесі початкової школи.

Календарно-обрядові пісні – це пісні, які виконувались під час різних народних свят та обрядів. Обрядова поезія дуже тісно переплітається з працею людини, з родинним побутом та з народним календарем.

Приказка – жанр фольклорної прози, короткий сталий образний вислів констатуючого характеру, що має одночленну будову, нерідко становить частину прислів'я, але без висновку, і вживається в переносному значенні.

Прислів'я – жанр фольклорної прози, короткий художній твір узагальнюючого характеру, що являє собою сталий образний вислів у формі логічно завершеного повного судження (речення) з висновком, складається переважно з двох частин і, як правило, вживається в переносному значенні [6, 29].

Прислів'я та приказки схожі між собою і становлять по суті один жанр народної творчості. Відмінність між ними

полягає, головним чином, в тому, що прислів'я висловлюють більш повні твердження, які містять у собі певне міркування і висновок, а приказка – лише натяк на висновок. Приказка може перетворитись на прислів'я, коли міркування, дане натяком, набуде розширеності та узагальненості [2, 77].

Загадка – це художнє алегоричне зображення якоїсь істоти, предмета або явища шляхом несподіваного зближення її з іншою істотою, предметом або явищем. Хитромудре запитання зазвичай має просту відгадку. Народність жанру підкреслюється побутовою тематикою багатьох загадок, їх етнічністю, прив'язкою до побуту і реалій життя конкретного етносу, особливостей його ментального, матеріального і духовного розвитку, специфікою образного мислення тощо [2, 71].

Скоромовка – це спеціально підібрана фраза, в якій важко вимовляти підібрані звуки, швидко сказана жартівлива приказка або примовка. Скоромовки іноді ще називають «числомовка». Діти люблять скоромовки, тому що їх виконання сприймається як весела забавка: той, хто прагне швиденько продекламувати скоромовку, часто потрапляє у смішне становище, «спотикаючись» чи перекручуючи слова.

Казка – малий епічний жанр, корені якого сягають в усну народну творчість. В основу казки покладено вигадані, фантастичні чи авантюрні події. Кінцівка є переважно оптимістичною: добро перемагає зло. Жанр усної народної прози: епічні оповідання алегоричного, повчально-розважального, чарівно-фантастичного, героїчного або побутового змісту з установкою на вигадку [8, 231].

Притча – це повчальна розповідь з історії чи навколишнього життя, мета якої викласти духовні чи моральні істини. На відміну від багатозначності тлумачення байки, у притчі зосереджена певна дидактична ідея. Сюжет притчі будується в образній формі, на життєвих ситуаціях, на повсякденних спостереженнях суспільного життя [6, 21].

Легенда – жанр літератури і фольклору. Це малосюжетна фантастична оповідь міфологічного, апокрифічного чи історико-

героїчного змісту з обов'язковою спрямованістю на вірогідність зображуваних подій та специфікою побудови сюжету на основі своєрідних композиційних прийомів (метаморфози, антропоморфізації предметів, явищ природи тощо). Усне народне оповідання про чудесну подію, що сприймається як достовірне [8, 248].

Усі жанри усної народної творчості перебувають у тісному зв'язку між собою та мають свою специфіку. Але використання кожного жанру дає можливість виховати у дитини найкращі риси та сформувати найкращі якості. Діти, беручи на себе певні ролі героїв жанрів усної народної творчості, усвідомлено дотримуються визначених правил та норм поведінки. Внаслідок цього в дитини, з одного боку, накопичується соціальний досвід, закріплюються певні позитивні форми та способи поведінки, а з іншого – вона привчається дотримуватися вимог, які до нього ставляться.

Подальшого вивчення потребує визначення зв'язку дошкільної освіти та початкової у формуванні морального виховання дітей засобами усної народної творчості. Чи доцільно використовувати зазначені види усної народної творчості в освітній діяльності закладів дошкільної освіти та чи матиме це використання позитивний результат.

Література:

1. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник / Семен Устинович Гончаренко. – К: Либідь, 1997. – 374с.
2. Гром'як Р. О. Літературознавчий словник-довідник / Р. О. Гром'як, Ю. І. Коваліва, В. І. Теремка – К.: ВЦ «Академія», 2007. – 276 с.
3. Кальчук М. І. Виховання культури потреб особистості у сучасній школі / М.І. Кальчук // Початкова школа: Науково-методичний журнал. – К.: Преса України, 2016. – № 3.— С. 10-13.
4. Коновальчук І. М. Особистісні особливості дітей молодшого шкільного віку як суб'єктивні чинники їх конфліктів з батьками // Збірник наукових праць Інституту психології ім. Г.С.Костюка АПН України. – 2013.– Вип.1– С.178 – 190.

5. Кузьмінський А. І. Педагогіка: Підручник / А. Кузьмінський, В. Омеляненко. – К.:Знання, 2007. – 447 с.
6. Никончук Н. О. Усна народна творчість як засіб ціннісної підтримки розвитку здібностей у молодшому шкільному віці / Наталія Олександрівна Никончук // Практична психологія та соціальна робота. – 2010. – № 5. – С. 20-35.
7. Тофтул М. Г. Сучасний словник з етики / Михайло Григорович Тофтул. – Житомир: ЖДУ ім. І. Франка, 2014. – 416 с.
8. Філоненко С. О. Усна народна творчість: навч. посіб. / Софія Олегівна Філоненко. – К.: Центр учбової літератури, 2016. – 416 с.

Юридичні науки

ЗНАЧЕННЯ ТАКТИЧНОЇ МЕДИЦИНИ ДЛЯ ПРАЦІВНИКІВ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ

Гришук Віктор Леонідович

*доцент кафедри, кандидат юридичних наук
начальник кафедри СД та ОПП
факультету податкової міліції
Університету ДФС України
полковник податкової міліції*

Пошкодження, які виникають під час сучасних збройних протистояннях, безумовно, обмежують час надання домедичної допомоги на полі бою. У зв'язку з цим, ймовірність збереження життя працівника охоронних органів значно зменшується.

Дослідження, удосконалення і популяризація тактичної медицини набувають особливої актуальності зважаючи на наявність комплексу військових та спеціальних організаційно-правових заходів українських силових структур, спрямованих на протидію діяльності незаконних російських та проросійських збройних формувань на Сході України (Операції об'єднаних сил).

До особливостей сучасних воєнних конфліктів належить їх асиметричність, швидкоплинність, відсутність чітко визначеної лінії фронту, дистанційний спосіб ведення бойових дій, застосування заборонених видів зброї (протипіхотні міни, саморобні фугаси тощо), порушення норм і принципів міжнародного гуманітарного права [13]. Ці фактори є ризиками різкого збільшення смертності як цивільного, так і військово-зобов'язаного населення України.

У даній роботі було використано та проаналізовано наукові матеріали Другої міжнародної конференції «Тактична медицина в Україні: запровадження тренувальних і навчальних програм у силових та правоохоронних структурах і їхніх вищих навчальних закладах» 24-25 березня 2016 року Київ, Україна [12].

Тактична медицина стала окремим напрямом з моменту виходу у науковому журналі «Military Medicine - International Journal of AMSUS publications» у 1996 році загального протоколу надання домедичної допомоги Tactical Combat Casualty Care (TCCC) [1].

Даний протокол доступний для загального огляду на сайті Національної асоціації фахівців з невідкладної допомоги США (NAEMT) [8].

Доцільно зауважити, що головною метою для проведення підвищення професійного рівня українських військовослужбовців є стандартизація навчальних програм з тактичної медицини в Україні за стандартами приближеними до вимог TCCC. На відміну від цивільної медицини, тактична медицина включає в себе тактичну складову, яка є не просто алгоритмом дій, а орієнтується на ситуацію в якій знаходиться боєць із розрахунком на час.

Проведені дослідження дозволили розробити основні принципи тактичної медицини, що віддзеркалювали першочергові заходи для збереження життя поранених: 1) зупинка зовнішньої кровотечі через накладання джгута, після перегляду протоколів надання екстреної медичної допомоги пораненим у 2003– 2006 рр. для зупинки зовнішньої кровотечі рекомендовано застосовувати кровоспинні засоби типу Celox (Велика

Британія) або QuikClot (США); 2) голкова то ракостомія при напруженому пневмотораксі; 3) назофарингеальна інтубація, конікопункція або трахеостомія у випадку порушення прохідності верхніх дихальних шляхів при щелепно-лицьовій травмі; 4) знеболювання та інфузійна терапія [7, с.12].

Характерною особливістю вимог є класифікація домедичної допомоги під час бойових дій на три ключові сегменти, які характеризуються рівнем надання допомоги та належить відповідним зонам, а саме: Care Under Fire, Tactical Field Care, Tactical Evacuation Care [3].

На відміну від цивільної медицини, тактична медицина включає в себе тактичну складову, яка є не просто алгоритмом дій, а орієнтується на ситуацію в якій знаходиться боєць, розраховуючи на передбачуваний час.

З метою реалізації першочергових заходів щодо збереження життя внаслідок бойової травми військовослужбовці мають бути забезпеченими сучасними кровоспинним джгуттом і кровоспинним препаратом на основі хітозану, багатофункціональною пов'язкою типу Compressed Gauze та індивідуальним перев'язувальним пакетом [7, с.13].

Але, незважаючи на суто медичний аспект, курсанти повинні засвоїти під час вивчення даної навчальної дисципліни, що аналіз загальної картини поля бою та його розмежування є пріоритетним. Синтез теорії й практики, яка є неможливою без спеціального обладнання, забезпечить правильне формування завдань військовослужбовця на полі бою.

Слід відмітити, що тактична медицина є перспективною та базовою дисципліною для майбутніх працівників правоохоронних органів. Вважаємо за потрібне забезпечити належне викладання не тільки лекційних та семінарських занять, а й факультативних тренінгів.

Важливим фактором тактичної медицини є постійне її удосконалення та введення інновацій відносно до різних аспектів. Якщо порівнювати первинний ТССС 1996 року та сучасний, то необхідно зазначити, що вони кардинально

відрізняються. Протоколи останніх років не містять агресивної пункції грудної клітин, турнікетів та назофарингального повітропроводу, а навпаки мають цілий арсенал обезболюючих препаратів та гемостатиків [1,5].

Суттєвим недоліком є відсутність реанімації за польових умов в обох протоколах.

Як висновок, першочерговість займає необхідність системного підходу у вивченні тактичної медицини та розвиток системного мислення у бійців усіх правоохоронних органів. Важливим є правильне формування знань та практичних навичок з надання домедичної допомоги постраждалим при пораненнях, травмах, ураженнях, збереження здоров'я військовослужбовців при різних умовах ведення бойових дій, з урахуванням досвіду проведення ООС, згідно з протоколом Tactical Combat Casualty Care. І не менш важливим питанням є шляхи удосконалення тактичної медицини із використанням інноваційних технологій і вирішення питання, стосовно реанімації за польових умов. А також, слід зазначити, що тактична медицина є базовою дисципліною необхідною кожному працівнику та курсанту правоохоронних органів, яка є основою знань для збереження життя людей.

Література:

1. *Tactical combat casualty care in special operations* / Butler, F. K.; Hagmann, J.; Butler, E. G. [et al] // *Mil. Med.* – 1996. (3 Suppl.).
2. Died of wounds on the battlefield: causation and implications for improving combat casualty care / B.J. Eastridge, M. Hardin, J. Cantrell [et al] // *J. Trauma.* – 2011. Vol. 71 (1 Suppl.). – P. 4-8.
3. Effects of QuikClot and Combat Mauze and the movement control of bleeding in the model of pigs / B. Gegel, J. Burgert, J. Gasko [et al] // *Mil. Med.* – 2012. – Vol. 177, No. 12. - p. 1543-1547.
4. Heiskell L.E., Carmona R.H. Tactical emergency medical services: an emerging subspecialty of emergency medicine // *Ann. Emerg. Med.* — 1994. — Vol. 23, № 4. — P. 778-785.

5. Two Decades of Saving Lives on the Battlefield: Tactical Combat Casualty Care Turns 20 / Frank K. Butler[et al] // Mil. Med. – 2017. Vol. 182 – P. 1563-1568.

6. Домедицина допомога в умовах бойових дій: Методичний посібник / В. Д. Юрченко, В. О. Крилюк, А. А. Гудима та ін. - К.: Середняк Т. К., 2014, - 80 с.

7. Мазуренко О. В. Тактична медицина як основна складова екстреної медичної допомоги при проведенні антитерористичних операцій / О. В. Мазуренко, Г. Г. Рошчін, В. О. Волошин. – К. : Новини медицини і фармації. – 2015. – № 1(525).

8. <http://www.naemt.org/>

9. https://journals.lww.com/jtrauma/Abstract/2011/07001/Died_of_Wounds_on_the_Battlefield__Causation_and.2.aspx

10. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC3322653/>

11. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/28411934>

12. <https://old.patriotdefence.org/assets/upload/download/%D0%9F%D1%80%D0%B5%D0%B7%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%96%CC%88%20:%20Presentations.pdf>

13. <https://old.patriotdefence.org/assets/upload/download/%D0%9F%D1%80%D0%B5%D0%B7%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%96%CC%88%20:%20Presentations.pdf>

ЗАСОБИ ВИРАЖЕННЯ ПЕРФОРМАТИВНИХ
МОВЛЕННЄВИХ АКТІВ В СУЧАСНОМУ АНГЛІЙСЬКОМУ
МОВЛЕННІ

Заграновська О.І.

*асистент факультету романо-германської філології
Прикарпатський національний
університет імені Василя Стефаника,
кафедра англійської філології,
м. Івано-Франківськ, Україна*

Анотація: *в дослідженні аналізуються перформативні мовленнєві акти, а саме акти, спрямовані на спонукання до дії, виконання наказу, клятви, обіцянки тощо. На прикладах сучасної англійською мовою розглянуто засоби вираження даних мовленнєвих актів для досягнення конкретної комунікативної мети.*

Ключові слова: *перформативні мовленнєві акти, мовленнєва дія, комунікативна поведінка, комунікативна мета.*

З розвитком сучасної комунікативно зорієнтованої лінгвістики дедалі актуальнішим постає питання дослідження мовленнєвих актів як важливих засобів досягнення відповідної комунікативної мети в контексті людського спілкування. Проблеми людського спілкування, дотримання норм і правил комунікативної поведінки учасників інтеракції у різних умовах спілкування набуває чималого інтересу для вивчення серед сучасних лінгвістів та мовознавців. Відомо, що успішність комунікативної взаємодії визначається знанням лінгвістичного рівня мови, рівнем володіння правилами мовлення певної мовної спільноти. Мовленнєва поведінка та вибір засобів спілкування визначаються культурою, соціальними відносинами, моральними цінностями людей, які розмовляють цією мовою.

Саме для досягнення успішної комунікативної мети вагомому ролі відіграють мовленнєві акти (далі – МА), адже за допомогою них комуніканти обмінюються думками,

висловлюють певні почуття та емоції, підтримують природній процес спілкування. Саме МА перетворює мовне висловлення в носія комунікативного смислу [2, с.21]. Бацевич Ф.С. Лінгвістична генологія: проблеми і перспективи: Монографія / Ф.С. Бацевич. – Львів: ПАІС, 2005. – 256 с.

МА завжди співвіднесені з особою мовця і є складовою комунікативного акту поряд з актом адитивним (тобто комунікативною дією слухача) і комунікативною ситуацією [4].

В лінгвістиці маємо наступне визначення МА, а саме – «Мовленнєвий акт – це цілеспрямована мовленнєва дія, яка відбувається відповідно до принципів і правил мовленнєвої поведінки, що розглядається в межах прагматичної ситуації» [1, с.136].

Метою нашого дослідження є на прикладах сучасної англійської мови розглянути поняття перформативних МА та засоби їх вираження в процесі комунікації.

Предметом дослідження є перформативні МА.

Аналіз проводитимемо на матеріалі сучасної англійської мови.

Перформативний МА розуміють як акт, який створює у світі нову реальність.

При застосуванні перформативного МА одночасно відбувається певна конкретна дія, вчинок, виконання, серед яких можуть бути оголошення, заповіді, клятви, акти називання, накази, обіцянки тощо. Тобто даний МА вчиняє дію, а не описує реальність.

Наведемо приклади вживання даних актів англійською мовою в процесі спілкування. Наприклад, МА на позначення обіцянки в англійській мові (promise):

I promise to correct the mistake (я обіцяю виправити цю помилку)

John promised to finish the project on time (Джон пообіцяв завершити проект вчасно)

МА на позначення клятви та присяги в англійській мові (swear):

I swear I won't hurt you anymore (я клянусь, я не ображу тебе більше)

Parents swear to always take care of their children (батьки клянуться завжди піклуватися про своїх дітей)

МА на позначення заповіту (will):

I will all my money to charities (я заповідаю усі свої гроші на благодійність)

МА, що виражають наказ (order, command):

The chief ordered the workers to leave the office as soon as possible (шеф наказав своїм працівника покинути офіс якомога швидше)

The president gave a command to stop the war (президент віддав команду зупинити війну)

МА, що виражають прохання (request):

The potential employer was requested to prepare the resume (майбутнього працівника попросили підготувати резюме)

The references from the previous place of work are required (вимагаються рекомендації з попереднього місця роботи)

Існує чимало інших прикладів застосування МА дії в сучасному англійському мовленні. Підсумовуючи викладене вище, на прикладах сучасної англійської мови ми спробували проаналізувати найуживаніші випадки використання перформативних МА в сучасному англійському мовленні. Кожний окремий МА дії несе в собі певну комунікативну мету, є спрямованим на спонукання до дії, завдяки чому між співрозмовниками відбувається успішний комунікативний акт, реалізуються усі необхідні смислові функції. Саме завдяки знанням та грамотному використанні даних МА у спілкуванні здійснюється успішний комунікативний акт між людьми і досягається очікувана комунікативна мета.

Література:

1. Арутюнова Н.Д. Дискурс / Н.Д. Арутюнова // Лингвистический энциклопедический словарь. – М., 1990. – С. 136 – 137.
2. Бацевич Ф.С. Лінгвістична генологія: проблеми і перспективи: Монографія / Ф.С. Бацевич. – Львів: ПАІС, 2005. – 256 с.

3. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики / Ф.С. Бацевич // Підручник. – К.: Видавничий центр «Академія», 2009. – 344 с.

4. Вікіпедія [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Мовленнєвий_акт

УДК 004.056.5

Педагогічні науки

СТВОРЕННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ПУБЛІКАЦІЙ

Клімішина А. Я.,

кандидат педагогічних наук,
учитель математики
загальноосвітньої школи
I-III ступенів № 1 с. Іванів,
Україна

Анотація: у статті розглянуто особливості створення та використання інтерактивних публікацій; подано перелік сучасних веб-сервісів для створення інтерактивних публікацій; представлено приклад авторської інтерактивної публікації «Методичні аспекти підготовки майбутніх учителів математики до розвитку інтелектуальної культури учнів закладів загальної середньої освіти», створеної за допомогою веб-сервісу Calameo і призначеної для викладачів, студентів спеціальності «Математика» педагогічних закладів вищої освіти (ЗВО), учителів математики та учнів 5-8 класів закладів загальної середньої освіти (ЗЗСО).

Ключові слова: інтерактивна публікація, веб-сервіс, веб-сервіс Calameo.

Інтенсивний розвиток інформаційно-комунікаційних технологій спонукає суспільство дедалі частіше звертатись до послуг мережі Інтернет. Особливо в умовах сьогодення, коли епідеміологічна ситуація в країні змушує більшість сучасних людей працювати, робити покупки в онлайн-режимі, учнів/студентів і вчителів/викладачів перейти на дистанційну форму

навчання, Інтернет стає незамінним помічником у здійсненні зазначених операцій. Зрозуміло, що в залежності від потреби люди використовують різноманітні ресурси мережі (електронну пошту, засоби відеозв'язку, освітні он-лайн платформи, веб-сервіси для створення дидактичного матеріалу тощо). Варто зазначити, що досить популярним на сьогоднішній день є використання інтерактивних публікацій. Інтернет-простір містить широку базу електронних видань, серед яких: науково-популярна та методична література, художні твори, підручники, посібники, словники тощо.

Розглянемо детальніше зміст дефініції «інтерактивна публікація (електронне видання)» та виокремимо сучасні веб-сервіси для створення інтерактивних публікацій.

Історія стандартизації терміна «електронне видання» у світі розпочинається в 1991 р. з виходом друком міжнародного стандарту ISO 9707:1991 «Information and documentation – Statistics on the production and distribution of books, newspapers, periodical and electronic publications». Згідно з цим стандартом, «електронне видання» трактується як: документ, наданий для публічного доступу, який оприлюднюється в машиночитаній формі. Він може містити файли даних і програмне забезпечення; може бути записаний на папері, магнітному, оптичному та інших носіях, призначених для обробки комп'ютером або периферійними пристроями [1, с. 96].

У «Національному стандарті України» термін «електронне видання» трактується як: «електронний документ, який пройшов редакційно-видавниче опрацювання, має вихідні відомості та призначений для розповсюдження в незмінному вигляді [2, с. 2] ».

У технічному словнику поняття «інтерактивної публікації (публікації в режимі он-лайн)» визначено як: «спосіб поширення інформації, доступної для громадського користування, за допомогою комп'ютерної мережі, без фізичних засобів масової інформації, наприклад, книг або лазерних компакт-дисків (CD-ROM). Зміст таких публікацій зазвичай аналогічний змісту

традиційних видань, але може бути оснащений додатковими можливостями, наприклад, гіпертекстом, пошуковими можливостями і мультимедіа [3]».

Серед переваг інтерактивних публікацій виділяють такі [4, с. 19-20]: економія витрат і часу на публікацію, друк, розсилання копій; інноваційний, оригінальний і захопливий засіб зв'язку; залучення широкої аудиторії читачів; зручність використання у будь-який час та в будь-якому зручному місці; звіти читацької аудиторії, статистика читачів, та інші можливості електронного маркетингу для визначення ефективності публікацій тощо.

Нами в таблиці подано приклади кількох досить простих у використанні веб-сервісів, призначених для створення інтерактивних публікацій (табл. 1).

Таблиця 1. Види веб-сервісів для створення інтерактивних публікацій

<i>Веб-сервіс, адреса</i>	<i>Основні характеристики</i>
<p>Calameo http://ru.calameo.com/</p> 	<p>Сервіс призначений для миттєвого створення інтерактивних публікацій в Інтернеті. З файлів формату PDF, MS Word, MS PowerPoint можна створювати журнали, брошури, каталоги, звіти, презентації та багато іншого. Є засоби для спілкування: внутрішня поштова служба, а також групи і співтовариства за інтересами. Сервіс підтримує 9 мов, у тому числі російську. Потрібна реєстрація.</p>
<p>ISSUU http://issuu.com</p> 	<p>Провідна цифрова видавнича платформа, призначена для створення і перегляду журналів, каталогів і газет. Сервіс надає необмежений дисковий простір, платні та безкоштовні акаунти, організацію підписок, соціальну мережу, бібліотеку, можливість зворотного зв'язку, RSS підписки, перегляд статистики, можливість перегляду публікацій з мобільного телефону. Англомовний інтерфейс. Потрібна реєстрація.</p>

<p>Readymag https://readymag.com</p> 	<p>Сервіс призначений для створення онлайн публікацій та дозволяє створювати інтерактивний контент, який, в залежності від шаблону, може бути схожий на журнал, статтю, фотоальбом або презентацію.</p> <p>Є готові шаблони, велика база веб-шрифтів.</p> <p>Верстання, крім тексту, може включати зображення і відео.</p> <p>Англомовний інтерфейс.</p> <p>Потрібна реєстрація.</p>
<p>Myebook http://www.myebook.com</p> 	<p>Сервіс призначений для створення електронних книг, журналів необхідних форматів, включаючи .pdf .doc .txt та інші.</p> <p>Сторінки електронної книги можуть містити інформацію будь-якого вигляду: фотографії, текст, відео, аудіо. Цей сервіс можна використовувати в освітній діяльності, як інструментарій для оформлення і публікації, наприклад дослідних робіт, поетичних збірок, фотоальбомів та ін.</p> <p>Англомовний інтерфейс.</p> <p>Потрібна реєстрація.</p>
<p>FLIPHTML5 https://fliphtml5.com/</p> 	<p>Інтерактивна платформа для публікації в форматі HTML5, яка спрощує створення інтерактивних цифрових публікацій, включаючи журнали, каталоги, газети, книги і багато іншого в Інтернеті; можна створювати фліпбуки HTML5 з PDF для перегляду на пристроях iPhone, iPad і Android.</p> <p>Англомовний інтерфейс.</p> <p>Потрібна реєстрація.</p>
<p>Publitas.com https://www.publitas.com/</p> 	<p>Сервіс призначений для створення інтерактивних публікацій в Інтернеті.</p> <p>Сервіс містить просту та зрозумілу навігацію. Є можливість додавання фото- та відеоконтенту.</p> <p>Користувачі можуть легко ділитися інтерактивними публікаціями в Facebook, Twitter або по електронній пошті.</p> <p>Англомовний інтерфейс.</p> <p>Потрібна реєстрація.</p>

Наведемо приклад створеної нами інтерактивної публікації «Методичні аспекти підготовки майбутніх учителів математики до розвитку інтелектуальної культури учнів закладів загальної середньої освіти».

У публікації наведено особливості підготовки майбутніх учителів математики до розвитку інтелектуальної культури учнів закладів загальної середньої освіти; акцентовано увагу на основних шляхах розвитку досліджуваного феномену в школярів; охарактеризовано роль математичних задач в інтелектуальному розвитку учнів; запропоновано добірку математичних задач інтелектуального змісту для учнів 5-8 класів ЗЗСО; подано «Тест на визначення математичного інтелекту».

Створена публікація може використовуватися викладачами під час професійної діяльності з метою підготовки майбутніх учителів математики до розвитку інтелектуальної культури учнів ЗЗСО.

Добіркою математичних задач інтелектуального змісту можуть користуватися студенти під час проходження педагогічної практики в ЗЗСО, учні 5-8 класів під час позакласної роботи з математики та учителі математики для підготовки та проведення факультативів, гуртків, олімпіад, конкурсів, інтелектуальних ігор тощо.

Для створення інтерактивної публікації нами обрано веб-сервіс Calameo (<http://ru.calameo.com/>). Він є простим у користуванні та має широкі можливості. У базовій безкоштовній версії доступні [4, с.20]:

- необмежена кількість публікацій;
- необмежена кількість сторінок на публікацію;
- необмежена кількість підписників;
- необмежена кількість завантажених файлів;
- розмір кожного завантажуваного файлу – до 100 Мб

тощо.

Фрагменти інтерактивної публікації «Методичні аспекти підготовки майбутніх учителів математики до розвитку інтелектуальної культури учнів закладів загальної середньої

освіти» представлено на рисунках 1, 2, 3 (посилання, за яким можна переглянути опубліковану роботу: <https://ru.calameo.com/read/005946308461a8133adb4>).

Рис 1. Фрагмент інтерактивної публікації

Рис 2. Фрагмент інтерактивної публікації

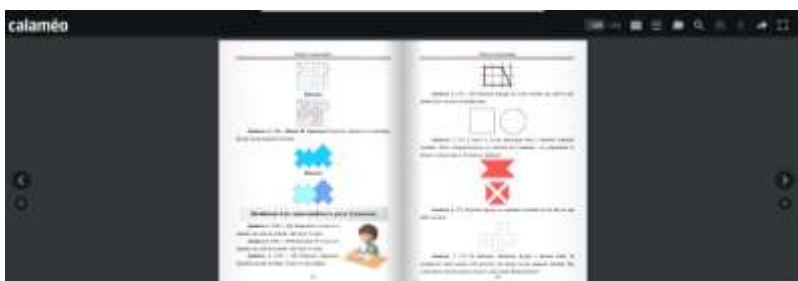

Рис 3. Фрагмент інтерактивної публікації

Таким чином, наявність великої кількості безкоштовних веб-сервісів для створення інтерактивних публікацій дозволяє миттєво перетворювати документи формату PDF, MS Word, MS PowerPoint тощо в електронне видання в Інтернеті. Це в свою чергу дає змогу широкій аудиторії читачів легко

знаходити та ознайомлюватися з потрібною публікацією, а також створювати та опубліковувати власний продукт та пропонувати його для перегляду іншим.

Література:

1. Дніпренко В. І. Електронне видання як об'єкт стандартизації: основні етапи та перспективи розвитку. Вісник Харківської державної академії культури. 2017. Вип. 51. С. 93-102.
2. ДСТУ 7157–2010 Електронні видання. Київ, 2010. URL: https://ntb.pstu.edu/images/N-rabotniku/DSTU_7157_2010.pdf (дата звернення: 21.01.2021).
3. Научно-технический энциклопедический словарь. URL: <http://dic.academic.ru/contents.nsf/ntes> (дата обращения: 21.01.2021).
4. Чабала Т. М. Створення вправ для інтерактивного навчання з використанням технології ВЕБ 2.0. Методичні рекомендації. Математика в школах України. 2018. № 34-36. С. 3-35.

УДК621

Технічні науки

МЕРЕЖЕВИЙ ІНТЕЛЕКТ, ЯК ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМИ АВТОНОМНОГО МОНИТОРИНГУ 5G-ТЕХНОЛОГІЙ

*Лазебний С.Г.,
аспірант кафедри
Макаренко А.О.,
професор кафедри
кафедра мобільних та відеоінформаційних технологій
Державний університет телекомунікацій
м. Київ, Україна*

В роботі представлено архітектурні та функціональні рішення для алгоритму мережевого інтелекту. Спроектовано інтелектуальний тест-стенд 5G та проведені експерименти результати, які підтверджують доцільність та ефективність рішення.

***Ключові слова:** 5G, машинне навчання, Feature Selection, Relief-F, EPC*

З появою мережевого інтелекту для системи 5G відкривається можливість інтелектуального управління. Без втручання адміністраторів мережі новий підхід може автоматично вирішувати проблеми з мережею та неефективне використання ресурсів. Результатом цього буде зменшення операційних витрат, покращення досвіду користувачів та скорочення часу введення в експлуатацію нових послуг. Користуючись передовими методами у галузі штучного інтелекту, алгоритм мережевого інтелекту забезпечує можливості автоматичного аналізу та оптимізації шляхом активного вирішення виявлених та передбачуваних мережевих проблем, відповідно.

Алгоритм мережевого інтелекту базується на процесі обирання підмножини доречних змінних відомий як Feature Selection, алгоритмі регресійних дерев та методах опорних векторів і k-найближчих сусідів. Feature Selection може зменшити розмірність даних, вибравши лише підмножину функцій для побудови моделі даних. У цій роботі ми використовуємо класичний алгоритм Feature Selection під назвою Relief-F [1, стр. 171-182] для обчислення відповідності зібраних функцій.

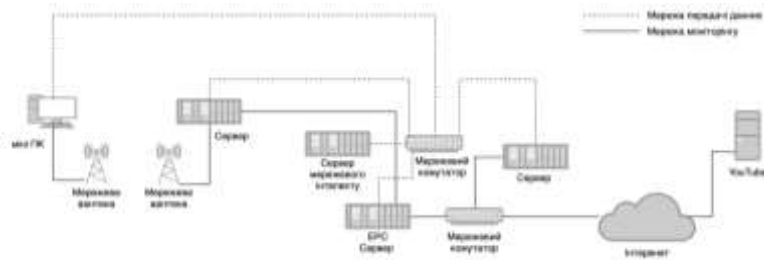

Рисунок 1 – Схема випробувального стенду мобільної мережі

Щоб продемонструвати інтелектуальне управління 5G, як показано на рис.1, вибрано випробувальний стенд мобільної мережі. Його архітектура відповідає ETSI Mobile Edge Computing (MEC) [2, стр. 121-167], яка була спеціально розроблена для майбутніх мереж 5G. Для максимального наближення до реалістичної мережі прийнято реалізацію LTE з відкритим

кодом, яка називається OpenAirInterface (OAI) [3, стр. 33-38]. OAI забезпечує повний стек протоколів стандартів 3GPP LTE для радіо доступу E-UTRAN та базової мережі EPC.

Оскільки алгоритм мережевого інтелекту, базується на машинному навчанні збір даних необхідний як для фаз навчання алгоритму, так і для прогнозування. Щоб гарантувати звітність про особливості мережі, потрібен відокремлений шлях трафіку для площини управління, як це виділено пунктирними лініями на рис.1. Кодова база алгоритмів встановлюються на сервери та міні-ПК там, де визначені потрібні функції для збору даних. Згадані вище одиниці мережі підключаються до бази даних, що працює на сервері мережевого моніторингу, за допомогою комутатора. Зазначмо, що трафік даних, такий як потокове передавання відео YouTube, передається незалежним мережевим маршрутом через комутатор доступу до Інтернету. У експериментах дані та керуючий трафік не розділяються, керуючий трафік також блокується під час тестування перевантаженості трафіку даних. Експеримент проходив таким чином:

1) Була визначена максимальна пропускна здатність комутатора – 768 кБ/с.

2) Після підключення UE до мережі було розпочато стрімінг потокового відео з платформи YouTube.

3) З вводом трафіку 2,5 МБ/с у комутатор доступу до Інтернету була зафіксована затримка стрімінгу.

4) Щоб вирішити проблему з затримками було вирішено припинити трафік трафіку 2,5 МБ/с у комутатор, щоб повернутися до нормального стану.

Отриманий набір даних розміром 240*18 подається в алгоритм Relief-F. Релевантна вага коливається від -1 до 1. Тобто, чим більше вага, тим актуальнішою є відповідна особливість. Як показано на рис. 2, а саме PLR та EPC_CPU_Temp, є найбільш актуальними та неактуальними відповідно. Досягнута точність прогнозування становить до 96%. Іншими словами, коли проблема перевантаження трафіку виникає 100 разів, в середньому близько 96 разів може бути правильно

виявлена мережевим моніторингом з метою вжиття подальших контрзаходів.

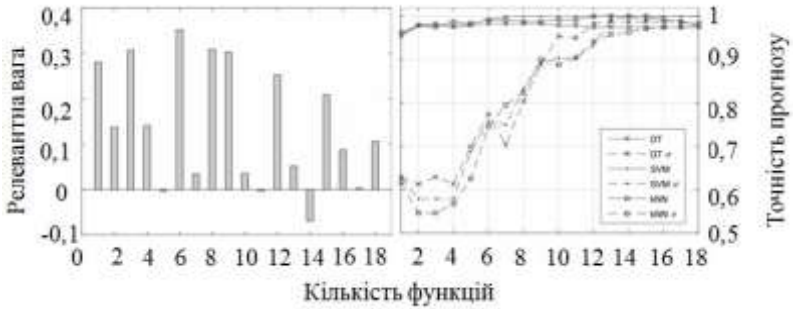

Рисунок 2 – Результати експерименту

Отже, експериментальні результати підтвердили, що мережевий інтелект здатний самостійно виявляти аномалію з дуже високою точністю за допомогою алгоритмів вибору ознак та класифікації. Це підтвердило доцільність та ефективність запропонованого алгоритму інтелектуального управління 5G.

Література:

1. I. Kononenko et al., “Estimating attributes: analysis and extensions of RELIEF,” in Proc. of the 6th European Conf. on Machine Learning, Catania, Italy, Apr. 1994.
2. C. J. Burges, “A tutorial on support vector machines for pattern recognition,” Journal on data mining and knowledge discovery, vol. 2, no. 2, Dec. 1998.
3. N. Nikaein et al., “OpenAirInterface: A flexible platform for 5G research,” ACM SIGCOMM Computer Communication Review, vol. 44, no. 5, 2014.

MATHEMATICAL MODEL OF BIT-STREAM ONLINE
COMPUTER OF IRRATIONAL FUNCTIONS

Larchenko Bogdan

PhD Student of the Design Automation Department

Kuznichenko Taras

Student of the Design Automation Department

Kharkiv National University of Radioelectronics

Kharkiv, Ukraine

Summary. *A mathematical model of a hardware bit-stream computer of irrational functions is proposed, which is a decomposition of mathematical models of bit-stream computers of power function and root extraction function. The proposed mathematical model provides an absolute error of the function reproduction, equal to half a unit of the least significant bit of the argument.*

Key words: *functional transformation, bit-stream data, method, approximation, sampling.*

Currently, there is an increase in complexity of tasks for the organization of computing in areas such as sensors, the Internet of Things, industrial Internet, robotics, bioelectronics and others, where the information is collected and converted from a large number of disparate sensors. One of the current areas related to the creation of new basic elements for the construction of computer systems is the development of devices that perform the conversion of bit-stream data in accordance with a given function. This is due to the fact that the bit-stream form is effectively used both in sensor interfaces and in the formation of control signals [1]. Functional data processing involves both the transformation of the information's presentation form and the implementation of the sensor signal linearization using various functions. In this case, preference is given to sensors that provide a continuous process of measurements and transformations [2]. Intelligent measurement systems often involve the primary processing of measurement information to make decisions about measurement results in order to implement management. In most cases, smooth

changes in control signals are required. When influencing the actuators of robots, manipulators, bionic prosthetics in order to smooth the signals, various nonlinear functions can be used: logarithmic, irrational, power, exponential [3]. The streaming method of calculations in bit-stream computers is to scan the code information in time with the simultaneous parallel-sequential execution of transformations over bit-streams in accordance with the desired function. This performs a sequential calculation of the function values for adjacent argument values and each subsequent function value is calculated taking into account the result taken from the previous calculation.

The aim of the study is to develop a mathematical model of a bit-stream calculator of irrational functions, the argument of which is represented by a bit-stream, which is a decomposition of power and linear functions computers' mathematical model.

The approximating irrational function that can be reproduced at the output of the bit-stream computer has a general form

$$y = \left[\frac{1}{p} \left[\sqrt{\sum_{i=1}^n x_i^2} + |\delta_{2\max}| \right] + |\delta_{1\max}| \right], \quad (1)$$

where x_i – sets of bit sequences, selective value of the argument; n – the number of sets with a non-zero number of bits (pulses) in the set; $\frac{1}{p}$ – scaling factor; $|\delta_{1\max}|$ – the absolute error

limit value of the expression's division $\sqrt{\sum_{i=1}^n x_i^2}$ by the number p ; $|\delta_{2\max}|$ – the absolute error's limit value of root extraction.

According to the purpose of the study, the irrational function reproduced at the output of the bit-stream computer of irrational functions with the optimal absolute error of calculations $|\delta_{\max}| = 0,5$ takes the form

$$y = \left[\frac{1}{p} \left[\sqrt{\sum_{i=1}^n x_i^2} + 0,5 \right] + 0,5 \right]. \quad (2)$$

In the study of function (2) it was determined that its calculation requires the sequential implementation of two stages:

exponentiation and root extraction of the function $\sqrt{\sum_{i=1}^n x_i^2}$, which

can be described by a mathematical model of bit-stream power function computer with fractional exponent and division of the result by an integer p , which can be described by a mathematical model of the linear function computer.

In accordance with the method of approximation of ascending step functions [4], the definition of the common term of the numerical sequence X_y , corresponding to the nodes of the approximation of the function can be found by the inequality

$$\Psi(y - |\delta_{\max}|) \leq x_y < \Psi(y - |\delta_{\max}|) + 1,$$

where $\Psi(y - |\delta_{\max}|)$ - function, inverse to $f(x)$

The mathematical model of the bit-stream computer of irrational functions is a decomposition of power and linear functions computers' mathematical models, which are presented further in the paper.

The main calculated inequality of the power function

$y = \sqrt{\sum_{i=1}^n x_i^2}$, is obtained on the basis of (3) and implemented in

the computer has the form

$$(2y - 1)^2 \leq 2^2 x_y^2 < (2y - 1)^2 + 1 \quad (4)$$

The obtained mathematical model of the power function computer is presented by differences

$$\begin{aligned}
 2^2 x_1^2 &\geq (2y_1 - 1)^2 \\
 2^2(x_2^2 - x_1^2) + \Delta_1 &\geq (2y_2 - 1)^2 - (2y_1 - 1)^2 & (5) \\
 &\dots\dots\dots \\
 2^2(x_y^2 - x_{y-1}^2) + \Delta_{y-1} &\geq (2y_1 - 1)^2 - (2y_{1-1} - 1)^2,
 \end{aligned}$$

where

$$\Delta_{y-1} = 2(x_y^2 - x_{y-1}^2) + \Delta_{y-2} - (2y_1 - 1)^2 - (2y_{1-1} - 1)^2;$$

$$x_0, \Delta_0 = 0$$

Upon receiving at the input of the device some bit of the bit-stream x_y the output bit y_k will be generated at its output when performing each inequality (5).

In the second stage of calculations it is necessary to divide the result of the power function by the integer p . The division operation can be performed in a device for calculating linear functions, which calculates the function

$$y = \left[\frac{1}{p} x + 0,5 \right]. \tag{6}$$

The mathematical model of the linear functions computer on the basis of expression (3) is received in the form of difference inequalities system

$$\begin{aligned}
 2x_1 &\geq p \\
 2(x_2 - x_1) + \Delta_1 &\geq 2p \\
 2(x_3 - x_2) + \Delta_2 &\geq 2p & (7) \\
 &\dots\dots\dots
 \end{aligned}$$

$$2(x_y - x_{y-1}) + \Delta_{y-1} \geq 2p,$$

$$\text{where } \Delta_{y-1} = 2(x_y - x_{y-1}) + \Delta_{y-2} - 2p.$$

The linear functions calculator input receives bits of the intermediate bit-stream coming from the power computer output. The linear functions computer output is the output of the irrational function device. When performing each inequality (7), the output bits of the bit-stream y will be generated, which is the result of calculating the irrational function (2).

Conclusion. The analysis of features of functional transformation of bit data streams in computers of irrational, power and linear functions is carried out. The method of approximation of continuous ascending functions is investigated and used on the basis of which the mathematical model of bit-stream computer of irrational functions was received which is represented by a decomposition of power and linear functions computer's mathematical models. The obtained mathematical models of computers are represented by systems of difference inequalities. The advantages of the proposed solution are the ability to perform a functional conversion of bit-streams in real time and an absolute calculation error that does not exceed half a unit of the least significant bit of the argument.

References:

1. Буренева О.И. Бит-потокное устройство извлечения квадратного корня / О.И. Буренева, О.А. Жирнова // Известия ЛЭТИ № 2, – 2019. С. 26 – 32.
2. Shkil A. S. Bit-Stream Power Function Online Computer / A.S. Shkil, L.V. Larchenko, B.D. Larchenko. // 18 IEEE East-West Design & Test Symposium (EWDTS). – 2020. – С.423–428.
3. Сафьянников Н.М. Следящий потоковый вычислительный преобразователь для интеллектуальных измерительных систем. / Н.М. Сафьянников, О.И. Буренева // Международная конференция по мягким вычислениям. 2019. Т.1. С 263-266.
4. Ларченко Л.В. Функціональне перетворення імпульсних потоків в апаратних обчислювачах математичних функцій / Л.В.

ОСОБЛИВОСТІ ЖІНОЧОЇ ЖУРНАЛІСТИКИ НА МІЖНАРОДНІЙ АРЕНІ СЬОГОДЕННЯ. КРОС-МЕДІЙНИЙ АНАЛІЗ

*Софія Михайлюк,
журналістка МАЛіЖ при “ЮНЕСКО”
Місто Коломия , Україна*

Анотація: *актуальність тематики жінок-журналісток на міжнародному рівні є зрозумілою завдяки гендерній рівності і глобалізації. Саме тому ця тема вимагає детальнішого огляду.*

Ключові слова: *засоби масової інформації, гендерна рівність, жінки- журналістки.*

Актуальність теми журналістики серед жінок є зрозумілою, адже з приходом гендерної рівності журналістика стає професією жінок. Проте, гендерна нерівність подекуди очевидна серед інтернет видань України, де поза штатом знаходиться близько 40% жінок-журналісток.[1]

Серед дослідників цієї тематики: є Маслова Ю.П.[2] , Ксенія Василенко[3], також цю тему розглядали на сайті hromadske.ua [4]

Українські жінки схожі до європейок у ЗМІ зробили , так зване , зміщення балансу. Відомий науковець Сергій Стугхетський пропагує незалежність медіа, а відтак гендерну чутливість. Вважається, що 60% - це жіноча аудиторія , а решта це чоловіки.

Раніше чоловіча аудиторія відігравала більшу роль, а тепер українці рухаються шляхом європейським[5], але варто зауважити, що європейська журналістика, на думку , дослідників демонструють протиріччя щодо гендерної рівності у країнах Зх.Європи.

Себто , думка українського дослідника, щодо гендерної рівності є хибною, де 58% авторських підписів у Німеччині, належали чоловікам, а в Італії – 63% зі 100%. Винятком, можна

вважати Португалію , де жіночої журналістики можна було зустріти частіше, ніж чоловіків.

Сьюзен Франк – керівниця Факультету журналістики Лондонського міського університету, зауважила ,що потрібно активно підкреслювати гендерні упередження у журналістиці , щоб побачити кроки до змін , а от німецька журналістка Сузанне Клінгнер, зауважила, що задля гендерного балансу потрібно , щоб на керівних посадах було достатньо жінок.[6]

Також , потрібно звернути увагу на сферу безпеки гендерного підходу до жіночої журналістики.[7] Адже, 2017-м роком датується звіт Генерального секретаря ООН.

У південній Азії , завдяки , Міжнародній Федерації журналістів є компанія, задля безпеки журналісток в азіатському-тихоокеанському районі.[8]

Отже, з вище написаного варто зрозуміти наступне: різні країни світу мають різні погляди, щодо професії журналістики серед представниць слабкої статі. Так, у Франції варто відмітити Анну- Маргеріт Ноуер, завдяки їй, ще на початку 18 століття було порушено гендерний аспект тому, що саме звіти цієї авторки про переговори, щодо Утрехтського миру , читали на теренах всієї Європи. Regine Reynolds-Cornell: Fiction and reality in the Mémoires of the notorious Anne-Marguerite Petit DuNoyer (Tübingen: Narr 1999. [9]

У Великій Британії жіноча журналістика почала розвиватися ще у 19 столітті. Саме у Британії була популярна тема фемінізму та виборчого права жінок.[10]

Звище написаного можна висновувати наступне :

1. Українські ЗМІ мають враховувати безпеку жінок-журналісток, для цього потрібно ввести в дію спеціальні координаційні центри на території всієї країни.

2. Врахувати гендерну нерівність, коли начальник чоловік , при прийому на роботу.

3. Активізувати рух жінок журналісток України та консолідувати їх з представницями журналістської професії з інших країн світу.

Література:

1. <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2018/6/11>.
2. <https://eprints.oa.edu.ua/1308/1/maslova7%20120412>.
3. http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/obraz_2016_2_13.
4. <https://www.google.com.ua/amp/s/hromadske.ua/amp/posts/zhurnalistka-hromadske-anastasiya-stanko-otrimala-amerikansku-nagorodu-za-vidvagu>
5. <https://ms.detector.media/profstandarti/post/11690/2014-10-30-zhurnalistyka-kriz-genderni-okulyary/>
6. <https://imi.org.ua/articles/zhinky-zhurnalistky-jevroejskyh-media-de-vony-i89>
7. tg://unsafe_url?url=https%3A%2F%2Fdocuments-dds-ny.un.org%2Fdoc%2FUNDOC%2FGEN%2FN17%2F245%2F44%2FPDF%2FN1724544.pdf%3FOpenElement
8. tg://unsafe_url?url=http%3A%2F%2Fwww.ifj.org%2Fnc%2Ffr%2Fnews-singleview%2Fbackpid%2F33%2Farticle%2Fbyte-backifj-launches-guide-to-combat-cyberharassment-in-south-asia%2F
9. tg://unsafe_url?url=https%3A%2F%2Fuk.m.wikipedia.org%2Fwiki%2F%25D0%25A1%25D0%25BF%25D0%25B5%25D1%2586%25D1%2596%25D0%25B0%25D0%25BB%25D1%258C%25D0%25BD%25D0%25B0%25D0%2594%25D0%25B6%25D0%25B5%25D1%2580%25D0%25B5%25D0%25BB%25D0%25B0_%25D0%25BA%25D0%25BD%25D0%25B8%25D0%25B3%2F3-8233-5527-9
10. tg://unsafe_url?url=https%3A%2F%2Fuk.m.wikipedia.org%2Fwiki%2F%25D0%25A1%25D0%25BF%25D0%25B5%25D1%2586%25D1%2596%25D0%25B0%25D0%25BB%25D1%258C%25D0%25BD%25D0%25B0%25D0%2594%25D0%25B6%25D0%25B5%25D1%2580%25D0%25B5%25D0%25BB%25D0%25B0_%25D0%25BA%25D0%25BD%25D0%25B8%25D0%25B3%2F0-333-68378-1

FEATURES OF DUODENAL ULCER IN CHILDREN

Moldovan P.M.*Graduate student of the Department
of Pediatrics and Medical Genetics***Sorokman T.V.***Prof. of the Department of Pediatrics and Medical Genetics
Bucovinian State Medical University, Chernivtsi, Ukraine*

Abstract. *In Ukraine, there is a significant increase in gastroenterological pathology, including duodenal ulcer, in children. The peculiarities of 89 schoolchildren and 13 preschoolers with duodenal ulcer was analyzed. Among the pediatric population, duodenal ulcer is more common in boys. Complications occur in the older age group, the frequency of complications depends on gender.*

Key words: *children, duodenal ulcer.*

Duodenum ulcer (DU) is a polyetiological, genetically and pathogenetically heterogeneous disease. Of great importance is hereditary burden Under the influence of adverse factors (Helicobacter pylori infection, stress, long-term nutrition the genetic predisposition to the development of DU is realized [1, p.490]. According to a large European multicenter study, in 1233 children with symptomatic Helicobacter pylori infection, DU was diagnosed in less than 5% of children under 12 years of age and only in 10% of adolescents [2, p.1712]. DU is a fairly common disease (1.6 ± 0.1 per 1000 children according to the Nizhny Novgorod Research Institute of Pediatric Gastroenterology), characterized by a chronic recurrent course and the possibility of life-threatening complications [3, p.35]. According [4, p.2] to the prevalence of duodenal ulcers in children is gradually increasing. Aggressive factors include hyperproduction of hydrochloric acid, increased excitability of squamous cells due to vagotonia, infectious factors (Helicobacter pylori), impaired blood supply to the mucous membrane of the stomach and duodenum [5, p.230; 6, p.647].

The purpose - to analyze features of a passing of a duodenal ulcer at children.

Methods. The course of 89 schoolchildren (age 7-18 years, mean age 12.4 ± 2.1 years) and 13 preschoolers (age 4-6 years, mean age 5.7 ± 1.1 years) was analyzed. Diagnosis of *Helicobacter pylori* infection was carried out by determining the monoclonal fecal antigen *Helicobacter pylori* and a rapid urease test in a biopsy of the mucous membrane (4-6 biopsies from the bottom and edges of the ulcer) during fibrogastroduodenoscopy.

Results. In schoolchildren, DU occurs 7 times more often than in preschoolers (2.7 per 1000 and 0.4 per 1000, respectively), in urban children it is 2 times more often than in rural children. The ratio of boys and girls is 3:1. In the structure of the pathology of the digestive system, the proportion of DU is 2.6%, and among diseases of the stomach and duodenum - 1.7%. In the structure of DU in children, is presented in 86.3% of cases, stomach ulcer is less common (11.7%) and combined localization of ulcers in the stomach and duodenum – 1.9%. Complications of ulcer in childhood are observed in 10.8% of patients (Figure). In boys, complications are observed more often than in girls in the case of DU (with isolated duodenal ulcer - 2.3 times, with a combination of stomach ulcer and duodenal ulcer - 8 times). The proportion of complicated forms of ulcer is observed in children of all age groups with the same frequency. In the structure of complications, bleeding predominates (72.7%), less often stenosis (18.2%), perforation (8%) and ulcer penetration (9,1%).

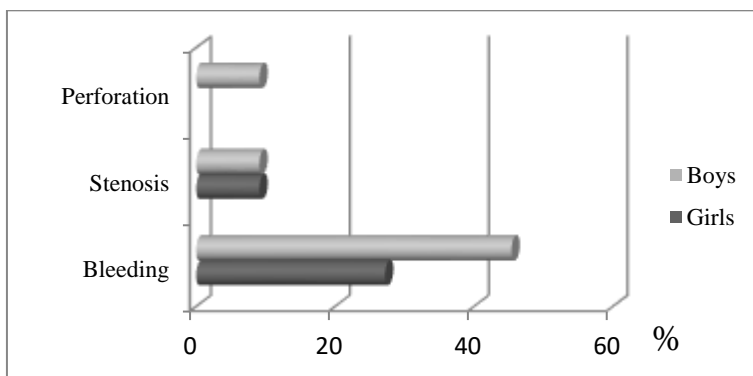

Figure. Frequency of complications depending on gender

Conclusion. Among the pediatric population, DU is more common in boys. Complications occur in the older age group, the frequency of complications depends on gender.

Referens[^]

1. Urs N, Narula P, Thomson M. Peptic ulcer disease Review Article. Paediatrics and Child Health. 2014;24(11): 485-490.

2.Koletzko S, Richy F, Bontems P [et al.]. Prospective multicenter study on antibiotic resistance of Helicobacter pylori strains obtained from children living in Europe // Gut. 2006; 55 (12): 1711–1716.

3.Clinic, diagnosis and treatment of diseases of the digestive system in children. Ed. Kaznacheeva LF.Novosibirsk, 2013, 64p.

4.Kornienko EA. Treatment of H. pylori infection in children. Methodological manual for doctors. J. "BIOCODEX"; 2010, 56p.

5.Koletzko S, Jones NL, Goodman KJ [et al.]. Evidence-based guidelines from ESPGHAN and NASPGHAN for Helicobacter pylori infection in children/J Pediatr Gastroenterol Nutr. 2011 Aug;53(2):230-43.

6.Malferteiner P, Megraud F, O’Morain CA [et al.]. The European Helicobacter Study Group (EHSG). Management of Helicobacter pylori infection — the Maastricht—IV/Florence Consensus Report. Gut 2012; 61: 646—664.

Журналістика

ФОРМУВАННЯ ЕСТЕТИЧНОГО СМАКУ МОЛОДОГО
ПОКОЛІННЯ ПІД ВПЛИВОМ МІЖНАРОДНИХ ЗМІ

Олішевська М.М.

*журналістка Міжнародної Академії Літератури та
журналістики «Маліж», «ЮНЕСКО».
м. Івано-Франківськ, Україна*

Ключові слова: засоби масової інформації, молоде покоління,
формування молоді

Анотація: *Масова комунікація є невід'ємною частиною життя людини. Вона формує особистість, створює думку та впливає на неї, зокрема, змінює погляди на життя. . Кожна дитина з раннього дитинства засвоює звички, правила ,які часто використовуються у навколишньому середовищі, не відокремлюючи і міжнародні ЗМІ. Таким чином варто формувати власний естетичний смак у вірному руслі.*

Ранні роки є основними у формуванні людей молодого покоління, як стверджує стаття «FORMATION ARTISTIC AND AESTHETIC TASTE IN JUNIOR PUPILS BY MEANS OF THE REGIONAL CULTURAL HERITAGE», автора Блудової Ю.А. [1] Слід зазначити, що дослідження свідчать про те, що завдяки належній роботі з молодшими школярами, у них формується досить високий рівень розуміння краси навколишнього середовища, зокрема і творів мистецтва[2] Діячі української культури Г'. Сковорода, Т. Шевченко, І. Франко, Л. Українка та інші цінували також й усну народну творчість як важливий аспект виховання і розвитку особистості. Вагомий внесок у теорію, а також практику морального та естетичного виховання засобами музичного мистецтва внесли М. Лисенко, Б. Яворський, М .Леонтович, Я. Степовий, П. Козицький та інші, які вважали народну музику ефективним засобом загально-естетичного розвитку особистості[3].

Масова комунікація є невід'ємною частиною життя людини, економіки, політики, культури. Вона формує особистість, створює думку та впливає на неї, змінює погляди на життя[4]. Кожна людина з дитинства засвоює прийняті в навколишньому середовищі манери поведінки і зразки мислення до тих пір, поки більшість з них людині не стають звичними. Це входження в соціальний світ відбувається шляхом засвоєння індивідом необхідної кількості знань. Наразі засоби масової інформації значно поширилися в усіх сферах життя, тому і формують особистість, як і її морально-естетичний смак.[5] Моральне виховання в етнопедагогіці тісно пов'язане з естетичним: моральні настанови позбуваються навмисності й виступають у формі усвідомлення власної поведінки. Серед засобів морально-виховного впливу на

дітей найменш дослідженою залишається саме музика[3].

Наразі поняття естетичний смак серед молоді є одним питань, які викликають кардинально різні думки. Таким чином різноманіття інформації у міжнародних ЗМІ формують різноманітні погляди на життя, зокрема.[5]

Висновуючи вище наведені факти можна зрозуміти, що міжнародні ЗМІ є дуже важливими для формування естетичного смаку молодого покоління у наш час. Тому варто відокремлювати для себе, зокрема, лише корисну та якісну інформацію. Кожна дитина з раннього дитинства засвоює звички, дії, думки, правила ,які часто використовуються у навколишньому середовищі, не відокремлюючи і міжнародні ЗМІ[5]. Варто дотримуватися наступних дій:

- Відокремлювати якісні ЗМІ від не якісних
- Не використовувати погляди навколишнього середовища, створювати свої
- У ранніх роках сформувані особисті правильні цінності

Література:

1. file:///C:/Users/ACER/Downloads/Nzqp_2015_38_11.pdf
2. <https://posek.km.ua/biblioteka/%D0%A2/%D0%A2%D0%B5%D0%BE%D1%80%D1%96%D1%8F%20%D1%96%20%D0%BC%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D0%BA%D0%B0%20%D0%B2%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D0%9A%D0%B0%D1%80%D0%BF%D0%B5%D0%BD%D1%87%D1%83%D0%BA%20%D0%A1.%D0%93..pdf>
3. <http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/123456789/20059/1/100310013.pdf>
4. <http://elar.tsatu.edu.ua/bitstream/123456789/736/1/%D0%92%D0%BF%D0%BB%D0%B8%D0%B2%20%D0%B7%D0%B0%D1%81%D0%BE%D0%B1%D1%96%D0%B2%20%D0%BC%D0%B0%D1%81%D0%BE%D0%B2%D0%BE%D1%97%20%D1%96%D0%BD%D1%84%D0%BE%D1%80%D0%BC%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%97%20%D0%BD%D0%B0%20%D0%B2%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0>

%BD%D1%8F%20%D1%81%D1%83%D1%87%D0%B0%D1%81%D0%BD%D0%BE%D1%97%20%D0%BC%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B4%D1%96..pdf

5. http://www.rusnauka.com/6_NITSB_2010/Pedagogica/59920.doc.htm

УДК 504.33 +378.1

Педагогічні науки

**ОСОБЛИВОСТІ СТВОРЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО
СЕРЕДОВИЩА У ШКОЛІ, ЯКА ЗДІЙСНЮЄ ДІЯЛЬНІСТЬ
У ПОЛІКУЛЬТУРНОМУ СЕРЕДОВИЩІ, НА ОСНОВІ
ТРИАДИ «УЧИТЕЛЬ-УЧЕНЬ-БАТЬКИ»**

Островська Маріанна Ярославівна,

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри педагогіки та психології

Закарпатського угорського інституту ім. Ф.Ракоці ІІ,

м.Берегово, Україна.

Островський Олександр Олександрович

аспірант Мукачівського державного університету,

м.Мукачево, Україна.

Анотація: У роботі показано, що в умовах переходу від знанневої до компетентнісної парадигми, значна увага в освітній системі України приділяється комплексному реформуванню всієї шкільної системи. Для створення інноваційного освітнього середовища в оновленій і реформованій школі, яка здійснює діяльність у полікультурному середовищі, важливо створити умови для залучення до освітнього процесу сім'ю учня, громаду, в якій вона проживає, а сам процес здійснювати під керівництвом підготовленого вчителя, який володіє загальними і фаховими компетенціями педагогіки партнерства.

Ключові слова: освіта, сім'я, учень, початкова школа, вчитель, компетенції, педагогіка партнерства.

Вступ

Шкільне і сімейне виховання не повинні суперечити одне одному, вони покликані взаємодоповнювати і поглиблювати одне

іншого. Дружні стосунки та здоровий мікроклімат в сім'ї, де діти виховуються особистим прикладом батьків і близьких родичів, у дусі моральності, гуманізму, відповідальності, та ефективна співпраця із школою – є основою та запорукою освітньої реформи в контексті Концепції «Нова українська школа» (НУШ, 2016 р.). Співпраця в трикутнику «учитель-учень-батьки» є особливо важливою для суб'єктів освітнього процесу, які живуть і працюють в полікультурному середовищі, для яких вказана тріада є основою не тільки виховання та духовного зростання, а й фахового формування та подальшої успішної життєвої траєкторії.

II. Суть педагогіки партнерства.

Стратегія реалізації Концепції НУШ пропонує і планує здійснити наступне:

перехід від знаннєвої до компетентнісної парадигми, від декларативної навчально-виховної до педагогіки партнерства до особистісно орієнтованої моделі навчання в усіх підсистемах освітньої системи країни; від учителя ретранслятора знань перейти до вчителя-фасилітатора, який зреалізує партнерську співпрацю з усіма суб'єктами педагогічного процесу, насамперед у трикутнику «батьки-учні-вчителі» - основи педагогіки партнерства; школу, в якій основою були заходи і моралізаторство, перетворити в ціннісно-едукативну систему освітнього процесу, в якій ефективно поєднанні три складові: виховання, навчання і розвиток особистості; від авторитарно-регламентованої моделі управління школи перейти до демократично-відповідальної, в якій суб'єкти педагогічного процесу отримують право на автономічну і академічну свободи, але будуть нести персональну відповідальність за свій вибір, стратегію його реалізації і кінцеві результати освітньої діяльності.

Реформи в освіті призвели до розробки й запровадження нових алгоритмів в освітній діяльності ЗЗСО та підготовки вчителів у ЗВО, до роботи за новими Державними стандартами загальної освіти, які створюються в контексті Концепції НУШ, філософія якої базується на загальноновизнаних демократичних принципах. Акцент робиться на тому, що: оновлена та рефор-

мована школа покликана працювати на основі взаємоповаги та соціального партнерства між учасниками (рівності сторін, права вибору та відповідальності за нього, обов'язковості виконання домовленостей тощо); готувати учнів на компетентнісній основі. У такій школі має працювати підготовлений за новими стандартами вчитель, який стане активним провідником профілізації освіти, запровадженню компетентнісної парадигми і наступних суспільних змін. Головне завдання для нового вчителя - підготувати критично мислячу, озброєну загальними і фаховими компетенціями молоду людину, яка й буде ефективно змінювати наше суспільство. Для реалізації такої ідеї вчителям надається право на академічну свободу (розробляти авторські навчальні плани, підручники, навчально-методичні посібники, самостійно вибирати стратегії, методи й засоби навчання тощо). Держава взяла на себе зобов'язання інституційними механізмами створити умови для ефективного реформування та модернізації освіти, стимулювання праці освітян, оновлення та покращення матеріально-технічної бази освітніх закладів [1,2]. Важливо, що задекларовані в інституційних документах принципи ідеологічно співпадають із основними положеннями поняття Європейського виміру в освіті, яке визначає стратегічні напрямки розбудови освіти країн Європейського Союзу, що в значній мірі дозволяє Україні ефективно здійснювати євроінтеграційну політику та запроваджувати стандарти ЄС [3, с.286-288].

Формулу успіху реформ освіти можна представити наступним чином: автономність школи і академічна свобода вчителів, ефективна співпраця з батьками учнів, помножені на загальну відповідальність дозволять отримати нову якість навчання у реформованій школі. Для її реалізації школі потрібен вчитель, якому в повній мірі притаманні риси інноватора, освітнього стратега, фасилітатора, у якого розвинені креативність і критичне мислення, комунікабельність та високий рівень відповідальності за свої дії. Сучасний вчитель - вже не ретранслятор нових знань, це фактично наставник, який

вміє рганізувати процес учіння і пізнання учнів [4, с.163-164].

Учень у такого вчителя вчиться проявляти свій інтерес, допитливість, правильно ставити запитання, робити висновки з такої діяльності та через цей процес здобувати нові знання. З одного боку, вчитель допомагає розвинути допитливість в учня, а з іншого - спрямувати її для вирішення суттєвих проблем, які мають високу ціну у суспільстві та світі.

Концепція НУШ, крім усього іншого, поняття “педагогіка партнерства” переносить із світоглядних вимірів у нормативну площину [1]. В інституційних документах, прийнятих на виконання НУШ, наголошується, що нова школа працюватиме на засадах педагогіки партнерства, в основі якої – спілкування, взаємодія та співпраця між учителем, учнем і батьками. Учні, батьки та вчителі, об’єднані спільними цілями та прагненнями, є добровільними та зацікавленими одnodумцями, рівно правними учасниками освітнього процесу, відповідальними за результат навчання. Педагогіка партнерства важлива і незамінна з огляду на те, що вона активно і фундаментально [5, с.18-22]:

- сприяє створенню атмосфери, в якій найкраще розкривається потенціал кожного учня, формується його ініціативність і креативність, що в сучасному світі є одним із важливих активів;

- задовільняє потреби всіх учасників у значимості і приналежності до до освітнього процесу та зменшує рівень стресу в усіх, що, зрештою, допомагає інтелекту працювати ефективніше;

- створює формат стосунків, в якому найкраще готувати молодих людей до професійної діяльності і ролі активного громадянина у відкритому світі.

Основні принципи цього підходу: повага до особистості; доброзичливість і позитивне ставлення; довіра у відносинах; діалог – взаємодія – взаємоповага; розподілене лідерство (проактивність, право вибору та відповідальність за нього, горизонтальність зв’язків); принципи соціального партнерства (рівність сторін, добровільність прийняття зобов’язань,

обов'язковість виконання домовленостей). За дослідженнями багатьох авторів [6,7] доречно виділяти шість основних типів активностей батьків, що поєднують відносинами партнерства сім'ю, школу та громаду:

батьківство: сім'ї мають забезпечувати здоров'я та безпеку дітей, створювати вдома середовище, що заохочує до навчання; школи ж повинні забезпечувати сім'ї навчанням та інформацією, щоб допомогти батькам краще зрозуміти своїх дітей та сприяти їхньому розвитку;

спілкування: школи мають бути підзвітними родинам і надавати їм інформацію про освітні та інші події в школі, насамперед про успішність учнів; засоби спілкування мають відповідати запитам та культурним особливостям батьків, а процес повинен бути двонаправленим;

волонтерство: батьки можуть зробити значний внесок в освітнє середовище та функції школи; школи можуть отримати максимальну віддачу від цього процесу через створення гнучких графіків, що відповідатимуть інтересам батьків, потребам учнів, вчителів і адміністраторів;

навчання вдома: батьки можуть допомагати своїм дітям у діяльності, пов'язаній зі школою, за методичної підтримки вчителів;

ухвалення рішень: школи можуть дати батькам значущі ролі в ухваленні рішень у школі та допомогти їм максимально використовувати їх; ця можливість повинна бути відкритою для всіх верств громади, а не тільки для людей, які мають найбільше часу та енергії та готові їх витратити на шкільні справи;

співпраця з громадою: школи повинні координувати роботу та ресурси громади, бізнесу, вузів, а також інших соціальних груп для покращення шкільних програм, сімейних практик і навчання, розвитку учнів; школи можуть допомогти сім'ям отримувати доступ до допоміжних послуг, що надаються іншими установами (охорона здоров'я, заклади культури, послуги репетиторів тощо).

Особливо це важливо для багатонаціональних регіонів України (насамперед Закарпаття), де проживають представники різних націй, культур, віросповідань, на території яких материнською мовою у багатьох учнів є не державна українська, а угорська, румунська, словацька, польська та інші мови. Тут роль громади часто стає визначальною, особливо в контексті того, що НУШ - це не тільки компетентнісний підхід до навчання, це і формування цінностей, на основі яких виробляються ставлення до значущих та важливих сучасних понять (традиції, звичаї, ментальність тощо). Для реалізації принципів педагогіки партнерства в Законах України «Про освіту» (2017 р.) та «Про повну загальну середню освіту» (2020 р.) викладені положення про навчання, які регламентують не тільки співвідношення між державною і мовами національних меншин, але й створення умов індивідуальної освітньої траєкторії – персональний шлях реалізації особистісного потенціалу учня з урахуванням його здібностей, інтересів, потреб, мотивації, можливостей і досвіду. В учнів та їхніх батьків з'являється можливість обирати для себе певні види, форми та темпи здобуття освіти, відповідно до потреб і можливостей, що обговорюються, зокрема, на спільних батьківських зборах. Школі та вчителям слід враховувати, що в багатьох з цих питань сусідні із Закарпаттям країни надають значну культурно-освітню, матеріально-технічну і фінансову допомогу ЗЗСО та ВЗО, в яких освіту здобувають представники відповідних національних меншин, що проживають на даній території. Цю особливість і специфіку освітньої діяльності у полінаціональному середовищі сучасний український вчитель має використовувати на користь учнів, школи і громади загалом. Саме тому, в основу педагогіки партнерства оновленої школи, яка діє в полісередовищі, слід закладати взаємодію і співпрацю між школою, батьками і громадою. Громада із громадськими інституціями, що діють на її території, батьки учнів та вчителі, об'єднані спільними цілями та прагненнями, є добровільними й зацікавленими співниками, рівноправними учасниками освітнього процесу і відповідають за

його результат. Тільки творча праця, спільний творчий пошук, педагогіка партнерства є джерелом збагачення досвіду міжособистісних стосунків всіх суб'єктів освітнього процесу в полі середовищі. Розуміння закономірностей розвитку полікультурного середовища, правильне використання його можливостей у громаді, може істотно вплинути на освітній процес, його якість та готовність учнів до самореалізації. Крім того, педагогіка партнерства дозволяє успішно будувати стосунки учнів з представниками інших націй і народностей, які проживають в регіоні. Без взаємодії з представниками інших національних меншин, які проживають в полікультурних громадах, без розуміння своїх та їхніх почуттів неможливо досягти спільних цілей громади. Діалог і багатостороння комунікація між учнями, учителями та батьками має змінити односторонню авторитарну комунікацію, яка до цього часу складала основу навчально-виховного процесу в не реформованій школі. Слід усвідомлювати, що саме на цій основі формуються здатності до майбутнього життя у полікультурному середовищі, в якому переплелися культури, релігії, традиції і звичаї багатьох народів світу.

III. Новій школі – компетентного вчителя.

У контексті ефективної реалізації педагогіки партнерства, надзвичайно важливою є фаховий рівень, психолого-педагогічні знання та загальна культура вчителя сучасної школи. Перш за все вчитель має бути спеціалістом з людського розвитку, а не просто вчителем, він має бути обізнаним не тільки з науково-методичними методами, формами та інноваційними технологіями навчання, основами вікової психології та інклюзивної освіти, але й з теоретичними основами педагогічного впливу на батьків, відпрацювання і перевірки на практиці форм і методів поняття «педагогічна культура батьків». Підготовлений вчитель усвідомлює, що сім'я не є ізольованим мікросередовищем: багатоканальні зв'язки з'єднують її з суспільством та громадою; різноманітні зовнішні чинники впливають на економічний і суспільний стан сім'ї, її

виховну функцію та процес навчання. Важливе місце тут займають заклади освіти, педагоги, які завдяки фаховій освіті, володіють необхідними психолого-педагогічними знаннями, професійними вміннями і навичками, є важливою складовою в педагогічному трикутнику «учитель - учень - батьки» [6,7].

Дуже важливо, щоб спільна робота школи і родини ґрунтувалася на принципах гуманістичної педагогіки: пріоритетності сімейного виховання, громадянськості, демократизму, гуманізації взаємин педагогів і батьків, ретроспективності, педагогізації батьків тощо. Щоб зміцнити співпрацю школи і сім'ї та отримати від неї очікувані результати, вчителю необхідно систематично реагувати на виклики часу (тенденції у педагогіці, мистецтві, ІКТ технології тощо) та весь час урізномунітнювати форми взаємодії з родиною.

Для полікультурного середовища до найважливіших педагогічних чинників співіснування і освітньої діяльності, варто, віднести вміння належно організовувати комунікативну діяльність, налагоджувати взаємини і, найголовніше, встановлювати правильні стосунки між членами багатонаціональної громади, батьками і учнями. Успішним, готовим до інноваційної освітньої діяльності, для ефективної реалізації програмних засад Нової української школи, можна назвати вчителя, який [7,8]:

- насамперед є громадянином своєї держави, який не лише володіє знаннями про права і свободи людини та розуміє сутність громадянського суспільства, але й здатний до ефективної командної роботи, вміє попереджувати та розв'язувати конфлікти, досягаючи компромісів;

- який є новатором та уміє створювати розвивальне освітнє середовище і який успішно впроваджує як традиційні, так і новітні методики, технології та прийоми навчання і комунікації:

- володіє загальнокультурними компетентностями – розуміє твори мистецтва, формує власні мистецькі смаки, самостійно виражає ідеї, досвід та почуття за допомогою мис-

тецтва, а також усвідомлює власну національну ідентичність;

- є одночасно фасилітатором та психологом, який цінує значущість фізичного, психічного і морального здоров'я дитини та сприяє творчому становленню школярів та їхній індивідуалізації;

- котрий знається на нормах і типах педагогічного спілкування, вміє вислуховувати, обстоювати власну позицію, здатний досягати педагогічних результатів засобами продуктивної комунікативної взаємодії;

- вміє генерувати нові ідеї й ініціативи та втілювати їх у життя задля підвищення як власного соціального статусу та добробуту, так і розвитку учня, громади і держави;

- обізнаний з інформаційно-комунікаційними технологіями, орієнтується в інформаційному просторі, вміє отримувати інформацію та оперувати нею відповідно до власних потреб і вимог сучасного високотехнологічного інформаційного суспільства.

Компетентнісний підхід до навчання спонукає вчителя оновленої школи не тільки подавати програмову інформацію, а й залучати школярів до активної роботи, використовувати групові завдання і бути партнером та ментором в цьому процесі - тобто не давати учням готові рішення, а сприяти тому, щоб вони шукали відповіді самостійно, і спрямовувати їх в процесі пошуку.

Враховуючи, що визначальними ознаками інноваційного супроводу навчально-виховного процесу в реформованій школі слід вважати: демократичність (можливість урахування різних підходів, точок зору, колегіальність у прийнятті певного рішення тощо); ситуація вибору (створення декількох варіантів програм, моделей діяльності, технологій, які забезпечують передумови для свідомого вибору); самореалізація (розкриття особистісного потенціалу кожного учасника педагогічного процесу); співтворчість (спільна діяльність суб'єктів, які прагнуть досягти нових кількісних і якісних результатів); синергетичність (нелінійність, нестабільність як процесуальні

характеристики та самоорганізація системи науково-методичного супроводження) [4,9], доходимо висновку, що зреалізована в повному обсязі та ефективно діюча педагогіка партнерства стає одним із ключових елементів створення інноваційного середовища в школі, яка здійснює освітній процес в полікультурному регіоні. Саме така сучасна школа закладає фундамент підготовки критично мислячої, озброєної загальними і фаховими компетенціями молоді людини, яка й буде ефективно змінювати наше суспільство.

Література:

1. Концепція «Нова українська школа» : <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed.pdf>
2. Закон України “Про повну загальну середню освіту” (Прийнятий ВРУ 16.01.20 р.): <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/>
3. Khymynets Vas., Holonič J., Khymynets Vol. Innovative educational activities. – USA Fairmont: Academic publishing Fairmont, 2020. – 320 s.
4. Химинець В. Інноваційна освітня діяльність: Навч-метод. видання. – Тернопіль: Мандрівець, 2009. - 360 с.
5. Маленкова Л.И. Педагоги, родители и дети. Методическое пособие для воспитателей и классных руководителей. – М.: Педагогическое общество, 2000.- 188 с.
6. Порадник для вчителя. Сайт «Нова українська школа».: <http://nus.org.ua/wp-content/uploads/2017/11/NUSH-poradnyk-dlya-vchytelya.pdf>
7. Халецька Л. Л. Компетентнісний підхід і «знаннєва» парадигма: пошук шляхів перетину й взаємодії в системі після-дипломної педагогічної освіти// Постметодика. – 2013. –№ 6. – С. 47–51.
8. Островська М.Я. Науково-методичні засади формування критичного мислення в майбутніх учителів початкової школи// Освітні інновації: філософія, психології, педагогіка: зб. наук. статей у 2 томах/ за аг ред. О.В.Гузенко. – Суми: ФОП Цьома С.П., 2020. – Т.1.- 299 с: С.83-87.

9. Лимар Ю.М.,Чекан Ю.М. Нові професійні ролі вчителя в умовах нової української школи// Інноваційна педагогіка. 2019. В.15.- Т.2. – С.100-103.

УДК 616-08

Медичні науки

НОВЕ ПОЛОЖЕННЯ ДЛЯ ІНТУБАЦІЇ ЖІНОК З ПІДВИЩЕНИМ ІМТ: ПОЛОЖЕННЯ З МОДИФІКОВАНИМ НАХИЛОМ

Петрова Є.С., Макаренко Д.О.,
студентки з медичного факультету

Науковий керівник: Бойко О.В.
Харківський національний медичний університет
м. Харків, Україна.

Анотація: Надлишкова маса тіла та ожиріння являють собою результат формування аномальних або надмірних жирових відкладень, які можуть завдавати шкоди здоров'ю людини. За визначенням ВООЗ, про надмірну масу тіла у дорослих говорять, коли індекс маси тіла (ІМТ) дорівнює або більше 25,0 кг/м².

Ключові слова: ІМТ, інтубація, ларингоскопія, ожиріння, ІВЛ.

Актуальність. За статистикою на даний час 39% дорослих старше 18 років, з них 39% чоловіків і 40% жінок, мають надлишкову вагу. В Європейському регіоні стандартизований за віком показник поширеності надлишкової маси тіла становить 58,3% серед дорослих чоловіків і 51,2% серед дорослих жінок [1, с.106].

Зазвичай, підвищений ІМТ викликає деякі труднощі при інтубації трахеї, особливо у жінок. А як відомо, адекватні умови для інтубації вимагають правильного положення голови та шиї. Найбільш відповідним положенням для візуалізації гортані є "sniffing position", при якому необхідне згинання шиї на 35° (яке досягається підняттям голови) і розгинанням голови на 15°, щоб грудина перебувала на одному рівні з зовнішнім

слуховим проходом. Завдяки цьому положенню підтримується вирівнювання трьох осей, а саме: оральної, глоткової і гортанної, для досягнення оптимальної візуалізації гортані [1, с. 115]. Пацієнтам з підвищеним ІМТ було запропоновано положення з нахилом для досягнення кращих умов інтубації.

У жінок з підвищеним ІМТ ларингоскопія зазвичай утруднена через груди пацієнток, через що процес інтубації може бути пролонгований, що може призвести до серйозної гіпоксії [2, с. 306].

Була запропонована позиція з використанням спеціальної подушки для досягнення положення зі зміненим нахилом за рахунок невеликого розгинання шиї, аніж в положенні з нахилом, і більшим розгинанням голови. При такому положенні відбувається подовження відстані від ларингоскопа до груднини і також поліпшується візуалізація гортані.

Мета. Вивчити можливість використання модифікованого положення з нахилом для ларингоскопії у жінок з підвищеним ІМТ в порівнянні з традиційним положенням з нахилом та оцінити різницю за наступними критеріями: труднощі при введенні ларингоскопа в порожнину рота, складності при проведенні масочної вентиляції, оцінка візуалізації гортані.

Методи та матеріали.

У дослідженні брали участь пацієнтки з підвищеним ІМТ (індекс маси тіла більше 25 кг/м²) у віці старше 18 років, яким була призначена будь-яка операція під загальною анестезією з інтубацією трахеї.

Після прибуття в операційну була проведена оцінка дихальних шляхів пацієнток (оцінка за Маллампаті, відстань між щитовидною залозою, відкривання рота і розширення шиї).

Перед введенням анестезії застосовувалися стандартні методи моніторингу, включаючи електрокардіограму, неінвазивне вимірювання артеріального тиску і пульсоксиметрію. Після інтубації застосовувалася кінцева капнографія.

Перед індукцією анестезії пацієнтки були рандомізовані для початкового розподілу в групу із застосуванням класич-

ного положення з нахилом ($n=30$) або групу з модифікованою позицією ($n = 30$).

Положення з нахилом: стан, при якому здійснюється підняття плечей і голови до моменту, коли грудна вирізка і зовнішній слуховий прохід будуть перебувати на одному рівні.

Положення з модифікованим нахилом: стан, при якому використовується спеціальна подушка (Hasanin Pillow). Висота і довжина подушки складають 15 см і 60 см. При цьому плечі пацієнта підняті, а голова витягнута у максимально можливому діапазоні, щоб якомога сильніше відвести груди від ларингоскопа.

Анестезія проводилась за допомогою пропофолу (2 мг/кг), атракурію (0,5 мг/кг) і фентанілу (2 мкг/кг). Вентиляція була забезпечена за допомогою лицьової маски протягом 3-4 хв, потім ендотрахеальної трубки (розмір 7-7,5 мм). Ларингоскопічна картина оцінювалася за шкалою Кормака-Леха [3, с.77].

Якщо візуалізація гортані була недостатньою у групі з модифікованим положенням нахилу, тоді голову піднімали вручну для досягнення похилого положення. Правильність положення ендотрахеальної трубки підтверджували за допомогою капнографу. Спеціальну подушку прибирали після підтвердження успішної інтубації.

Отримані результати.

Основним критерієм оцінки результатів була частота ускладнень при ларингоскопії. Згідно з дослідженням, було виявлено, що частота труднощів при ларингоскопії у жінок з підвищеним ІМТ становить 80%.

Результати в групі з модифікованим положенням показала меншу частоту труднощів при ларингоскопії (3% проти 47%, $p < 0,001$), меншу частоту складної вентиляції через маску (20% проти 83%, $p < 0,001$), більш короткий час для візуалізації голосової щілини (13 ± 3 с у порівнянні з 17 ± 2 с, $p < 0,001$), і більш короткий час для введення ендотрахеальної трубки у порівнянні з положенням з нахилом. Ступінь огляду гортані по Кормаку-Лехану була краще в положенні з модифікованим

нахилом. Жодній з пацієнок в положенні з модифікованим нахилом не знадобилось піднімати голову для поліпшення огляду гортані. Ні в однієї з пацієнок не було значної гіпоксемії або травми дихальних шляхів.

Висновки.

У жінок з підвищеним ІМТ введення ларингоскопа у ротову порожнину, зазвичай, утруднено, проте, нова позиція значно поліпшило умови інтубації. Положення з модифікованим нахилом, порівняно з класичним положенням, покращило візуалізацію гортані, усунуло необхідність репозиції пацієнок та зменшило час інтубації.

Література:

1. Semler MW, Janz DR, Russell DW, Casey JD, Lentz RJ, Zouk AN, et al. A multicenter, randomized trial of ramped position vs sniffing position during endotracheal intubation of critically ill adults. *Chest*. 2017;152:712–22.
2. Mushambi MC, Kinsella SM, Popat M, Swales H, Ramaswamy KK, Winton AL, et al. Obstetric Anaesthetists' association and difficult airway society guidelines for the management of difficult and failed tracheal intubation in obstetrics. *Anaesthesia*. 2015;70:1286–306.
3. Lebowitz PW, Shay H, Straker T, Rubin D, Bodner S. Shoulder and head elevation improves laryngoscopic view for tracheal intubation in nonobese as well as obese individuals. *J Clin Anesth*. 2012;24:104–8.

BRIEF DESCRIPTION OF MAIN SCHOOLS OF
ENTERPRISE'S COMPETITIVE DEVELOPMENT STRATEGY
FORMATION

Poliukhovych M.V.

PhD student

Department of Management and Business

S. Kuznets Kharkiv National University of Economics

Kharkiv Ukraine

Abstract: *this paper contains brief description of the most popular schools of creating a competitive strategy, strategy of development and simply a strategy. The results of investigations of world-famous and modern Ukrainian researchers were studied. And the total conclusion was made about possibility to use all these schools of strategic management for enterprise's competitive development strategy formation.*

Key words: *strategy formation schools, competitive strategy, development*

Among the important issues of strategic management, the issues of methodology development and determination of key elements, main features or characteristics of the expected strategy have always been singled out. And in today's turbulent environment the formation of a development strategy in any case requires giving it the features of a competitive strategy. This requires knowledge of special schools or approaches to its formation, which is the subject of this work.

As a result of the review of existing works in the field of strategic management it is possible to find the description of approaches to formation of competitive strategy of development of the enterprise in works of I. Ansoff [1], F. Kotler [2]; J.-J. Lamben [3]; I. Fedulov and the team of authors [4]; G. Minzberg and the team of authors [5]; M. Porter [6]; O. Skibitsky [7]; R. Fatkhudinov [8]; A. Yudanov [9]; N. Ritson [10]; N. Dubinina [11], G. Dutka [12], Z. Shershneva [13], Freeman R. [14] and others.

In general, three approaches to the formation of competitive strategies can be found in the works of M. Porter [6] (differentiation, overall cost leadership and focusing) and N. Ritson [10] (resources school, position school and planning school). Lamben J-J proposes the competitive the strategy of the challenging enterprise, strategy of following the leader or strategy of leadership, strategy of the specialist.

One of the brightest authors, who offers three approaches to the formation of strategy is G. Minzberg [5]. Its classification in generalized form contains ten schools. Approaches can be divided into taking into account the requirements of the authors of strategies, to determine the characteristics of strategies and a generalized approach (school of configurations). Freeman R. Edward [14] describes the stakeholder's school as one of the best way of creating a strategy.

Also there are some followers of biological approach for creating a competitive strategy. Among them are A.Yudanov [9], who proposed lions, elephants and hippos), W. Chan Kim [15], who proposed blue and red oceans for strategy creation.

Two approaches for development strategy creation were proposed by O.Trydid [16]. He described strong and weak schools. Other modern Ukrainian researchers – N.Dubinina [11], H.Dutka [12], Y.Demkiv [17] – proposed their specified schools, which are based on resource availability and the level of technology development.

So as it can be seen after resulting of all described approaches main features of strategy formation is the same as for competitive strategy formation as for development strategy formation. And all them can be used for creation an enterprise's competitive development strategy.

Literature:

1. Ансофф И. Стратегическое управление. / Сокр. пер. с англ.- М.: Экономика, 1989. - 520 с.
2. Котлер Ф. Маркетинг менеджмент - СПб: Питер Ком, 1999. - 896 с.

3. Ламбен Ж.-Ж. Стратегический маркетинг. Европейская перспектива. Пер. с французского. - СПб.: Наука, 1996. - XV+589 с.

4. Менеджмент організацій : Підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Л. І. Федулова, І. В. Сокирник, В. В. Стадник, М. А. Йохна, О. С. Новикова, Є. Г. Рясних. - К. : Либідь, 2004. - 446 с. - укр.

5. Минцберг Г., Альстрэнд Б., Лэмпел Дж. Школы стратегий. Стратегическое сафари: экскурсия по дебрям стратегий менеджмента./Под общ. ред. Ю. Каптуревского - СПб. : Питер. , 2002. - 330.

6. Портер Е.Майкл. Конкурентная стратегия: Методика анализа отраслей и конкурентов/ Майкл Е. Портер; пер. с англ. - М.: Альпина Бизнес Букс, 2005. - 454 с.

7. Скібіцький О.М. Антикризовий менеджмент Навч. посібник. — К.: Центр учбової літератури, 2009 — 568 с.

8. Фатхутдинов Р.А. Стратегический маркетинг: учебник. - М.: ЗАО "Бизнес-школа "Интел-Синтез", 2000. - 640 с.

9. Юданов А.Ю. Конкуренция: теория и практика. - 3-е изд., испр. и доп. - М., 2001. - 304с.

10. Ritson N. Strategic Management. - Bookboon, 2011. - 52 p. – Access: <http://bookboon.com/en/strategicmanagement-ebook#download>

11.Дубинина Н.А. Подходы к формированию конкурентной стратегии предприятия// Теоретические основы развития экономических систем в современных условиях. Вестник АГТУ. Сер.: Экономика. - 2010. - № 2. -с.65-71.

12.Дутка Г.Я. Особливості формування конкурентних стратегій туристичних підприємств у сучасних умовах.// Мукачівський державний університет, вип. №5, 2016 р. - С.146-153ю Режим доступу: http://economyandsociety.in.ua/journal/5_ukr/26.pdf

13.Шершньова З. Є. Стратегічне управління: Підручник. - 2-ге вид., перероб. і доп. - К.: КНЕУ, 2004. - 699 с.

14.Freeman R. Edward. The Stakeholders Approach Revisited. 2017. Research Gates. - 28 pages

15. Ким Ч. , Моборн Р. Стратегія глибокого океана. / Пер. с англ. - М.: НІРРО, 2005. - 272 с.

16. Тридід О. М. Організаційно-економічний механізм стратегічного розвитку підприємства: монографія. - Харків: Вид. ХДЕУ, 2002. - 364 с.

17. Демків Я. В. Формування конкурентної стратегії на ринках високотехнологічних товарів // Вісник Національного університету «Львівська політехніка» «Проблеми економіки та управління». — Львів : Вид-во Нац. ун-ту «Львівська політехніка». — 2008. — № 628. — С.470—476.

УДК 378.011.3-051:18.089.6

Педагогічні науки

ЗАСОБИ РОЗВИТКУ РЕКОНСТРУКТИВНО-ТВОРЧОГО ВИДУ МУЗИЧНОЇ ПАМ'ЯТІ У СТУДЕНТІВ-МУЗИКАНТІВ

Прядко Олена Михайлівна

*кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри музичного мистецтва Кам'янець-
Подільського національного університету*

імені Івана Огієнка

м. Кам'янець-Подільський, Україна

Анотація: у статті розглядаються питання фахової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва, вивчаються особливості процесу активізації функціонування музичної пам'яті студентів, зокрема, здійснюється аналіз засобів удосконалення розвитку реконструктивно-творчого виду музичної пам'яті.

Ключові слова: педагог-музикант, фахова підготовка, музичний розвиток, музична пам'ять.

Успішність функціонування музично-педагогічної теорії та практики вимагає тісної взаємодії їх з музичною психологією, наукою, що дозволяє розглядати функціонування пізнавальної, емоційно-вольової сфери студентів-музикантів через призму психологічної науки. Знання в галузі музичної психології дають можливість педагогу значно ефективніше

керувати процесом закріплення професійних музично-виконавських навичок у майбутніх учителів музичного мистецтва, розвивати їх емоційну сферу, пізнавальну та творчу активність, впливати на мотивацію студентів до опанування фаховими знаннями та вміннями.

Проблема удосконалення функціонування мнемічних процесів студентів є однією з найбільш важливих у ході підготовки майбутнього педагога-музиканта. У музичній психології музична пам'ять належить до групи інтелектуальних музичних здібностей (за К. Тарасовою). Г. Овсянкіна, даючи визначення поняття «музична пам'ять», зазначає: «Музична пам'ять – це властивість нервової системи зберігати в психіці і відтворювати досвід взаємодії саме з музичними образами. Пам'ять видозмінює почуте і при повторному прослуховуванні вдосконалює досвід» [1, с. 36]. Ю. Цагареллі стверджує: «Музична пам'ять – здатність запам'ятовувати, зберігати, упізнавати та відтворювати музичний матеріал» [2, с. 88]. Музична пам'ять може бути як опізнаваючою, яка відповідає за впізнавання знайомих звукових співзвуч складених у мелодію, так і відтворюючою, що дозволяє використовувати закарбовану у пам'яті музичну інформацію в ході активного музикування. За типом музична пам'ять поділяється на декілька підвидів: логічну, образну, емоційну, моторно-рухову, слухову. Якісні характеристики визначають розподіл музичної пам'яті на репродуктивно-механічну та реконструктивно-творчу. Репродуктивний відтворюючий вид пам'яті притаманний учням молодшого шкільного віку, відповідає за здатність молодших школярів швидко, без зусиль, в результаті багаторазових повторень відтворювати матеріал напам'ять внаслідок механічного його засвоєння. Реконструктивно-творчий вид музичної пам'яті є значно складнішим за своєю природою і проявляється в ході музичного виховання, занурення вихованців у світ музичного мистецтва, оволодіння комплексом технічних виконавських навичок, необхідної знанневої бази. Г. Овсянкіна відзначає, що застосування реконструктивно-творчого виду пам'яті вимагає

докладання значно більших зусиль в ході роботи над вивченням музичного твору напам'ять, долучення свідомості: «Запам'ятовування значно заповільнюється, але в ньому наявне розуміння, і вивчений напам'ять твір може залишатися в пам'яті тривалий час» [1, с. 38].

Активізації функціонування реконструктивно-творчого виду музичної пам'яті можна досягти долучаючи студентів до свідомого аналізу усіх елементів музичного твору в ході роботи над відпрацюванням технічних складнощів, добору музичного нюансування, відшукування художньо-виражальних виконавських засобів. В ході роботи над музичним твором необхідно провести ґрунтовний аналіз літературно-художньої та стилістичної складових. Робота над вивченням теми, ідеї твору, сюжетної лінії, покликана захопити студента, пробудити інтерес до занять, активізувати його творчі сили. Вивчення творчої біографії композитора, автора літературного тексту сприятиме глибшому проникненню виконавця у художній авторський задум. Аналіз історичної епохи, на яку припадає творчість автора, допоможе дібрати правильний характер виконавського стилю, розкрити тонкощі музичного виконавського нюансування. З допомогою педагога студент має проаналізувати виконавсько-технічні складнощі, з якими йому доведеться стикнутися під час роботи над твором, намітити стратегію роботи з оволодіння новими виконавськими навичками, їх закріплення та ефективного вкорінення.

Свідоме опрацювання матеріалу в ході роботи над музичним твором сприятиме активізації різних видів музичної пам'яті, таких як слухова, моторно-рухова, зорова, образна, емоційна, забезпечить можливість міцного закріплення музичного матеріалу з опорою на різноманітні асоціації. Широкий комплекс слухових, зорових уявлень, сформованих в ході ґрунтовного, глибоко усвідомленого опрацювання навчального матеріалу забезпечить можливість швидко, ефективно вивчати музичний твір напам'ять, переводити великі об'єми інформації у довготривалу пам'ять.

Отже, вивчення та врахування специфіки функціонування пізнавальної сфери студентів музично-педагогічних спеціальностей вищих навчальних закладів є важливим елементом їх фахової підготовки. Найбільш ефективним засобом розвитку реконструктивно-творчої музичної пам'яті в ході музичних занять є здійснення ґрунтовного аналізу усіх елементів музичного твору, окреслених виконавських завдань. Активізація процесу розвитку такого виду музичної пам'яті сприятиме зростанню рівня музично-виконавської майстерності, удосконаленню професійних навичок майбутніх фахівців.

Література:

1. Овсянкина Г.П. 2007. Музыкальная психология. Москва : Издательство «Союз художников», 240 с.
2. Цагарелли Ю.А. 2008. Психология музыкально-исполнительской деятельности : учебное пособие. Санкт-Петербург : Композитор. Санкт-Петербург, 368 с.

Економічні науки

СЕРТИФІКАЦІЯ ОРГАНІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ В УКРАЇНІ

Рекіс Назар Миколайович
студент, НТУУ КПІ ім. Сікорського
м. Київ, Україна

Україна - помітний гравець на світовому ринку органічної продукції. І її система сертифікації - це в деякому роді показник зрілості галузі. В Україні більше 10 компаній, які проводять сертифікацію виробництва і органічної продукції.

Кожна країна формує свою систему сертифікації органічної продукції. Свого часу Комісія Європейського Союзу офіційно затвердила 18 органів сертифікації органічного виробництва для роботи в Україні. Крім того, в країні працює близько 10 органів сертифікації, затверджених США, один, який здійснює сертифікацію по канадським стандартам. З них тільки «Органік

Стандарт» з українською пропискою - компанія, створена в 2007 р в рамках українсько-швейцарського проекту «Органічна сертифікація та розвиток органічного ринку в Україні».

Треба сказати, що з 18 європейських органів сертифікації реально працюють (тобто мають клієнтів в Україні) тільки 7 або 8. З них, близько 5 компаній, яких можна вважати значущими гравцями на ринку сертифікації органічного виробництва [1].

Процес сертифікації органічного виробництва - це процедура, що дозволяє виробнику підтвердити відповідність методів, які впроваджуються на господарстві, вимогам органічних стандартів і надати доступ на ринок органічної продукції за преміальною ціною [2].

Міжнародний досвід свідчить про те, що в деяких країнах є тільки приватна система сертифікації, в деяких - тільки державна, в деяких - змішана. Наприклад, в Литві - державна система (тільки один державний орган), в Нідерландах - приватна. У більшості країн Європейського Союзу в основному система приватних органів. У Польщі, - змішана (в країні кілька приватних і 1 державний орган сертифікації) [3].

В Україні немає державних органів сертифікації органічного виробництва. Особливо перспективним для України є експорт органічних зернових. Причому виробники в даному випадку мають подвійну вигоду: прибуток від експорту плюс вплив на ціноутворення внутрішнього ринку. Адже якщо раніше вартість органічного зерна по відношенню до неорганічних різнився на 30-40% (на користь органічного, природно), то тепер через колосальний попиту часто досягає всіх 100%. Завищена експортна ціна розкручує вартість продукції і на внутрішньому ринку: і ось виробники в вигащі двічі [4].

Сертифікація зерна здійснюється в декілька етапів:

Етап 1. Спочатку виробник, який бажає пройти сертифікацію, повинен подати заяву в сертифікаційний орган. До нього слід додати опис своєї діяльності і план органічного виробництва. Сертифікаційний центр в свою чергу ретельно вивчає ці матеріали і готує необхідну документацію по сертифікації.

Етап 2. Другий етап - інспекція експерта з виїздом на підприємство. За результатами перевірки експерт складає висновок і передає його до органу сертифікації.

Сертифікація виробництва органічного зерна включає інспекцію:

- ґрунтів;
- насіннєвого матеріалу;
- складських приміщень;
- засобів перевантаження;
- готового врожаю.

Етап 3. На цьому етапі приймається рішення про сертифікацію. У рішенні сертифікаційний орган повідомляє підприємству його статус і статус виробленої ним продукції.

Отриманню «екологічного» статусу передують конверсійний період, передбачений для переходу з традиційного ведення сільського господарства на органічне. Залежно від виду продукції він може тривати від 6 місяців до 3-х років. Наприклад, для рослин і продукції рослинництва конверсія передбачена мінімум на 2 роки. Але може бути продовжена, якщо на землі використовувалися продукти, заборонені для органічного виробництва.

На етикетках і в рекламі продукції, виготовленої в період конверсії, заборонено використовувати терміни, які вказують на органічні методи виробництва.

Орган, який здійснював сертифікацію, як мінімум раз на рік проводить інспекційні перевірки підприємства. Перевірці підлягає вся виробнича діяльність господарства, в тому числі бухгалтерський облік, виробництво, зберігання, реалізація продукції.

Етап 4. Після закінчення процесу сертифікації заявникові видається сертифікат. У ньому вказується місцезнаходження підприємства, найменування і статус виробленої продукції. Разом з сертифікатом заявник може отримати право на застосування маркування. Тільки після цього підприємство може маркувати свою продукцію відповідно до привласненим статусом.

Виробництво органічної продукції специфічний бізнес, він багато в чому будується на компетенціях і репутації. І

рентабельність його невисока, а ризики дуже великі. На цій роботі потрібна велика стресостійкість.

Таким чином, українська система сертифікації продуктів органік, як живий організм, схильна до змін. Важливо, щоб ці зміни були позитивними і допомогли українському ринку органічної продукції ставати ще більш професійним.

Література:

1. Сертификация органических продуктов: системе есть куда расти. URL: <https://latifundist.com/blog/read/2657-sertifikatsiya-organicheskikh-produktov-sisteme-est-kuda-rasti>
2. Требования к сертификации органического растениеводства. URL: <http://www.organicstandard.com.ua/files/cropproduction/ua/П%201-RQ-01>
3. Особенности органической сертификации в Украине. URL: <https://www.hlr.ua/article/chistyj-biznes-osobennosti-organicheskoy-sertifikacii-v-ukra-13>
4. Особливості органічного виробництва в Україні. URL: <https://www.golovbukh.ua/article/8365-osoblivost-organchnogo-virobnitstva-v-ukran>

УДК 373,3,106:[51+004

Педагогічні науки

ФОРМУВАННЯ АЛГОРИТМІЧНОГО МИСЛЕННЯ У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Катерина Рубан

(студентка II курсу

другого(магістерського) рівня вищої освіти

Факультет педагогіки та психології)

*Науковий керівник - **Вдовенко В.В.***

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри

методик дошкільної та початкової освіти

У статті висвітлено важливість та особливості формування алгоритмічного мислення учнів початкових класів на уроках інформатики та математики. На основі аналізу сучасних

програм, підручників та методичної літератури теоретично обґрунтовано методіку впровадження в освітній процес навчання математики та інформатики навчання елементів алгоритмізації. Такий методичний підхід сприятиме ефективному формуванню алгоритмічного мислення молодших школярів та забезпечить більш високий рівень розвитку мислення у молодшого школяра.

Ключові слова: *алгоритмічне мислення, алгоритм, алгоритмізація.*

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку суспільства характерним є впровадження інформаційних технологій у всі сфери діяльності людини. Фундаментальні зміни, що відбуваються у системі освіти викликані новим розумінням цілей, цінностей освіти, а також необхідністю використання новітніх технологій навчання. Одним із основних завдань освіти є побудова потужної школи мислення школяра, розвиток його інтелекту та алгоритмічного мислення.

Актуальність дослідження полягає в тому, що в даний час існує проблема в необхідності нового типу освітнього результату, орієнтованого на вирішення реальних життєвих завдань. Сучасний здобувач освіти – це особа, яка володіє набором ключових компетенцій, або загально навчальних умінь, у тому числі і сформованим інтелектуальним апаратом. Останній, крім усього іншого, включає розвинене логічне і алгоритмічне мислення. Проте в цілому рівень логічної культури молодших школярів на сьогоднішній день не можна визнати задовільним. Причиною цього є відсутність роботи над цілеспрямованим логічним розвитком учнів на ранніх етапах навчання. Нині алгоритмічне мислення тісно пов'язується із комп'ютерною грамотністю. Дійсно, здатність розробляти й використовувати алгоритми – основний елемент комп'ютерної грамотності. Але алгоритмічне мислення – це значно ширше поняття. Воно стосується повсякденної нашої діяльності як на практиці, так і в навчанні. Адже ми щоденно складаємо алгоритми різних дій. Користування алгоритмічними прийомами мислення в будь-якій ділянці практичної діяльності стає

вимогою часу, повз якої школа пройти не може.

Аналіз досліджень і публікацій. Особливу увагу приділили проблемі розвитку логічного і алгоритмічного мислення молодших школярів такі дослідники фахівці, як:

А. Амонашвілі, М. Богданович, С. Козлова, Я. Коломенський та ін.

Як показує досвід, у шкільному віці одним з ефективних способів розвитку мислення є розв'язування школярами нестандартних логічних завдань. Крім того, розв'язування нестандартних логічних завдань здатне прищепити інтерес дитини до вивчення «класичної» математики та інформатики. Педагогами неодноразово стверджувалося, що розвиток у дітей логічного мислення – це одне із найважливіших завдань початкового навчання. Уміння мислити логічно, виконувати висновки без наочної опори, зіставляти судження за визначеними правилами – необхідна умова успішного засвоєння навчального матеріалу.

Однією з основних цілей вивчення математики є формування і розвиток мислення людини, насамперед, абстрактного мислення, здатності до абстрагування й уміння «працювати» з абстрактними, «невловимими» об'єктами. У процесі вивчення математики в найбільш чистому виді може бути сформоване логічне (дедуктивне) мислення, алгоритмічне мислення, інші складові мислення – такі, як сила і гнучкість, конструктивність і критичність тощо [1, с. 18]. Великого значення в організації роботи з розвитку логічного мислення дітей шестирічного віку набули праці видатних педагогів і психологів: Л. Виготського, О. Леонтєва, Я. Пономарьова, С. Рубінштейна, О. Савченко, Д. Ельконіна, І. Стеценко, Т. Байбари, К. Щербакової, Т. Степанової, Н. Баглаєвої. Окремі аспекти формування та розвитку мислення учнів у процесі навчання математики досліджували Н. Глузман, Н. Жигайло, Т. Зайцева, М. Ігнатенко, В. Імбер, М. Ковальчук, Т. Кривошея, З. Сердюк, О. Смалько, Ю. Сморгевський, В. Таточенко та інші [7].

Описуючи процес розвитку мислення дітей молодшого шкільного віку, слід зазначити, що в 6-7-8 років дитина ще

мислить конкретними категоріями. Наприклад, стіл для неї ще конкретний стіл в школі, або вдома. Портфель – це конкретний портфель, що належить їй, або іншій конкретній дитині. У цей період відбувається перехід від наочно-образного до словесно логічного, понятійного мислення. У першокласників такий процес переважно характеризується конкретністю й спирається на наочні образи, сприймання й уявлення. У словнику психологічних понять К. Платонова логічне мислення визначається як «вид мислення, сутність якого полягає в орієнтуванні понять, суджень і висновків з використанням законів логіки». У психолого-педагогічній літературі поняття «логічне мислення» недостатньо диференціюється від понять «абстрактне», «концептуальне», «теоретичне», «вербально-логічне». Іноді вони трактуються як синоніми. На думку В. Бродовського, В. Грушевського, сутність логічного мислення полягає в маніпулюванні поняттями, судженнями та умовиводами з використанням законів логіки. За словами С. Рубінштейна, логічне мислення включає операції порівняння, аналізу, синтезу, узагальнення, абстракції, елементів дедукції та індукції. У дослідженнях О. Запорожця була представлена проблема безперервності розвитку різних видів мислення дітей. Автор зазначає, що формування логічного мислення відбувається не в ізоляції, а на основі візуальної форми.

Мета статті – впровадження в процес навчання математики та інформатики розв'язування завдань з елементами алгоритмізації, яке буде сприяти ефективному формуванню алгоритмічного мислення молодших школярів та забезпечить більш високий рівень розвитку мислення у молодшого школяра.

Виклад основного матеріалу.

Невичерпні можливості сучасних інформаційних технологій часто залишаються невикористаними через неготовність нашого мислення до засвоєння та активного використання законів і логіки світу комп'ютерів. Тому формування алгоритмічної грамотності повинно здійснюватися на основі формування основних логічних структур мислення, яке, за твердженням

психологів, найбільш сприятливе в молодшому шкільному віці.

Початкові фундаментальні знання інформаційної грамотності групуються навколо поняття «алгоритм». Спочатку термін «алгоритм» уживався для позначення десяткової позиційної арифметики та алгоритмів цифрових обчислень, а згодом – для позначення будь-яких алгоритмів [4]. Тривалий час цим терміном користувалися лише математики, як точна вказівка виконавцю здійснити послідовність дій, спрямованих на досягнення зазначеної мети чи на розв'язання поставленої задачі. Поняттям алгоритму широко користуються в найрізноманітніших галузях науки, техніки, виробництва. У багатьох випадках результат діяльності людини безпосередньо залежить від того, наскільки чітко відчуває вона алгоритмічну суть своїх дій: що робить у певний момент, у якій послідовності, який передбачує результат тощо. Усе це визначає особливий стиль культури мислення й поведінки людини. Тому формування алгоритмічного мислення учнів - важливе й актуальне завдання школи на сучасному етапі.

Основні логічні структури мислення формуються у віці 5 - 11 років. Тому логічну підготовку дитини потрібно здійснювати, розпочинаючи з початкової школи. Під логічною підготовкою молодших школярів будемо розуміти засвоєння на інтуїтивно-практичному рівні певних логічних понять і набуття відповідних способів діяльності з метою їх розвитку в наступних ланках навчання. На основі логічних знань і вмінь учнів формуються елементи алгоритмічної культури, адже поняття "алгоритм" є об'єктом дослідження теорії алгоритмів, яка, у свою чергу, базується на конструктивній логіці [8].

Враховуючи взаємозв'язок між елементами логічної й алгоритмічної грамотності, можна вибудувати єдину логіко-алгоритмічну лінію курсу математики: вміння розпізнавати та розподіляти предмети за певними ознаками, порівнювати об'єкти, встановлювати співвідношення загального і часткового, одержувати та обґрунтовувати умовиводи; розуміння сутності алгоритму, його властивостей; умінь виконувати, перетворювати, вибирати раціональний та конструювати алгоритм;

ознайомлення з основними типами алгоритмічних процесів. З метою набуття пропедевтичних знань з математичної логіки до змісту програм з математики в початковій школі включено елементи алгебри.

Учні 1 - 4 класів мають отримати початкові уявлення про математичні вирази, числові рівності й нерівності, ознайомитися з буквеною символікою, навчитися розв'язувати найпростіші рівняння й нерівності. У 1 - 4 класах діти мають навчитися читати й записувати вирази, засвоїти правила порядку виконання дій, ознайомитися з алгебраїчними перетвореннями тощо [6].

Діяльність, що розвиває мислення й мову молодших школярів у процесі вивчення математики, передбачає засвоєння простих і складних висловлень. Для цього використовуються різноманітні відношення (менше, більше, нижче, вище та ін.) між величинами (зріст, вага, висота та ін.). Розпочинаючи з першого класу, діти вдосконалюють уміння, пов'язані з класифікацією множин. У математиці - це знаходження чисел, кратних 2, 3, 4 та ін. Учням початкової школи доступні такі способи запису алгоритмів: граф - і блок-схеми; таблиці; розгорнутий словесний опис.

Граф-схеми. У першому класі учні ознайомлюються з лінійними та розгалуженими граф-схемами. Для формування уявлень про спосіб запису алгоритмів за допомогою граф - схем доцільно використовувати такі завдання: обчислити значення виразу, використовуючи граф-схему; здійснити різноманітні інтерпретації відповідних граф-схем.

Доцільно також розв'язувати завдання, використовуючи схеми з відсутніми числовими значеннями й відношення між ними. Частково заповнені блоки застосовуються для відпрацювання "особливих" умінь, наприклад, дій з нулем і одиницею. Мета подібних завдань - удосконалення обчислювальних навичок й ознайомлення з властивостями алгоритмів.

Таблиця. У процесі її заповнення за вказаним правилом в учнів формуються уявлення про циклічні процеси.

Розгорнутий словесний опис. Результат дії залежить від рівня усвідомлення її алгоритмічної сутності. З першого класу

важливо навчати дітей розпізнавати алгоритми, виділяти елементарні операції, розпочинаючи із засвоєння найпростіших алгоритмів. Наприклад, можна скласти разом із дітьми алгоритм переходу через вулицю, або ліплення сніговичка та ін.[5].

Важливим компонентом формування алгоритмічної культури молодших школярів є поетапне оволодіння логічними способами мислення, потрібними для пропедевтики елементів алгоритмізації, що передбачає засвоєння сутності понять "логічне мислення" й "алгоритмічне мислення".

Навчання учнів ефективно використовувати алгоритми проходить у 3 етапи.

1. Пропедевтичний етап;
2. Основний етап;
3. Етап скорочення операцій.

Для поліпшення засвоєння моделі алгоритму існують спеціальні прийоми:

- виконати вдома вправи за алгоритмами й запам'ятати послідовність операцій;
- записати кілька завдань з використанням алгоритму без схеми (одному з учнів можна запропонувати постановку альтернативних запитань, а другому – дати відповіді на них);
- запитати учнів: «Що будемо записувати, якщо отримаємо дві відповіді «так» і чотири – «ні»?»

Такі завдання доцільні на початку засвоєння обчислювального прийому. Коли учні переходять від розгорнутого міркування до скороченого, операції об'єднуються. Відповідно згортається алгоритм.

Множення суми на число учні мають виконувати не розчленовано, а як цілісну дію. Навчаючись письмового множення на двоцифрові числа, діти самі, вслід за класоводом, складають алгоритм дії. На першій стадії вони поетапно керуються ним, не заучуючи напам'ять. Згодом, у міру невимушеного запам'ятовування, звертаються для контролю до картки з алгоритмом дедалі рідше.

Діяльність, що розвиває мислення й мову молодших школя-

рів у процесі вивчення математики, передбачає засвоєння простих і складних висловлень. Для цього використовуються різноманітні відношення (менше, більше, нижче, вище та ін.) між величинами (зріст, маса, висота та ін.). Розпочинаючи з першого класу, діти вдосконалюють уміння, пов'язані з класифікацією множин. У математиці – це знаходження чисел, кратних 2, 3, 4 та ін.

Для формування міжпредметних компетенцій, у рамках пропедевтичного курсу, програмою передбачено вивчення питань, пов'язаних з алгоритмами та їх виконавцями. У результаті ознайомлення з ними учні та учениці повинні розуміти поняття виконавця, його середовища, команди, системи команд виконавця алгоритму, отримати перші уявлення про основні алгоритмічні структури, зокрема, слідування, розгалуження та повторення, навчитися виконувати готові алгоритми, а також скласти прості алгоритми для виконавців, які працюють у певному зрозумілому для відповідної вікової категорії середовищі, використовуючи просту систему їхніх команд. Головною метою вивчення алгоритмів є вміння розв'язувати значущі для учнівства задачі з їхнього повсякденного життя, застосовуючи алгоритмічний підхід: уміння планувати послідовність дій для досягнення мети, передбачати можливі наслідки. Для свідомого та ефективного засвоєння теми використовують навчально - діяльнісне середовище Scratch [2].

Умовно вивчення поняття «алгоритм» молодшими школярами відбувається в три послідовні етапи:

Перший етап (2 клас) знайомства учнів з базовими поняттями. Так, у підручнику [9] автори виділяють окремий розділ під назвою «Лінійні алгоритми», що включає в себе, створення малюнків за готовими алгоритмами, складання графічних алгоритмів за готовими малюнками, складання власних графічних алгоритмів. У дітей необхідно сформувати базові поняття змістової лінії: команда й виконавці, порівняння команди й спонукального речення; порівняння двох, або більше предметів; об'єднання предметів у групи за певними заданими ознаками; назви групи однорідних предметів; ігри на змінювання

послідовності дій, пошук помилок в послідовних діях лінійних алгоритмів; об'єднання предметів у групи, вилучення зайвого за певними ознаками.

Другий етап (3 клас) знайомство з поняттям алгоритм відбувається в 3 класі в підручнику «Я досліджую світ» (Інформатика та Дизайн і Технології) автори виокремили знову такий самий окремий розділ: «Лінійні алгоритми» який включає в себе 5 тем. Продовжується формування понять: команди та виконавці, логічні висловлювання, лінійні алгоритми, створення зображень за власними алгоритмами. Формування операційних структур мислення являє собою закріплення правил розв'язання певних класів задач у самій структурі розумової діяльності, у системах зв'язків, які визначають її походження.

Одним із варіантів ознайомлення учнів з алгоритмами лінійної структури може бути відтворення української народної казки “Рукавичка”. Слід розташувати всіх персонажів по порядку на дошці (набірному полотні) і за допомогою прямокутників та стрілок показати алгоритмічну структуру цієї казки. За аналогією можна виявити, що ігри молодших школярів також мають різні алгоритмічні структури. Досвід показує, що близький дітям сюжетний матеріал дозволяє оптимальніше усвідомлювати принцип побудови алгоритмів [10].

Проаналізуємо методику вивчення алгоритмів на **третьому етапі (4 клас)**. На вивчення теми відводиться 7 уроків, формуються поняття що таке алгоритм; форми подання алгоритмів; висловлювання. У 4 класі крім лінійних алгоритмів вводяться алгоритми з розгалуженням та алгоритми з повторенням. Під час вивчення змістової лінії розглядають види алгоритмів із розгалуженням: повне і неповне розгалуження. Особливу увагу звертається на те, що циклічні алгоритми часто зустрічаються у повсякденному житті дитини, природі. Важливе місце у системі тем «Алгоритми і виконавці» застосування алгоритму у повсякденній діяльності, а також при виконанні завдань з інших навчальних предметів: української мови, математики, трудового навчання тощо [3]. На даному етапі не обмежуються вивченням

лише графічних алгоритмів. У 4 класі учні знайомляться із алгоритмічним середовищем Scratch, вчать створювати нескладні скрипти з різними типами алгоритмічних структур.

Процес формування алгоритмічного мислення молодших школярів відбувається у такій методичній послідовності: ознайомлення учнів з алгоритмами певної структури (лінійні, з розгалуженням, циклічні); уведення елементів навчальної алгоритмічної мови (вона широко використовується в дидактично методичних комплектах з математики); реалізація системи вправ на відшукування помилок, відтворення, заміну, конструювання, перехід від однієї до іншої форми подання алгоритмів різної структури [5].

Висновки з дослідження і перспективи подальших розвідок у цьому напрямі.

Отже, як бачимо, проблема керування процесами мислення учнів під час навчання завжди була й залишається однією з найважливіших як у педагогіці, методиці так і в психології. Адже для розв'язання задач людині необхідні не лише знання, але й володіння відповідними методами та прийомами мислення, серед яких алгоритмічні прийоми посідають одне з провідних місць. Ось, чому навчання учнів повинне бути зосередженим на формуванні алгоритмічного мислення та впровадженні в систему вивчення математики та інформатики алгоритмізацію навчання.

Література:

1. Жукова С. Розвиток логічного мислення учнів початкових класів шляхом вивчення формальної логіки / С. Жукова // Початкова школа. – 2002. – № 2. – С. 47-51

2. Кривошея Т.М. Розвивальний потенціал ігор на математичному матеріалі / Т.М. Кривошея // Організація дитячої ігрової діяльності в контексті наступності дошкільної та початкової освіти: Навчально - методичний посібник / За ред. Г.С. Тарасенко. – К.: Слово, 2010. – С. 201-214

3. Інформатика: підруч. для 4 кл. загальноосвіт. навч. закл. /М.М. Корнієнко, С.М. Крамаровська, І.Т. Зарецька. – Х.: Ранок, 2015. – 104 с.

4. Нова Педагогіка. Розвиток логічного та алгоритмічного мислення [Режим доступу: <http://www.novapedahohika.com/noloms-735-2.html>]

5. Нова українська школа: poradnik dla vchytelja / Під заг. ред. Бібік Н.М. – К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. – 206 с.

6. Пасічник О.В. Розвиток алгоритмічного мислення на уроках інформатики// Комп'ютер у школі та сім'ї. – 2014. - С.13–18.

7. Тесленко І.Ф. Формування комп'ютерної грамотності учнів. – К.: Рад. школа, 1987.

8. Формування логічного і алгоритмічного мислення у школярів молодших класів [Режим доступу : <http://www.novapedahohika.com/nolom-732.html>]

9. Я досліджую світ: підруч. для 2 кл. закл. загальн. середн. освіти (у 2-х частинах): Частина 2 (Інформатика і технології) / Вікторія Вдовенко, Наталка Котелянець, Олена Агеєва. – К.: Грамота, 2019. – 112 с.

10. Я досліджую світ: підруч. для 3 кл. закл. загальн. середн. освіти (у 2-х частинах): Частина 2 (Інформатика і технології) / Вікторія Вдовенко, Наталка Котелянець, Олена Агеєва. – К.: Грамота, 2020. – 144 с.

ЗАГАЛЬНИЙ ОГЛЯД НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ Й ВИХОВАННЯ
УКРАЇНЦІВ У США ТА КАНАДІ

Рудницька-Юрійчук І.Р.,

кандидат педагогічних наук

Чернівецький національний університет

імені Юрія Федьковича

м. Чернівці, Україна

Анотація: у статті розкрито особливості навчально-методичного забезпечення, підготовку якого діаспорні педагоги розгорнули вже з початку 50- рр. ХХ ст. й ведуть до нині. За цей період підготовлено і видано підручники й навчальні посібники, збірники художніх творів для вихованців дошкільних установ.

Ключові слова: діти дошкільного віку, закордонні українці, національне виховання, українська дошкільна освіта й виховання в діаспорі, український дошкільний заклад у діаспорі.

У національній освітньо-виховній системі української діаспори США та Канади першу сходинку займає дошкільня. Дитина, перебуваючи у закладі дошкільної освіти, проходить шлях становлення власної самосвідомості. Якщо брати до уваги, що ми аналізуємо дошкільні установи в українському зарубіжжі, то варто зауважити, що лейтмотивом усього навчально-виховного процесу є залучення маленьких українців до духовних цінностей нації. Саме у стінах рідномовного дошкільного закладу формуються підвалини національної освіти та виховання дітей в українській діаспорі. Звісно, що ефективність даного процесу залежить від багатьох аспектів, а визначальну роль серед них відіграє навчально-методичний супровід освітнього процесу в дошкільних навчально-виховних закладах різного типу.

Як засвідчує аналіз джерельної бази, перші роки заснування та діяльності постійно діючих українських дитячих садків у США та Канаді випадають на середину 1950-х рр. [1]. Проте

вихованням своїх наймолодших закордонні українці піклувалися завжди; тому вже починаючи з 30-40-х рр. ХХ ст. відбувався стихійний розвиток дошкільного виховання.

У перші роки існування та діяльності установ, де велася навчально-виховна робота з дітьми дошкільного віку в США та Канаді, виховники користувалися збірником, який привезли з собою в еміграцію з рідних земель – це був збірник матеріалів «Українське Дошкілля» (1936 р.), виданий друком у Львові. Проте, дослідженням установлено, що діти дошкільного віку, які народилися вже в умовах еміграції, в іншомовному середовищі, не завжди сприймали твори, які входили до цієї збірки. І це цілком закономірно – адже народжене в англomовному середовищі за океаном покоління українських дітей зростало в абсолютно інших природних, соціальних та політичних умовах.

Беручи до уваги вище перелічені причини, організатори дошкільних установ та педагогічні кадри вже у середині 1950-х рр. розпочали активну роботу над підготовкою навчально-методичних та навчальних матеріалів для педагогів українського дошкілля в США та Канаді.

До прикладу, 1952 р. у Нью-Йорку був виданий «Український декляматор для дітей та молоді» [2]. Збірник складається із двох розділів, у яких уміщено літературні твори і материкових, і діаспорних поетів. Аналізуючи поезії із даного збірника, можемо констатувати про його глибокий патріотичний зміст, презентацію любові до Батьківщини – України, її мови, звичаїв і традицій; основними тематичними лініями є ознайомлення із традиційними українськими релігійними святами, замилування українською природою, пейзажі українського села, відображення знайомого дітям довкілля, формування в них певних моральних навиків та навичок поведінки.

Наступним важливим кроком було видання навчально-методичних видань, зокрема авторська «Програма для садочку» [3] Стефанії Магус, у якій запропонований навчально-дидактичний матеріал спрямований на досягнення основної мети національного садочка – дати українським дітям знання розмовної рідної

мови і виховати в них любов до рідної землі своїх батьків – України. Враховуючи завдання українських дошкільних навчальних закладів у США та Канаді, авторка програми дібрала такий дидактичний матеріал, використання якого в освітньому процесі збагачує знання вихованців про навколишній світ, про стосунки між людьми у суспільстві, побут і звичаї українців, пропонує пісні, ігри, розваги, які сприяють гармонійному розвитку. Вміщені в посібнику твори за змістом і структурою відповідають психофізіологічним особливостям дітей дошкільного віку. Вартим уваги є те, що у своїй програмі С. Марус подає ґрунтовні та детальні методичні рекомендації і поради щодо її використання.

У середині 1970-х рр. у Канаді провідною в навчанні української мови, починаючи з дошкільного віку, була визнана зорово-слухова методика, науковці й педагоги-практики зосередили свої творчі пошуки в цій галузі лінгводидактики. Саме за зорово-слуховим методом було укладено серію підручників Софії Васишин [4], [5], [6] для дітей дошкільного віку «Дивись, слухай, говори» та підручник Генрики Мізь [7] «Дивись і кажи», які розраховані на початкове засвоєння української мови.

Вважаємо за необхідне зауважити, що в другій половині ХХ ст. особлива увага зверталася на підготовку навчальних книг для дітей, рідною мовою яких уже стала англійська, французька чи якась інша, позаяк вони народилися внаслідок змішаних шлюбів і виховувалися в іншомовному середовищі. З-поміж цього типу навчальних книг помітно вирізняється посібник М. Юркової «Праця і розвага» [8]. Відразу ж привертає увагу кольорова обкладинка, сюжет і малюнки якої відображають різні види навчальної діяльності дітей. Зрештою, зацікавлює і сама його назва – нетрадиційна за змістом, але глибока своїм підтекстом: навчання – це одночасно і праця, і розвага, результат якої – набуття нових знань та умінь.

Не менш цікавою для учнів українських класів передшкілля у діаспорі є серія посібників для розвитку української мови, до якої входять такі навчальні книги, як «Ходіть зі мною!», «Пригоди», «Школа» та «Друзі» [9], [10], [11], [12]. Її

авторка – Ксенія Турко – поставила за мету дати дітям розуміння значення слів і змісту прочитаного, навчити їх визначати корені слів, частини мови, рід слова і на цій основі складати речення, текст і переказувати в усній формі його зміст, тобто сприяти розвиткові мовлення.

Вартою уваги особливістю названих вище посібників є влучний підбір різноманітних творчих завдань, які значно підвищують інтерес дітей до навчання, активізують їх пізнавальну діяльність, тобто полегшують розуміння і засвоєння навчального матеріалу, його практичне використання в мовленні. Такого роду завдання, як правило, зацікавлюють дітей, оскільки активізують їх фантазію, уяву, сприяють розвитку творчих здібностей.

Отже, можемо констатувати, що характерною особливістю описаних навчально-методичних посібників є вдалий підбір різноманітних творчих завдань, які значною мірою підвищують інтерес дітей дошкільного віку до вивчення рідної мови, активізують їх пізнавальну діяльність, полегшуючи тим самим розуміння і засвоєння навчального матеріалу, його практичне використання в мовленні.

Література:

1. Четвертий Конгрес Українців Канади (1953, липень 8-10). Накладом Комітету українців Канади.

2. Нагірна, С. (1952). Український декляматор для дітей та молоді. Український народний фонд. Нью Йорк, Друк «Свободи», Джерзі Ситі, Н. Дж.

Взято з: <https://diasporiana.org.ua/wp-content/uploads/books/3251/file.pdf>

3. Магус, С. (1967). Програма для садочку. Видано Союзом Українок Канади, Гамільтон, Онтаріо.

4. Васишлин, С. (1973). Дивись, слухай, говори. Підручник для початково-розмовної кляси. Ukrainian Educational Council of Canada (Рада Української Школи при УГПЦ в Канаді). (Ч.1). Winnipeg, Manitoba.

Взято з: <https://diasporiana.org.ua/wp-content/uploads/books/18849/file.pdf>

5. Василюшин, С. (1973). Дивись, слухай, говори. Підручник для початково-розмовної кляси. Ukrainian Educational Council of Canada (Рада Української Школи при УГПЦ в Канаді). (Ч.2). Winnipeg, Manitoba.

Взято з: <https://diasporiana.org.ua/wp-content/uploads/books/18851/file.pdf>

6. Василюшин, С. (1973). Дивись, слухай, говори. Підручник для початково-розмовної кляси. Ukrainian Educational Council of Canada (Рада Української Школи при УГПЦ в Канаді). (Ч.3). Winnipeg, Manitoba.

Взято з: <https://diasporiana.org.ua/wp-content/uploads/books/18852/file.pdf>

7. Мізь, Г. (1973). Дивись і кажи. Look and tell. Чикаго. Видання українознавчої школи т-ва «Українська учительська громада в Чикаго».

Взято з: <https://diasporiana.org.ua/wp-content/uploads/books/18848/file.pdf>

8. Юркова, М. (1964). Праця і розвага. Вінніпег, Манітоба.

9. Turko, X.C. (1987). Школа (Shkola). Metropolitan Printing LTD., Edmonton, Alberta.

Взято з: <https://diasporiana.org.ua/wp-content/uploads/books/21357/file.pdf>

10. Turko, X.C., & Grekul, H. (1978). Ходить зі мною! (Khodit' zi mnoyu). Metropolitan Printing LTD., Edmonton, Alberta.

Взято з: <https://diasporiana.org.ua/wp-content/uploads/books/21265/file.pdf>

11. Turko, X.C., Grekul, H., Stefaniuk, J. & Slavutych, E. (1977). Пригоди (Pryhody). Metropolitan Printing LTD., Edmonton, Alberta.

Взято з: <https://diasporiana.org.ua/wp-content/uploads/books/21208/file.pdf>

12. Turko, X.C., Prokopiw, M., Slavutych, E., & Stefaniuk, J. (1985). Друзі (Druzi). Metropolitan Printing LTD., Edmonton, Alberta.

Взято з: <https://diasporiana.org.ua/wp-content/uploads/books/21222/file.pdf>

СОЦІАЛЬНИЙ КАПІТАЛ ЯК ДРАЙВЕР
ІНКЛЮЗИВНОГО РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ
ЕКОНОМІКИ

Рябініна Наталія Олексіївна

аспірантка

Університет державної фіскальної служби України

вул. Університетська, буд. 31,

м. Ірпінь, Київська область, Україна

ORCID ID:0000-0001-8378-4485

Анотація: *Важливість розвитку концепції соціального капіталу, яка розглядає не тільки загальні питання соціо-економічних досліджень, а і створює фундамент для інклюзивного розвитку національної економіки. Цей вид капіталу є потенційним ресурсом мережевої соціальної взаємодії, який відтворюється та накопичується колективом, організаціями, суспільством.*

За умов відкритої економіки, досягнення високого рівня розвитку інклюзивного суспільства, потужних інституції та наділених повноваженнями людей, які є здоровими, освіченими та безпечними – нація процвітатиме, що є пріоритетним напрямом для розвитку соціального капіталу.

Ключові слова: *економічна політика, соціальний капітал, вимір соціального капіталу, рівні соціального капіталу, інклюзивність економічного зростання.*

За останні роки науковці все більше приділяють увагу нематеріальній складовій буття, вивченню та розумінню покращення благополуччя, його важливість, вплив на людину та здоров'я суспільства. Соціальна єдність, ґрунтуючись на фундаментальній ролі економічного розвитку та особливостей кожної людини і його вибору розкриває шлях до економічного зростання та процвітання сучасного суспільства. Люди, колективи, які спілкуються між собою, володіють, несуть та використовують необхідну інформацію, примножуючи довіру та стабільність, що веде до збільшення потенціалу самої людини та

активізують участь в зростанні емерджентного потенціалу, який «характеризує імовірність реалізації підприємством фінансового, соціоекономічного та інтеграційного потенціалів, що перевищує добуток ймовірностей реалізації складових зазначених потенціалів. Нові якості економічної системи виникають завдяки груповій діяльності людей, суб'єктів господарських відносин при їх соціальній взаємодії, де виникнення непередбачених (непрогнозованих) подій розвитку економічної системи відносять до поведінки суб'єктів. В основі дослідження поведінкових аспектів економічних суб'єктів конкурентного ринку лежать психологічні фактори та впорядковані уподобання, які можуть впливати на рішення людей у різноманітних економічних ситуаціях, змінюючи саму економічну систему» [1, с. 10]. Усі ці процеси та напрацювання прослідковуються в досить новій концепції економічної науки, як соціальний капітал, теорія якого констатує, що довіра, взаємовідносини, участь, взаємозв'язки, співпраця допоможе громадянам проявляти активність та небайдужість до сьогодення. Використання методології, поєднання основ міждисциплінарних досліджень, виконання інновацій, та пов'язаних з ними концепцій, глибоке вивчення тематичного аналізу соціального капіталу та об'єднання людей єдиною ідеєю та метою - покращення життя, веде до нових вимірів та етапів економічного зростання нашої держави і навпаки, не виконання зобов'язань та програм, безкарність, несправедливість несе велике розчаруванням в людських цінностях, що є породіллям пасивності. Всі рівні економічного життя суспільства розкривають різнопланові та векторні підходи розвитку, які потребують аналізу та вивченню, безпосередньо, напрямків та вимірів соціального капіталу.

Система соціальних процесів виробництва, обміну, розподілу та використання матеріальних та духовних благ, відносини між суб'єктами господарської діяльності бере свій початок з окремого індивіда, малих груп (сім'ї, фірми), де емпіричні дослідження розкривають проблеми попиту, збереження, прийняття рішення щодо сімейних бюджетів, економічна соціалізація дітей в сім'ї,

взаємовідносини і взаємодії продавця та покупця, службовця податкової служби і платника податків, ставлячи вивчення концепції на мікрорівні, зростаючи до великих соціальних категорій (організація, підприємство, етнос, держава), що притаманне макрорівню економічного направлення, маючи головною сферою взаємодія людини та суспільства.

Сьогодення нашої країни диктує нові парадигми соціально-економічної концепції розвитку, інноваційні принципи стратегічного управління та планування, що є основою головної задачі держави – покращення рівня життя кожної людини і відповідно високої якості соціального капіталу, який впливає на інклюзивне зростання національної економіки. «Інклюзія полягає в адаптації системи до потреб людини. Всі зацікавлені сторони повинні брати активну участь для досягнення позитивного результату за рівних можливостей» [2]. Ключовими основами інклюзивного зростання є інновації та інвестиції в людський капітал, який невід'ємний та тісно пов'язаний з соціальним капіталом. Це не тільки створення нових робочих місць, соціальний захист і інтеграція, структурна трансформація економіки, недопущення дискримінації, зрозуміла та прогресивна податкова політика а і взаємовідносини між людьми та суспільством, взаємодія влади та індивідуума, використання інноваційних, високих технологій та соціальні мережі, використання та збір інформації які несуть розвиток та процвітання.

Проводячи аналіз стану української економіки за оцінками МВФ з 32% до 46% всієї економіки України знаходиться в тіні, хоча у 2018 році Міністерство економічного розвитку України оприлюднило 32% тіньової економіки в країні, що в порівнянні з 2014 роком на 13% менше. За п'ять років постійних (рішучих) реформ в тіні так і залишаються цілі пласти економіки: виробництво спирту, торгівля паливом та контрафактним тютюном, видобуток бурштину, прихована заробітна плата у конвертах і тому «інноваційні процеси в економіці не набули вагомих масштабів, а кількість підприємств, що впроваджують інновації, продовжує зменшуватися з кожним роком (зараз їх

частка становить 16,2 %, що менше в 3–4 рази, ніж в інноваційно-розвинутих країнах) [3]. Слідкуючи за останніми реформами, проведеними за роки самостійності в Україні, бачиш прийняття більшості рішень без оцінки впливу на саму людину та і її соціальний капітал, що приводить до скорочення напрямків та можливостей соціоекономічного розвитку, зниженню трудової та соціальної активності населення, і як наслідки: буксування нормативно-правової бази, тіньова економіка та зайнятість, не контролювана трудова міграція, пониження рівня працевлаштування тощо. «Головна мета сьогоденної стратегії розвитку має конкретне кількісне визначення: підвищити протягом 2020 року вплив інновацій на економічне зростання України в 1,5–2 рази» [4].

Підтримка окремих людей, знайомих, їх доброзичливість, впровадження у мережу взаємодію та визнання сама по собі стає джерелом та ресурсом соціального капіталу. Працюючи на державних посадах чи на підприємстві, критично оцінюючи розвиток ефективних, цінних, ділових, особистих відносин та мереж, ми все одно звертаємо увагу на спілкування та довіру. Може і не побачиш цей пласт людського у балансових висновках, але вони несуть суттєвий вплив на роботу суспільства, підсумковий прибуток, що визначено у «середньострокових пріоритетних напрямів інноваційної діяльності загальнодержавного рівня на 2017-2021 рр., де визначені найважливіші вектори високотехнологічного розвитку України» [5].

Література:

1. Гурочкіна В. В. Фінансові та інтеграційні механізми розвитку промислових підприємств в емерджентній економіці : автореф. дис. д. е. н.: спец. 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)» / Гурочкіна Вікторія Вікторівна ; М-во освіти і науки України, Хмельницький нац. ун-т. Хмельницький, 2020. 40 с.

2. Тараненко І. В. Модифікація глобалізаційно-інноваційної моделі світової економіки на засадах сталого розвитку: нові виміри конкурентоспроможності. Європейський вектор економічного розвитку. 2013. Вип. 1(12). С. 172–185.

3. Офіційний сайт Державної служби статистики України.
URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

4. Постанова Верховної Ради України «Про Рекомендації парламентських слухань на тему: «Стратегія інноваційного розвитку України на 2010-2020 роки в умовах глобалізаційних викликів» № 2632-VI. 21.10.2010. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2632-17>

5. Деякі питання визначення середньострокових пріоритетних напрямів інноваційної діяльності загальнодержавного рівня на 2017-2021 роки: постанова Кабінету Міністрів України від 28 грудня 2016 р №1056. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/Laws/show/1056-2016-%DO%B>

УДК13.159.9:27

Философские науки

ИСПЫТАНИЯ И КРИЗИСЫ В ЖИЗНИ ХРИСТИАНИНА

Синий С.П.,

orcid.org/0000-0002-1440-5053

преподаватель истории,

пастор церкви Христа Спасителя

г. Херсон, Украина

Шевелёва-Гаркуша Н.В.,

orcid.org/0000-0002-1440-5098

кандидат фил. наук, доцент кафедры АПМС

Херсонской государственной морской академии,

магистрант

Таврийского христианского института

г. Херсон, Украина

Постановка проблемы. Одной из самых сложных частей христианской жизни являются испытания. На протяжении веков многие учёные и философы задавались вопросом о том, какую роль играют кризисы и испытания в жизни человека. И только Библия как истинная Книга книг даёт нам правдивый ответ на поставленный вопрос.

Цель исследования – рассмотреть понятия «испытания» и «кризисы» с христианской точки зрения; выявить тенденцию взаимосвязи веры и силы испытаний; определить роль испытаний в жизни христианина; описать тип реагирования и психического состояния людей в период кризиса и возможные способы выхода их него.

Основное изложение сути проблемы.

Писание говорит, что, став последователями Христа, никто из людей не получает иммунитета от испытаний и бедствий. Всё обстоит совершенно иначе: чем ближе человек приближается к Богу и чем крепче становится его вера, тем больше испытаний он будет проходить на земле. Так говорил Апостол Иоанн:

В мире будете иметь скорбь; но мужайтесь: Я победил мир.

Сие сказал Я вам, чтобы вы имели во Мне мир (Ин. 16:33).

Господь Иисус Христос говорил, что кризисы и скорби в жизни человека **неизбежны**. Приходя в этот мир, каждый человек так или иначе обречён на скорби и кризисы в своей жизни, потому что наш земной физический мир несёт в себе последствия греха первых людей из-за их непослушания Богу.

Именно поэтому даже наличие сильной веры в нас не гарантирует нам легкую безмятежную жизнь, отсутствие испытаний и кризисов в ней. Нет, напротив. ***Чем крепче и сильнее становится вера человека и его посвящённость Богу, тем более тяжёлыми и порой невыносимыми будут казаться испытания на пути истинного христианина.*** Но таким и есть путь освящения и очищения христианина на пути в вечную жизнь в Божьем Царствии [8, с. 280].

В переводе с греческого языка слово «**испытание**» (греч. δοκιμιον) означает «**проба, тест, проверка, экзамен**». Именно поэтому в английском языке слово «испытание» переводится как «**test**», буквально «тестирование». В страдательном залоге это слово передает идею «одобренный после проверки», «испытываемый для одобрения», «подлинный» [6, с. 843].

Так, **испытание** – это тест на проверку нашей веры. Испытания показывают подлинность нашей веры. В испыта-

ниях Бог использует любые средства. И при этом важно понимать, что Бог не испытывает грехом (Иакова 1:13-16), Он никого не искушает [8, с. 298].

Испытания в жизни христианина связаны с неким кризисным моментом. Слово **КРИЗИС** происходит от древнегреческой лексемы *krisis* и переводится на русский язык как «решение, поворотный пункт, исход» [3, с. 744].

Таким образом, кризис – это резкий, крутой надлом, провал или «трещина», который вызывает острый недостаток, нехватку или потерю чего-либо в жизни, в результате чего человек попадает в сложное положение, которое называется *переходным* или *критическим*.

Такое состояние человека в момент кризиса можно сравнить с надломом огромной ветки, которая откололась от ствола дерева в результате сильного шторма или бури, приостановив тем самым питание ветки от ствола и корней.

Так происходит и в духовном плане. В момент кризиса Бог *приостанавливает бег* человека по его суетливой бесполезной жизни и так будто выбивает из-под его ног твёрдую почву, на которой он достаточно долго стоял очень уверенно [8, с. 298].

Бог словно выбивает человека из привычного круга земной суеты, в который он был втянут как бездушный винтик, как бесконечно движущийся напролом грузовик, стремящийся достигнуть свои бесконечно повторяющиеся намеченные временные цели. И тогда человек, попадая в водоворот бурных кризисных событий, действительно приостанавливается и задумывается над всем происходящим в его жизни...

Среди наиболее частых *кризисных ситуаций*, которые Бог допускает в нашей жизни, являются тяжелые и зачастую неизлечимые болезни, смерть родных и близких, а также разного рода провалы и неудачи в карьере и личной жизни. Но так или иначе Бог использует любые средства и любую ситуацию для того, чтобы:

1. Возродить в человеке его дух и обратить людей в христианство.

Вдохнув в человека Свой Дух, Бог соединил в нём два мира: мир духовный и мир физический, Дух Божий и дух человеческий, которые плотно в нём переплелись. Так говорит Апостол Павел:

*А соединяющийся с Господом есть один дух с Господом
(1 Кор. 6:17).*

Человек, таким образом, стал единственным творением Всевышнего, который был наделён не только телом и душой, но и особым Божественным началом в духе своём.

Но первые люди не смогли сохранить чистоту и Дух Божий в духе своём. Они нарушили Божьи заповеди о послушании и доверии Его Слову. Тогда дух человека был повреждён, а его способность к общению с Богом была нарушена [2, с. 206]. Человек не умер физически в день грехопадения, но умер духовно и потерял близкую связь со своим Небесным Отцом [1, с. 44].

Именно поэтому Бог посылает в жизнь христианина испытания, чтобы в нём его дух. Так в своей беседе с Никодимом говорил Апостол Иоанн:

*Истинно, истинно говорю тебе, если кто не родится
свыше, не может увидеть Царствия Божия (Ин. 3:3).*

Одним из главных обетований Иисуса для верных Ему людей было то, что каждый человек, который пройдёт испытания и уверует в Него, получит от Господа Святого Духа и так будет возрождён духовно [2, с. 353].

Так говорит Писание:

*Покайтесь, и да крестится каждый из вас во имя Иисуса
Христа для прощения грехов; и получите дар Святого Духа
(Деяния 2:38).*

Интересно, но ещё в XVII веке французский мыслитель Блез Паскаль сказал однажды о наполненности человеческого духа и его духовного сердца так: «Только Бог может заполнить вакуум в сердце каждого человека. Ничто из сотворённого человеком этот вакуум заполнить не может. Только Бог, Которого мы познаём через Иисуса Христа, заполняет эту пустоту» [4, с. 20].

2. Освящать, менять и совершенствовать его характер.

В христианстве существует понятие *катáрсис* (др.-греч. κάθαρσις – «возвышение, очищение, оздоровление»), который обозначает процесс очищения духа посредством испытаний и душевных страданий. Именно так через испытания люди получают облегчение и очищаются от своих пороков и недостатков [2, с. 359]. Так говорит Апостол Иаков:

С великою радостью принимайте, братия мои, когда впадаете в различные искушения, зная, что испытание вашей веры производит терпение; терпение же должно иметь совершенное действие, чтобы вы были совершенны во всей полноте, без всякого недостатка (Иак.1:2-4).

Как и во всем остальном, Божья высшая цель относительно нас заключается в том, чтобы мы все больше и больше походили на Его Сына (Рим.8:29). Это – цель каждого христианина, и все в жизни, включая испытания и бедствия, предназначены, чтобы помочь нам в достижении этой цели. Это является частью процесса освящения, отделения для Божьих целей и подготовки к жизни в Его славе [5].

3. Укреплять веру человеку и его доверие к Богу.

Именно поэтому Писание говорит:

О сем радуйтесь, поскорбев теперь немного, если нужно, от различных искушений, дабы испытанная вера ваша оказалась драгоценнее гибнущего, хотя и огнем испытываемого золота, к похвале и чести и славе в явление Иисуса Христа..." (1Пет.1:6,7).

Когда в жизнь человека проходят определённые трудности, и он сталкивается в период кризиса с тяжёлыми болезнями, невосполнимыми потерями, одиночеством, жестокостью, ревностью, завистью или предательством людей, такой человек переживает разные эмоции и чувства, которые выбивают его из состояния покоя и приводят в состояние сильной тревоги и депрессии. Так, человек проходит в своём эмоциональном состоянии несколько фаз:

1. Фаза непонимания.

Вначале кризиса у человека наступает шок и полное

непонимание того, что кризис происходит на самом деле в реальной жизни. Человеку кажется, что всё, что он переживает, происходит как во сне, и он должен скоро проснуться от этого страшного сна. В моменты нарастания кризиса человек пытается «проснуться», но ему это никак не удаётся [7].

2. Фаза неприятия.

Фаза отрицания и неприятия начинается тогда, когда человек, осознав реальность происходящего, отказывается в это верить. Он думает в какой-то момент, что все события, которые происходят с ним, могут ещё измениться, и всё опять станет на круги своя.

3. Фаза повышенной тревожности.

На этом этапе в момент кризиса сердце и разум человека наполняется неистовой тревогой, ужасом и страхами. Человека охватывает паника, а сам он приходит в ужас от того, что не видит никакого выхода из своей сложившейся кризисной ситуации.

4. Фаза депрессии и эмоционального выгорания.

В результате длительного переживания стресса человека в определённый момент начинает охватывать *разочарование, апатия и глубокое уныние*. Настроение и дух человека падает до депрессивного, безрадостного, угнетённого и разбитого состояния [7].

Сам же человек становится апатичным и пассивным, потому что в такой момент он утрачивает всякий интерес к жизни, желание жить, трудиться, появляться в обществе людей и двигаться дальше с теми потерями и неудачами, которые произошли в его жизни.

Для более чёткого понимания душевного состояния человека такие перепады эмоционального фона можно описать, обратившись к авиационной терминологии. В момент прохождения кризисов чувства человека подобны самолёту, который попадает из отправной точки покоя в так называемую эмоциональную «*точку невозврата*».

В авиации точка невозврата обозначает некий рубеж, после пересечения которого самолёт уже не может вернуться в

исходную точку своего полёта (на рисунке из точки С или D в точку А). Так, если самолёт, заправленный горючим на преодоление дистанции в 500 километров, достигает 250 и более километров своей траектории, он оказывается в точке невозврата, в точке, из которой нет возврата назад.

Кризисный момент в точке невозврата – это реальный временной рубеж в нашем физическом мире, когда реальные события происходят в реальное время и делят жизнь человека на «до» и «после», когда качество жизни меняется в связи с той или иной потерей, а вернуться в прежнее состояние покоя невозможно [8, с. 298].

В более широком духовном смысле *точкой невозврата* является критическая черта душевного эмоционально взволнованного состояния человека, из которого он, потеряв покой, не может вернуться в исходное уравновешенное душевное состояние внутреннего мира и спокойствия. Иначе говоря, такое состояние в момент кризиса характеризуется потерей покоя.

Разбалансированное состояние в точке невозврата свойственно абсолютно всем *людям*. В момент сильного кризиса психика человека приходит в состояние шока, ужаса, тревоги и глубокой депрессии. При этом *длительность* нахождения человека в том или ином состоянии зависит, как правило, от того, насколько тяжёлыми и невосполнимыми будут потери в период кризиса. Чем сложнее и невосполнимее является потеря в жизни человека, тем сложнее и дольше придётся проходить каждый этап [9].

Тип психической реакции на тот или иной стресс зависит также от темперамента человека. Чем более эмоциональный и темпераментный человек, тем более остро он будет переживать кризисы. Но в любой точке невозврата беспокойное эмоциональное состояние человека будет разрушительным.

Такое состояние *уныния духа* свойственно преимущественно неверующим или малодуховным людям, *радость которых уходит навсегда вместе с их потерей*. В своём сознании и духе они оказываются будто в заключении у

мрачных мыслей, которые навеивает людям сатана вместе с депрессией. И тогда человек, находясь в точке невозврата и некоего заключения негативных мыслей, обрекает себя на долгие мучения и страдания в своём унылом духе, он больше не хочет радоваться и не видит ни в чём радости, не улыбается и воспринимает обстоятельства так, будто всё теперь закончилось. Именно такое состояние свойственно людям, которые живут без Бога [7].

Писание говорит нам, что выход из депрессивного и унылого состояния возможен. И он заключается в Боге. Именно Бог и никто другой может помочь нам победить скорби и уныние и пережить самые страшные кризисы и испытания.

Слова Иисуса о том, что Он победил мир и что Он не оставит нас никогда сиротами (Ин. 14:18), являются для нас большим утешением и обетованием, которое будет всегда придавать нам силы в преодолении самых сложных кризисов и разных испытаний.

Именно поэтому, если человек будет проходить эти испытания с верой *вместе с Богом*, тогда он сможет его пройти до конца, сохранив при этом покой в сердце. И даже взволнованное, удручающее и депрессивное состояние, которое настигает любого человека вначале кризиса, станет для него точкой возврата и перехода от волнений и уныния в состояние внутреннего покоя и равновесия.

Так, *точкой возврата* называется некий пик встревоженного состояния и страха человека, из которого он, благодаря своей вере, в момент кризиса и невосполнимых потерь может выйти и обрести внутреннее спокойствие и состояние мира.

Так, именно сила веры человека в момент кризиса и определяет, находится ли он в точке возврата или невозврата. Если человек живёт без Бога, то в момент тяжёлого кризиса он оказывается в *точке невозврата, страха и тревог* [8, с. 299].

И тогда, теряя своих близких, работу, положение, достаток или здоровье, человеку кажется, что потерянного больше не вернёшь, что нанесённый урон здоровью никогда не устранить,

что рухнувший бизнес или потерянное состояние уже нельзя восстановить, что прежнего счастья и мира после возникшей ссоры не вернуть... Но это не так. Если человек не имеет веры и надежды в Боге, тогда он неизбежно впадёт в уныние, печаль и будет лишён мира и покоя. И в этой точке невозврата действительно поправить и изменить что-то не будет возможности.

Но если же в момент тяжелого кризиса будет полагаться на Бога и останется верным Ему, то, что бы ни было в его жизни, насколько бы сложной и невосполнимой ни была его потеря, он будет находиться в точке возврата, в точке относительного спокойствия и равновесия [9].

И даже если вы оказались в каком-то ужасном положении, если вы потеряли любимых родных, которые погибли в автокатастрофе, или если ваш близкий человек или вы страдаете от тяжёлой неизлечимой болезни, и даже если вам кажется, что надежды всё вернуть совсем не осталось, всё равно продолжайте доверять Господу и полагаться на Него. Ведь для Бога ни одна из человеческих проблем не является неразрешимой! И только в Боге кроется истинное спасение и надежда на будущее.

Выводы:

1. Бог творит и создаёт кризисы в нашей жизни намеренно по Своему особому плану и провидению. Кризисы неминуемы. Именно через кризисы Бог испытывает нас, показывает нам силу нашей веры и укрепляет её в нас.

2. Иисус Сам побуждает и подталкивает нас как своих учеников к прохождению испытания для того, чтобы воспитать нас духовно и изменить наш характер. Иисус допускает кризисы в нашей жизни, чтобы сделать нас духовно сильными.

3. Иисус-Ходатай проходит все кризисы вместе с людьми. Всё то время, пока мы переживаем в своей жизни тяжелые кризисы, Бог проходит их неотступно вместе с нами. Он никогда не отходит от нас и никогда не оставляет нас. Он видит все наши переживания, страхи и опасения.

Но даже тогда, когда Иисус медлит и не приходит на

помощь сразу, Он всё равно молится за нас Богу-Отцу в момент «сильного шторма» в нашей жизни, который Сам нам посылает для нашего блага и укрепления нашей веры. Видя слабость человека и некрепкую веру, Иисус всегда ходатайствует за нас перед Богом-Отцом и просит Его укрепить нашу веру, чтобы так мы могли позволить Христу действовать в нашей жизни.

4. Бог приходит всегда на помощь своевременно, не позже и не раньше, а вовремя. И даже если людям кажется, что они находятся в точке невозврата и невозполнимых потерь, они могут перейти из этого состояния тревоги и беспокойства только с верой в сердце в силу и всемогущество Бога. И тогда мы сможем выведут из проблем в точке невозврата в точку возврата и оттуда в состояние покоя и мира.

Перспективы дальнейшего исследования проблемы. Проблема важности испытаний в жизни христиан требует более детального и глубокого анализа, что и является перспективой дальнейшего исследования данного вопроса.

Література:

1. Глассер Ф.А. Провозглашение царства: История Божьей миссии в Библии / Пер. с англ. Херсон: ТХИ, 2017. – 448с.
2. Коттрелл Дж. Вера, переданная святым. – Симферополь: Teaching Ministries International, 2006. – 640с.
3. Ожегов С.И., Шведова Н.Ю. Толковый словарь русского языка. – М.: Мир и Образование, Оникс, 2011. – С. 744.
4. Паскаль Б. Мысли / Пер. с фр., вступ. статья, коммент. Ю.А. Гинзбург. – М.: издательство «АСТ», 2019. – 170 с.
5. Статья: «Почему Бог допускает, чтобы мы проходили через испытания и бедствия?» / «Библия онлайн. Вопросы о христианской жизни» [Электронный ресурс] // <https://bibleonline.ru/qa/704-trials-tribulations/> (дата обращения: 25.01.2021).
6. Роджерс К.Л. Новый лингвистический и экзегетический ключ к греческому тексту Нового Завета / Перевод Рыбаковой О. А. – СПб.: Библия для всех, 2001. – 1008 с.

7. Синий С.П. Проповедь о тайнах Царствия Небесного [Электронный ресурс] // Запись служения от 11.10.20. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=cT6A1yciJpE&t=4848s> (дата обращения: 17.12.2020).

8. Синий С.П., Шевелёва-Гаркуша Н.В. Размышления о вечном. – 2-е изд., перераб. и доп. – Харьков: СП «Озёров», 2020. – 354 с.

9. Скотт Дж. Новые проблемы современных христиан: Пер. с англ. – Черкассы: Смирна, 2004. – 610 с.

УДК 656.11

Technical Sciences

PSYCHOPHYSIOLOGICAL QUALITIES OF A DRIVER

Stepanov Oleksii

*Professor of the Department of Kharkiv
National Automobile and Road University,
Kharkiv, Ukraine*

Key words: *transport process, driver, psychophysiology, reliability, road safety.*

According to statistics of road traffic accidents, the causes of 80-90% of accidents are concerned with a man, and the remaining 10-20% of the causes are of technogenic character. Such partition is based on the assumption that the road traffic party is a person who is directly involved into the process of movement on the road as a driver, a passenger, or a pedestrian must adapt to any situation that arises on the road, they have to compensate for failures occurring in the «driver – motor vehicle – road – pedestrian» system. Thus, urgency of the topic research is determined by social and practical importance of society humanization issues, of solving problems of formation a healthy, creative and socially adapted personality.

It has been proven that the work of a driver is characterized by the impact on him or her of many different unfavorable production and external factors, which are in the complex relationship. There

are no generally accepted indicators of psychophysiological reliability of the driver, which affect road safety [5].

Long and hard work of driving leads to over-strain of the nervous system of a driver, such work requires constant discipline and attentiveness that significantly affects the psycho-physiological reliability of a driver.

The basic psycho-physiological qualities, according to which the suitability of a person for driving is determined, are special personal factors, such as: feeling, a reflection in the mind of certain properties of the objects and phenomena of the material world that directly affect the senses (there are visual sense, acoustic, olfactory, cutaneous, motor, vibrational, etc.); perception, a level of the senses, the accuracy of spatial relations and time intervals, speed of information processing; psycho-motor reaction, speed and accuracy of the driver's reaction in critical situations, accurate psycho-motor coordination; attention, wide volume and attention distribution, his fast switching and stability, proper organization of attention while performing maneuvers; emotional and volitional reaction, emotional stability, noise immunity, high level of volitional qualities (self-control, determination, persistence); operative thinking, a rapid assessment of road conditions and decision-making, the ability of fast professional forecasting, good operative memory and its readiness; personal factors, activity and orientation of the individual, the tendency to technology, to be initiative, intelligent, disciplined, to have interest in driver's forecasting work [4].

While driving a car, in front of the driver there may appear all sorts of obstacles and dangers. To avoid danger, the driver must carefully assess it and choose the most effective action: to stop the car, to drive around the object of danger, to drive past it with increased speed. This assessment in the whole and a choice of mode of action are a constituent of the psycho-physiological reaction of the driver. It should be noted that driving for a long on the highway, where are no crossings at the same level with other roads, where is no alarm (lights) and one can move at high speeds, there is a specific kind of fatigue, which is called "road hypnosis". It is characterized by drowsiness,

confusion, malaise, strangeness, more or less revealed weakening of reflexes and precisely of the reaction time [2].

From basic driver's psycho-physiological qualities should be especially marked the attentiveness and rapid reactions to the corresponding actions for perceived information [1, 4].

At medium-high speeds the driver can observe dozens of objects, but he can observe in detail only one object. It is important for the driver to be able to focus on the main object of danger in time that may require urgent action in order to prevent an accident. While driving the driver must assess road conditions, which are constantly changing, he must assess traffic conditions in order to define a new mode of traffic in time.

The reaction time of the driver while driving is measured with short period from the time of the danger perception and before actions directed to remove it. The response time depends on the type of reaction, a difficult or a simple one and one in the danger zone. Human response to acceleration is determined by a number of factors among which the important role belongs to the action time, rapidness of rise and of overload vector direction [3, 4].

Analysis of the literature showed that the problem of human, psycho-physiological factor in ensuring the security of motor vehicle and traffic safety is the need to clarify the mechanisms and quantitative characteristics of driver's perception and processing of information about road conditions, setting influence on the productive efficiency and reliability of the driver's activity on the road [1, 3, 5].

Practice shows that the received data about the personalities and their behaviour allows to choose methods and means for prevention, which correspond just to given, and not to other types of personalities. Just the measures for individual prevention of victim behaviour keep reserves of successful work on reduction of road traffic injuries.

References:

1. Жук М. М., Ковалишин В. В., Кисіль І. А. Інформаційне навантаження як чинник впливу на безаварійну роботу водія. Наукові нотатки. Луцький Національний технічний університет. 2016. № 55. С. 148–151.

2. Котик М. А. Беседы психолога о безопасности дорожного движения. М.: Транспорт, 1990. 104 с.

3. Мартин Д. Психологические эксперименты: Секреты механизмов психики. СПб., 2004. С. 48–51.

4. Особливості відновлення психофізіологічних функцій водіїв автотранспорту на етапах медикопсихологічної реабілітації / Л.М. Шафран, Ю.В. Чумаєва, О.П. Огуленко, С.Г. Сидоренко. Актуальні проблеми транспортної медицини. 2016. № 4 (46). С. 34-43.

5. Утлик В. Э. Психологические особенности конфликтов в дорожном движении. Инновации в образовании. 2006. № 5. С. 120–131.

УДК 5.57.61.613.9

Природничі науки

ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМИ СТАТЕВОЇ ОСВІТИ МОЛОДІ УКРАЇНИ

Стрюкова С.Є.

*студентка психолого-педагогічного
факультету, спеціальність 091 Біологія*

Дехтярьова О.О.

*кандидат біологічних наук, доцент
КЗ «Харківська гуманітарно-педагогічна академія»
Харківської обласної ради, м. Харків, Україна*

У статті розглядаються педагогічні аспекти, особливості змісту і впровадження статевого виховання молоді в Україні. Досліджуються проблеми, які виникають при впровадженні статевого виховання у школах та інших закладах освіти України, та шляхи їх вирішення.

Ключові слова: *статеве виховання, моральні цінності, компетентності, статева культура, відносини.*

Сьогодні наша держава інтегрується до загально європейського товариства. На сучасному етапі становлення України, як демократичної держави, відбувається загострення проблем

моральних і загальнолюдських цінностей, міжстатевих відносин. Майбутнє нашої нації, держави залежить від тих цінностей, що будуть закладені в світогляд людей, починаючи з дитинства, а також від того, чи стане духовність основою їх життя. Статеве виховання – це те, чому потрібно приділяти особливу увагу, бо воно відіграє роль у значних подіях в житті кожної людини

Основи статевого виховання можна побачити ще у працях А. Макаренка, В. Сухомлинського, Г. Ващенко. Такі науковці, як Г. Дьомін, С. Суматохіна, О. Сечко розглядали особливості статевого виховання та розвитку підлітків, старшокласників. Р. Борман, О. Рибалко досліджували вплив сім'ї на формування культури статевих відносин, статева свідомість досліджувалася М. Борщевським, сексуальна та статева просвіта – І. Мезеря. Морально-статеве виховання школярів освітлено у працях Ю. Бжинської, О. Кузнецової. В працях українських вчених О. Безпалько, О. Бялик, О. Главацької, В. Поліщук, Н. Чернухи, В. Корнят представлено формування основ здорового способу життя, актуальні проблеми підготовки майбутніх соціальних педагогів у закладах вищої освіти України до різних видів діяльності, в тому числі до статевого виховання. [1, с. 94-110. 2, с. 20].

Мета нашої роботи з'ясувати особливості змісту і впровадження статевого виховання молоді в Україні. Дослідити проблеми, які виникають при впровадженні статевого виховання у школах та інших закладах освіти України, та знайти шляхи їх вирішення.

Наше суспільство змінюється і переживає кризу не тільки соціально-економічну, але й духовно-моральну. Люди втрачають сенс життя і життєві орієнтири. Моральні цінності руйнуються, світогляд спотворюється. Криза негативно впливає на виховання молоді і це знаходить відображення в статевому самовираженні.

Соціологічне дослідження, яке провели в 2018 році Українським інститутом соціальних досліджень ім. Яременка спільно з ЮНІСЕФ, показало що, у середньому, в Україні перший статевий контакт у хлопців відбувається в 14 років, а у дівчат – в 15.

Особливу занепокоєність викликає акселерація дітей,

недостатній рівень обізнаності неповнолітніх у сфері статевих взаємовідносин, одержання інформації від однолітків чи з мережі Інтернет. Занепокоює прояв масової сексуальної розпусти і всездозволеності у молоді: проституція, жорстокість на насилля. Всі ці чинники згубно позначаються на здоров'ї нації.

Україна залишається лідером в Європі за масштабами поширення ВІЛ. За оцінками UNAIDS, в нашій державі з цією хворобою живе близько 240000 осіб. Станом на 1 жовтня 2019 на обліку в Україні перебувало 136849 ВІЛ- позитивних пацієнтів, приблизно 45% нових випадків інфікування – це молодь від 15 до 24 років [3, с.1].

Сьогодні в нашій державі молодь майже не отримує якісної підготовки з сексуальної освіти в школі, не освітлюється ця тема і в більшості сімей (або інформація є неповною і спотвореною). Переважна більшість батьків не готова до належного здійснення статевого виховання. Це відбувається через недостатній рівень компетентності батьків, відсутність знань і досвіду виховання, через нерозуміння загроз у поширенні ВІЛ/СНІДу, тощо. Замовчування цих тем у сім'ї, незручність деяких тем в сексуальній та статевій освіті породжує страхи та комплекси, які діти несуть у доросле життя.

Школа – це маленька модель суспільства, це середовище, в якому учні повинні дізнаватися і про статеve дозрівання, і про контрацепцію, про ризики інфекційних уражень, про питання сексуальної орієнтації та сексуальної безпеки. Сьогодні статеve виховання в Україні перебуває в зародковому стані – це доповнення до професійної підготовки вчителя. Питання статевих відносин розглядається при вивченні окремих навчальних предметів, шляхом включення в зміст деяких тем, розділів, спецкурсів. На даний момент питання з статевого виховання частково висвітлюються на заняттях з предметів «Основи здоров'я» та «Біологія людини» що, на нашу думку, дуже мало. Крім того, деяка інформація не відповідає віку дітей, розглядається з запізненням. Наприклад у Швеції, де рівень підліткової вагітності найнижчий, починають статеve виховання в 3 роки. В

більшості західноєвропейських держав сексуальна освіта – обов’язковий предмет для вивчення в школі [4, с. 187]. Тому у школах України потрібно створити систему статевого виховання. Але, при здійсненні статевого виховання учнівської молоді необхідно враховувати особливості вітчизняного суспільства, його національно-релігійну специфіку та культурні традиції.

Таким чином, виходячи з вищезазначеного можемо зробити наступні висновки: тема дуже актуальна, але в школах впроваджується частково, не в повному обсязі. Щоб вирішити цю проблему потрібно розробити та впровадити освітні програми статевого виховання у ЗОШ, включити заняття з сексуальної освіти в плани виховної роботи. Необхідно посилити взаємодію сім’ї, школи, громадських та релігійних організацій, заклади вищої освіти для реалізації провідних засад статевого виховання учнівської молоді. Модернізувати, підготувати вихователів зі статевого виховання, необхідно підвищити компетентність педагогів. Створити в Україні цикл телепрограм, комп’ютерних програм для молоді, онлайн курсів з орієнтацією на формування статевої культури.

Література:

1. Головач Л.Я. Методика виявлення готовності майбутніх соціальних педагогів до статевого виховання старшокласників. Освітній простір України. 2017. №10. С. 94-110.
2. Корнат В. Статеве виховання школярів як складова діяльності соціального педагога в школі. Педагогічний процес : теорія і практика (серія : педагогіка) № 4(63).-К., С. 20.
3. Звіт ЮНІСЕФ на 22 квітня 2020 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу:https://zaxid.net/nazvano_vik_v_yakomu_ukrayinski_pidlitki_otrimuyut_pershyy_seksualniy_dosvid_n1481986.
4. Паничок, Т.Я. Статеве виховання учнівської молоді у Німеччині : дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук. ТНПУ ім. В. Гнатюка. 2010. С. 187.

РОЗВИТОК НАВИЧОК ОСОБИСТОЇ ГІГІЄНИ У ДІТЕЙ З РОЗЛАДАМИ АУТИСТИЧНОГО СПЕКТРУ

Тараб К. Х.,
студентка природничого факультету
Науковий керівник – Щербак І. М.,
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри здоров'я людини,
реабілітології та спеціальної психології
Харківський національний педагогічний
університет імені Г.С. Сковороди

Анотація: *Наразі питання гігієни є невідокремленою частиною нашого життя. Дітей змалку знайомлять з культурно-гігієнічними нормами та привчають їх використовувати. Навчаючи дитину з розладами аутистичного спектру, треба звертати увагу на особливості сприйняття та освоєння нею норм і правил особистої гігієни. В статті описані методи і шляхи для освоєння дітьми з РАС навичок особистої гігієни для профілактики інфекційних захворювань і збереження їх фізичного здоров'я.*

Ключові слова: *гігієна, розлади аутистичного спектру, здоров'я, профілактика захворювань, соціально-побутова адаптація.*

Згідно із визначенням академічного тлумачного словника української мови, гігієна – це сукупність практичних заходів, що забезпечують збереження здоров'я [1, с.64]. Це слово походить від грецької “ὕγιεινός” – “здоровий” і вважається похідним від імені богині здоров'я стародавніх греків - Гігієї. Так давньогрецькому філософу Демокріту належить фраза, що “хворобу легше попередити, аніж лікувати” та “гігієна – друг здоров'я” [2, с.100].

Опис розвитку гігієни є у роботах Гіпократата, а згодом багато науковців епохи Просвітництва та ті, що прийшли після них, досліджували вплив гігієни на здоров'я своїх націй, розроблювали та описували рекомендації щодо освоєння культурно-гігієнічних навичок народом.

Серед найвідоміших лікарів-гігієністів є М. Петтенкофер, німецький вчений, що заснував перший в Європі Інститут гігієни в Мюнхені, шукав шляхи, якими передаються різні інфекційні захворювання, зокрема розповсюджені на той час холери, проводив резонансні досліди і співпрацював з багатьма іншими вченими свого часу.

Кожна пандемія приводила до виокремлення питання попередження захворювання і багато людей вносило внесок у розвиток гігієнічних норм, що спрямовані на захист людства від хвороб.

В наш час велика частина людства має доступ до чистої питної води, гігієни житла, використовуються правила приготування та споживання їжі, відомі поняття “дезинфекція”, “асептика”, “антисептика”, а у дітей змалку формуються навички самоогляду: мити руки перед їжею, очищувати двічі в день ротову порожнину, не їсти з підлоги, не тягнути руки до рота і обличчя, митися, розчісувати волосся, надягати чистий одяг та ін.

Велика кількість дітей з порушеннями психофізичного розвитку паралельно стикається із слабким імунітетом, який може бути ослабленим внаслідок інших хронічних хвороб або генетично зумовленим. Недотримання правил гігієни призводить до погіршення самопочуття, зниження імунітету, наносить шкоду соматичному здоров'ю особи. Гігієна попереджає виникнення запальних процесів в організмі людини.

Діти з розладами аутистичного спектру відомі своїм дефіцитом комунікативних навичок, знижене розуміння зверненого мовлення. В свою чергу це призводить до погіршення засвоєння гігієнічних навичок дітьми з цією нозологією.

Актуальність теми зумовлена приверненням суспільством уваги до питань гігієни, зростанням випадків захворювання та необхідності профілактики хвороб. Зростає потреба у освоєння дітьми з РАС навичок особистої гігієни для власного захисту від інфекцій і задоволення нових норм суспільства.

Метою роботи є визначити шляхи, способи та методики для виховання культурно-гігієнічних навичок у дітей з аутизмом.

Працюючи з дитиною з розладом аутистичного спектру одним із наших головних завдань є навчання базовим побутовим навичкам, до яких входять і гігієна шкіри, житла, харчування та одягу.

Виховуючи в дитині з РАС культурно-гігієнічні навички, слід звертати увагу на наступні фактори [3]:

1) **Зони актуального та найближчого розвитку дитини.** Які дії дитина може вже виконувати і якими може оволодіти у першу чергу. Наприклад, якщо дитина вмє мити руки просто з водою без мила, то логічніше навчати її використовувати мило, аніж прати за собою шарпетки чи інше.

2) **Норми розвитку** культурно-гігієнічних навичок у дітей її віку.

3) **Систематичність** у навчанні дитини навичкам особистої гігієни, а також слідкувати, щоб засвоєні знання використовувались нею регулярно.

4) **Принцип наочності** полягає у використанні наступних методик, індивідуально підібраних до кожної окремої дитини: соціальні історії, казкотерапія, лялькотерапія, візуальний розклад, педагогічний супровід, особистий приклад та інше.

5) **Стабільність і незмінність** процесу.

6) **Структурність**, а також принцип “маленьких кроків”, коли кожен окремий навик виховується в дитині поступово, один за одним.

При цьому треба, щоб дотримання правил гігієни не викликало у дитини негативних почуттів, а отже ні в якому разі не можна застосовувати покарання внаслідок недотримання правил. Чим більше буде пропрацьовано кожен крок, тим якісніше учень буде виконувати дії із дотримання правил гігієни.

Треба пам'ятати також про провідний вид діяльності дитини у певному віці. Необхідно привчати дітей до елементарних правил гігієни з першого дня життя, поступово ускладнюючи і поширюючи кількість цих правил. Зокрема, якщо працюємо з дитиною дошкільного чи молодшого шкільного віку – використовуємо гру.

Поведінкові спеціалісти, психологи, що працюють з дітьми з РАС, інколи використовують методи АВА-терапії. Разом з тим, можна застосовувати деякі принципи АВА-терапії у навчанні дитини навичкам особистої гігієни, поєднуючи їх з іншими методиками.

У процесі навчання дитини треба пам'ятати про три види допомоги, які ми можемо надати дитині у структурованій формі: орієнтаційну, змістовну, предметно-дійову [4, с. 56]

Необхідно зауважити також пропедевтичне опрацювання дитиною базових понять, таких як “спочатку-потім”, “чисто-брудно”, “швидко-повільно”, “можна-треба”. Наприклад, якщо дитина забруднила руки, то їй треба ретельно їх вимити, повільно і до чистоти. Подекуди діти з РАС можуть прискорювати свої дії і неухважно ставитися до вказівки дорослого. Для таких випадків у нагоді стане таймер, пісочні часи, або звичайний рахунок (від 1 до 10, наприклад).

Застосовуючи описану здоров'язбережувальну технологію, можна попередити захворювання людини, а корекційно-виховна робота з дитиною, що соматично почуває себе добре призведе до набагато кращих результатів. Дотримання найголовніших принципів у навчанні дітей з розладами аутистичного спектру, використання різноманітних методик та практик з ними зробить виховну роботу з розвитку правил особистої гігієни успішною.

Література:

1. Словник української мови: в 11 томах. — Том 2, 1971. — Стор. 64.

2. Рыбкин В.С. Предмет и задачи гигиены, история возникновения и развития гигиены (избранные лекции по общей гигиене). Астрахань: Астраханский вестник экологического образования №1, 2011 – с. 98-102

3. Барбара Р. Лестер Как приучать детей с аутизмом самостоятельно мыться? URL: <https://outfund.ru/kak-priuchit-detej-s-autizmom-k-pravilam-gigieny/> (дата звернення: 16.01.2021)

4. Гончаренко М.С., Малентина Н.Л., Социально-бытовая адаптация детей с расстройствами аутистического спектра.

Москва: Комплексное сопровождение детей с расстройствами аутистического спектра. Сборник материалов I Всероссийской научно-практической конференции, 14–16 декабря 2016 г – с. 54-59

Журналістика

ЕТИКЕТ 2019-2020РР НА ПРИКЛАДІ УКРАЇНИ,КРАЇН ЗХ.
ЄВРОПИ ТА США.КРОСС-МЕДІЙНИЙ АНАЛІЗ.

Тарасюк С.І.

*журналістка Малої академії літератури
та журналістика «ЮНЕСКО»*

м. Косів, Україна

Анотація: *Тема етикету 2019-го-2020-го рр. є дуже актуальною у зв'язку з тим,що вся сфера етику у побуті перейшла на діджиталізованих формат.Тож дуже важливо порівняти,як сприймається етикет зараз у різних країнах світу і застосувати це для України.*

Основуючись на базі медійного аналізу американці не відходять від теми зустрічі у діловому стилі,саме це підтверджує відому в США фразу: «Час-гроші».

Для німців вважається актуальним говорити правду своєму співрозмовнику,що не притаманне українцям.

У Австрії за правилами етикету внесено до оплати чеку на сплату,проте ніколи не залишають на столі,на відміну від США та Німеччини,де чайові становлять 15% від суми замовлення.

Ключові слова: етикет, поведінка, США, Україна, Австрія, Німеччина.

Етикет у США на зламі 19-го-20-го-рр.набув більш ділового характеру.

В Україні,США,Німеччині та Австрії зовсім інші правила й традиції,про які варто знати. Дослідники розглядали правила етикету в різних країнах.Раніше розгляду схожої теми торкалися : М.В. Луца розглядав етикет та ментальність українців ще у

2017-му р. [6], Оксана Бедратенко, 2020-му р. «Як не потрапити в халепу зі звертаннями у США»[11] Курченко Л. М. розглядала мовознавство у 2011-му р. [12] [1] Для американців та австрійців[4] на відміну від українців не є можливим спізнитися на роботу чи забути про зустріч. Натомість, правила ділового етикету 21-го століття для американців передбачають змогу носити більш неофіційних характер, якщо це стосується, приміром, зустрічі. [8]Вище вказані аспекти абсолютно не притаманно українцям, де не зважаючи на офіційність ділової зустрічі етикет дозволяє вести бесіду далеко від основної тематики [7]переговорів[2]. Основуючись медійним аналізом для американців не притаманно відходити від теми зустрічі, що підтверджує відому в США фразу: «Час-гроші» [1]У Австрії перед діловою зустріччю австрієць запитає, «Як у Вас пройшов відпочинок», чи «Як провели вчорашній вечір». [5]Для українців притаманні більш офіційні звертання, ніж для американці «Пані/панове/пане». [1] [3]Різниця в етикеті у США та в Україні притаманна і на не офіційних рівнях, зокрема в 19-му-20-му-рр. актуальним залишається те, що американці не турбують одне одного не з важливих питань, а в Україні навпаки , люди обстоюють різні тематики розмови[. 2]

Звернувшись до медійного аналізу, щодо питання етикету в країнах Західної Європи у фокусі постала Австрія, де плани на дні та місяць прийнято писати наперед. [4]Вище вказані аспекти непередбачувані в Україні. [2]

Констатує той факт, що українці й німці різняться між собою, і це відповідно виправдано правилами етикету. Для німців вважається актуальним говорити правду своєму співрозмовнику, що не притаманне українцям. На відміну від громадян Німеччини громадяни України[2][7]будуть говорити такі речі, які мають бути необразливими. З огляду на і ще одну країну Західної Європи та правила столового етикету, які розглядаються на міжнародному форматі, багато науковців звертають увагу щодо скільки варто залишати чайових у ресторациях. В Австрії за правилами етикету внесено до оплати

чеку на сплату, проте ніколи не залишають на столі, [9]на відміну від США [1]та Німеччини, де чайові становлять 15% від суми замовлення[10].

2019-2020р стали роками діджиталізації, суспільство було обмежено у походах до ресторацій та заходів громадського харчування. Саме тому правила етикету мали дещо змінитися.

Отже, у зв'язку з пандемією коронавірусу, яка була яскраво виражена у 2019-му-2020-му-рр. науковці вважають за потребу запозичити правила етикету, щодо залишку коштів для сфери обслуговування у громадян Німеччини, а також правил, за якими живуть громадяни Австрії. Щодо України, тут слід переглянути декілька аспектів вживання правил етикету на щодень.

З цього можна висновувати наступне:

1. Введення до дії тренінги для громад України, щодо того, як бути відкритим під час ділових зустрічей та запозичити декілька стандартних правил з країн Західної Європи для прикладу Австрії чи Німеччини. [4], [5]

2. Ввести в звичку школярів вести щоденник для планування днів наперед з метою організованості своєї життєдіяльності. А також не забувати про правила ввічливості і правила «Д» і «Л». [13]

Література:

1. <https://etiketo.ru/natsionalnyj-etiket/amerikanskij-etiket>
2. <https://shubenkov.com.ua/ukrayinskyj-zvychayevyj-etyket-chastyna-ii-zvertannya/>
3. <https://ukrbukva.net/36575-Specifika-etiketa-Soedinennyh-Shtatov-Ameriki.html>
4. Деловой этикет в Австрии
5. <https://migrant.biz.ua/nimechina/zhittya-de/pravylya-povedinky-v-nimechchyni.html>
6. ЕТИКЕТ ТА МЕНТАЛЬНІСТЬ УКРАЇНЦІВ | Збірник наукових праць «Педагогічні науки»
7. Основні поняття етикету – Освіта.UA
8. <https://www.nam.kiev.ua/files/publications/978-966-8406-63-8-poscompressed.pdf>

9. Этикет по-австрийски

10. Німецький етикет: туристи в Німеччині, правила поведінки

11. <https://life.nv.ua/ukr/blogs/komanda-h-yak-ne-potrapiti-v-halepu-zi-zvertannyami-u-ssha-50072950.html>

12. <https://core.ac.uk/download/pdf/197267543.pdf>

13. [https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9B%D0%B5%D0%B4%D1%96_%D1%82%D0%B0_%D0%B4%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%BB%D1%8C%D0%BC%D0%B5%D0%BD_\(%D1%84%D1%96%D0%BB%D1%8C%D0%BC\)](https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9B%D0%B5%D0%B4%D1%96_%D1%82%D0%B0_%D0%B4%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%BB%D1%8C%D0%BC%D0%B5%D0%BD_(%D1%84%D1%96%D0%BB%D1%8C%D0%BC))

УДК 373.3/.5.048:331.548

Педагогічні науки

ІНОВАЦІЙНИЙ ЗМІСТ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ В ГІМНАЗІЯХ УКРАЇНИ

Туташинський Василь Іванович,

*кандидат педагогічних наук,
завідувач відділу технологічної освіти
Інституту педагогіки НАПН України,
м. Київ, Україна*

Анотація. В тезах звертається увага на новий зміст технологічної освіти в гімназії, що забезпечує підготовку учнів до інноваційної діяльності.

Ключові слова: інновація, інноваційність, технології, проєкт.

Інноваційний шлях розвитку є магістральним для більшості розвинутих країн світу.

В Україні розвиток інноваційної діяльності пов'язаний з багатьма проблемами: економічними, правовими, організаційними. Але за будь-яких умов розвивати інноваційну діяльність необхідно розпочинати з освіти.

Саме в освіті зосереджено основний потенціал інноваційної діяльності – нові ідеї, креативне мислення, нереалізовані проєкти.

Інноваційна діяльність, як предмет вивчення, дотепер не розглядалася в гімназіях України. Окремі питання інноваційної діяльності було передбачено тільки в окремих підручниках з трудового навчання [1, с. 79; 2, с.109].

З прийняттям нового Державного стандарту базової загальної середньої освіти [3] серед вимог до якостей особистості, які мають бути сформовані є інноваційність, що передбачає «здатність учня реагувати на зміни та долати труднощі; відкритість до нових ідей; ініціювання змін у класі, закладі освіти, родині, громаді тощо; спроможність визначати і ставити перед собою цілі, мотивувати себе та розвивати в собі стійкість і впевненість, щоб навчатися і досягати успіхів» [3, с.3].

На наш погляд зазначене визначення, на жаль, у повній мірі не розкриває поняття «інноваційність». Зокрема, таке визначення цього важливого поняття не відповідає вимогам Закону України «Про інноваційну діяльність» [4].

Поряд з цим необхідно звернути увагу, що в змістовому ядрі Державного стандарту базової загальної середньої освіти не зазначено такі базові поняття як «інновація», «інноваційна діяльність», «інноваційний проєкт».

Навчаючись проєктуванню та здобуваючи проєктно-технологічну компетентність, учні повинні розуміти базові поняття інноваційної та інвестиційної діяльності, розрізняти інноваційні та інвестиційні проєкти, знати їх основні ознаки та відмінності.

Саме у процесі проєктно-технологічної діяльності, яка все більше поширюється в технологічній освіті в гімназіях і ліцеях можна сформулювати якості інноватора - особистості здатної і готової до інноваційної діяльності [5, с.772-781].

Наразі на розробленій вченими Інституту педагогіки Національної академії педагогічних наук проєктуються нові модельні програми для гімназій та науково-методичне забезпечення (навчальні програми та навчальні посібники, методики), що має створити умови для розроблення і ефективного реалізації інноваційного змісту технологічної освіти в гімназіях України [6;7].

Література:

1. Туташинський В.І., Кірютченкова І.В. Технології (рівень стандарту): підручник для 10 (11) класів закладів загальної середньої освіти / В. І. Туташинський, І.В. Кірютченкова (за загальною редакцією В.І. Туташинського). Київ: Педагогічна думка, 2018. 216 с.
2. Туташинський В.І. Трудове навчання (технічні види праці): підруч. для 9 класу загальноосвіт. навч. закл. / Туташинський В.І., – К.; Ірпінь : ВТФ «Перун», 2017. – 112 с. : іл.
3. Державний стандарт базової загальної середньої освіти. <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/derzhavni-standarti>
4. Закон України «Про інноваційну діяльність» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Text>
5. Туташинський В.І. Формування змісту трудового навчання у основній школі на основі проектної технології // Проблеми сучасного підручника: зб. наук. праць/ [ред. кол.; голов. ред. – О.М. Топузов]. – К.: Педагогічна думка, 2014. – Вип.14. – С.772-781.
6. Туташинський, Василь Іванович. Науково-методичне забезпечення варіативного складника змісту технологічної освіти у професійному ліцеї. Молодь і ринок, 3 (170). С. 127-131.
7. Проектування змісту профільного навчання технологій у старшій школі: монографія / А. М. Тарара та ін.– К.: КОНВІ ПРІНТ, 2019. – 160 с.

ВИЗНАЧЕННЯ ДИНАМІЧНИХ ПАРАМЕТРІВ РОБОТИ ГАЗОПРОВОДУ В МОМЕНТ ПУСКУ

Тутко Т. Ф.,

к.т.н., доцент

*Івано-Франківський національний
технічний університет нафти і газу*

м.Івано-Франківськ, Україна

Розглядається задача визначення тиску, температури і масової швидкості ділянки газопроводу в момент пуску. У початковий період починає працювати компресорна станція, а масова швидкість в кінці ділянки рівна нулю. Для розв'язання задачі використовується рівняння нестационарного не ізотермічного руху газу у трубопроводі, що зведені до характеристичної форми.

Ключові слова: ділянка газопроводу в момент пуску, тиск, температура і масова швидкість газу в газопроводі.

Розглядається ділянка газопроводу довжиною L . Перед пуском газопроводу на ділянці був створений тиск p_0 , зроблена витримка, так що температура газу T_T дорівнювала температурі навколишнього середовища (грунту) $T = T_1$ на глибині осі газопроводу H_0 , а його масова швидкість $m = 0$.

В момент часу $\tau = 0$ на початку ділянки почала працювати компресорна станція, характеристика якої

$$\varepsilon^2 = a - bQ^2, \quad (1)$$

де $\varepsilon = p_{вих} / p_{вх}$; $p_{вх}$, $p_{вих}$ - тиск відповідно на вході в компресорну станцію і на виході з неї;

Q - подача газу в компресорну станцію.

Величину тиску і температури газу на вході в компресорну станцію було прийнято p_{ex}, T_{ex} . Потрібно визначити динамічні величини для газу як функції часу і координати перерізу дільниці газопроводу, якщо температура газу на виході із компресорної станції

$$T_{вих} = T_{ex} \varepsilon^{\frac{n-1}{n}}, \quad (2)$$

$n = 1,31$, а масова швидкість газу в кінці дільниці ($x = L$ км) $m = 0$.

Для розв'язання поставленої задачі використовуємо рівняння нестационарного неізотермічного руху газу в трубопроводі, що зведені до характеристичної форми.

$$-\frac{dp}{d\tau} + C_1 \frac{dT_\Gamma}{d\tau} = D_1, \quad (3)$$

$$\frac{dm}{d\tau_+} + B_2 \frac{dp}{d\tau_+} + C_2 \frac{dT_\Gamma}{d\tau_+} = D_2, \quad (4)$$

$$\frac{dm}{d\tau_-} + B_3 \frac{dp}{d\tau_-} + C_3 \frac{dT_\Gamma}{d\tau_-} = D_3, \quad (5)$$

$$\text{де } C_1 = \frac{z_2 \chi p}{(\chi - 1) T_\Gamma}; \quad D_1 = \psi_1 = \frac{z}{z_2} \left(\frac{4q^*}{D} + \rho \frac{\lambda v^3}{2D} \right);$$

$$B_2 = \frac{c - \chi v}{c^2}; \quad C_2 = \frac{m z_2}{z T_\Gamma};$$

$$D_2 = \rho\psi_2 = -\rho \left(g \sin \alpha + \frac{\lambda v^2}{2D} \right) + \frac{z(\chi-1)}{z_2 c} \left(\frac{4q^*}{D} + \rho \frac{\lambda v^3}{2D} \right); \quad (6)$$

$$B_3 = -\frac{c + \chi v}{c^2}; \quad C_3 = \frac{mz_2}{zT_G};$$

$$D_3 = \rho\psi_3 = -\rho \left(g \sin \alpha + \frac{\lambda v^2}{2D} \right) - \frac{z(\chi-1)}{z_2 c} \left(\frac{4q^*}{D} + \rho \frac{\lambda v^3}{2D} \right);$$

$\chi = c_p / c_v$, c_p, c_v - теплоємності газу при постійному тиску та об'ємі; $z_2 = 1 + 0,84 \frac{T_C^3}{T_G^3} \frac{p}{p_C}$, T_C, p_C - критичні

тиск і температура газу; z - коефіцієнт стисливості газу; q^* - потік тепла зовнішнього теплообміну газу; D - внутрішній діаметр трубопроводу; λ - коефіцієнт гідравлічного опору; ρ , c , v - густина газу, локальна швидкість звуку в газі і швидкість його руху в газопроводі; x , α , g - вісь трубопроводу, її кут нахилу до горизонту і прискорення вільного падіння.

У такому разі згідно [1, с. 52-61, 2, с.44-50] диференціальні рівняння характеристик мають вигляд

$$dx = v d\tau, \quad dx = (v + c) d\tau, \quad dx = (v - c) d\tau. \quad (7)$$

Величини p , T_G і m є функціями x і τ . Тому

$$dp = \frac{\partial p}{\partial x} dx + \frac{\partial p}{\partial \tau} d\tau, \quad dT_{\Gamma} = \frac{\partial T_{\Gamma}}{\partial x} dx + \frac{\partial T_{\Gamma}}{\partial \tau} d\tau,$$

$$dm = \frac{\partial m}{\partial x} dx + \frac{\partial m}{\partial \tau} d\tau.$$

Підставляючи в рівняння для dp і dT_{Γ} першу характеристику ($dx = v d\tau$), отримуємо

$$dp = \frac{\partial p}{\partial x} v d\tau + \frac{\partial p}{\partial \tau} d\tau, \quad dT_{\Gamma} = \frac{\partial T_{\Gamma}}{\partial x} v d\tau + \frac{\partial T_{\Gamma}}{\partial \tau} d\tau. \quad (8)$$

Рівняння (3) множимо на $d\tau$ і, враховуючи

$$\frac{d}{d\tau} = \frac{\partial}{\partial \tau} + v \frac{\partial}{\partial x} \quad \text{і (8) одержуємо диференціальну залежність}$$

на першій характеристиці

$$-dp + C_1 dT_{\Gamma} = D_1 d\tau. \quad (9)$$

Аналогічно отримуються диференціальні залежності на другій і третій характеристиках

$$dm + B_2 dp + C_2 dT_{\Gamma} = D_2 d\tau, \quad (10)$$

$$dm + B_3 dp + C_3 dT_{\Gamma} = D_3 d\tau. \quad (11)$$

Система рівнянь (9)-(11) після їх заміни різницевиими рівняннями може розв'язуватися методом фіксованої сітки характеристик [3, с. 45-58, 4, с. 151-165] (рисунок 1). При цьому характеристики, проведені через точку P i -го часового шару ($\tau_0 + i \cdot \Delta\tau$, $i = 1, 2, \dots, n$), повинні перетинати

попередній шар $\tau_0 + (i-1) \cdot \Delta\tau$ в точках, що знаходяться в межах кроку Δx зміни координати x зліва і справа від точки O , щоб забезпечити сходимість даної явної скінченно-різницевої схеми [5, с.125-161] (τ_0 - початковий момент часу; $\Delta\tau$ - крок зміни часу). Найменший нахил з віссю X має друга характеристика. В межах двох сусідніх шарів початкової характеристики беремо у вигляді прямих ліній, тому для другої характеристики матимемо

$$\frac{d\tau}{dx} = \frac{1}{v+c},$$

а оскільки необхідно, щоб $RO \leq \Delta x$, то отримуємо

$$\Delta\tau \leq \frac{\Delta x}{(v+c)_{\max}}. \quad (12)$$

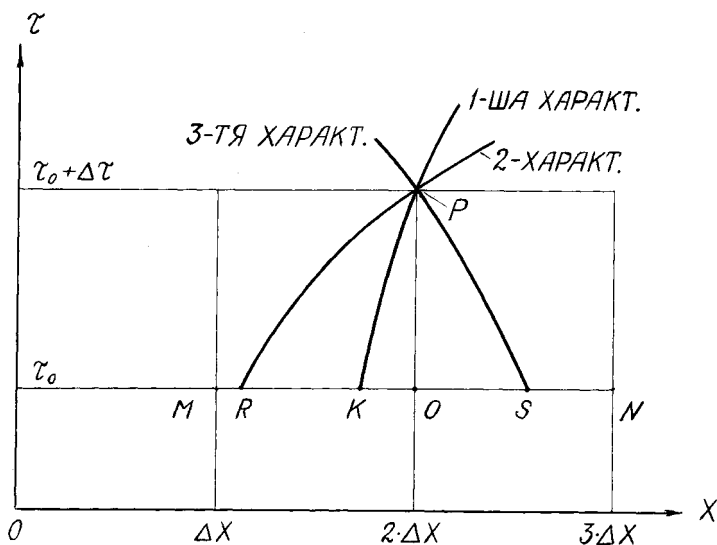

Рисунок 1. Фіксована прямокутна сітка методу характеристик

Нерівність (12) є умовою Куранта-Фрідрікса-Леві [5, с.129].

Заміняємо диференціальні рівності (9)-(11) різницевиими рівняннями

$$\left. \begin{aligned} -(p_P - p_K) + C_{1K}(T_{GP} - T_{GK}) &= D_{1K}\Delta\tau, \\ (m_P - m_R) + B_{2R}(p_P - p_R) + C_{2R}(T_{GP} - T_{GR}) &= D_{2R}\Delta\tau, \\ (m_P - m_S) + B_{3S}(p_P - p_S) + C_{3S}(T_{GP} - T_{GS}) &= D_{3S}\Delta\tau. \end{aligned} \right\} (13)$$

Величини

$$p_K, T_{GK}, C_{1K}, D_{1K}, m_R, p_R, T_{GR}, B_{2R}, C_{2R}, D_{2R}, \\ m_S, p_S, T_{GS}, B_{3S}, C_{3S}, D_{3S}$$

відносяться до попереднього часового шару, обчислення на якому вже виконано, в точках K, R, S (останній індекс кожної записаної величини відповідає точці, до якої він відноситься (K, R або S)). На початку обчислень вказані вище величини відповідають нульовому шару і знаходяться з початкових умов задачі.

Таким чином система рівнянь (13) є системою відносно невідомих тиску p_P , температури T_{GP} і масової швидкості m_P газу в точці P (рисунок 1). Після її розв'язання отримуємо

$$\left. \begin{aligned} T_{GP} &= \frac{A_1 + A_4(C_{1K}T_{GK} - p_K + D_{1K} \cdot \Delta\tau) + A_2 + A_3 + A_6 \cdot \Delta\tau}{C_{1K} \cdot A_4 + A_5}; \\ p_P &= \frac{A_1 + A_2 + A_3 - A_5T_{GP} + A_6 \cdot \Delta\tau}{A_4}; \\ m_P &= m_R + B_{2R}(p_R - p_P) + C_{2R}(T_{GR} - T_{GP}) + D_{2R} \cdot \Delta\tau, \end{aligned} \right\} (14)$$

де

$$A_1 = m_R - m_S, \quad A_2 = B_{2R} p_R - B_{3S} p_S, \quad A_3 = C_{2R} T_{TR} - C_{3S} T_{TS},$$

$$A_4 = B_{2R} - B_{3S}, \quad A_5 = C_{2R} - C_{3S}, \quad A_6 = D_{2R} - D_{3S}.$$

За формулами (14) визначаються значення величин p , T_T і m у всіх внутрішніх вузлах просторової сітки для моменту часу $\tau = \tau_0 + i \cdot \Delta\tau$ ($i = 1, 2, \dots, n$), якщо ці величини у цих же вузлах знайдено для попереднього моменту часу ($\tau = \tau_0 + (i - 1) \cdot \Delta\tau$). Значення величин p , T_T і m у граничних точках обчислюються за формулами, які отримуються з граничних умов задачі.

У правій граничній точці $x = L$ необхідно розв'язати перших два рівняння (14), приймаючи до уваги граничну умову ($m = 0$ при $x = L$). В результаті одержуємо

$$\left. \begin{aligned} T_{TP} &= \frac{m_R - B_{2R}(p_K - p_R - C_{1K} T_{TK} - D_{1K} \Delta\tau) + C_{2R} T_{TR} + D_{2R} \Delta\tau}{B_{2R} C_{1K} + C_{2R}}, \\ p_P &= p_K + \frac{C_{1K} [m_R - B_{2R}(p_K - p_R) + C_{2R}(T_{TR} - T_{TK})] + (C_{1K} D_{2R} - C_{2R} D_{1K}) \Delta\tau}{B_{2R} C_{1K} + C_{2R}} \end{aligned} \right\} (15)$$

Для того, щоб встановити формули для визначення m_P , T_{TP} , p_P у лівій граничній точці $x = 0$ треба вибрати конкретний нагнітач і використати його характеристику [6, с. 144-152].

Користуючись отриманими формулами, можна визначити тиск p , температуру T_T і масову швидкість m газу у всіх вузлових точках P прямокутної сітки як внутрішніх, так і крайніх лівих і правих на всіх часових шарах $i \cdot \Delta\tau$ ($i = 1, 2, \dots, n$) (рисунок 1).

Використовуючи все вище викладене, можна отримати значення масової швидкості m , температури T_g і тиску p в трубопроводі залежно від часу τ і координати x вздовж його дільниці.

Література:

1. Рождественский Б.Л., Яненко Н.Н. Системы квазилинейных уравнений.-М.: Наука, 1968.-592с.
2. Арсенин В.Я. Методы математической физики и специальные функции.-М.: Наука, 1974.-432с.
3. Сулейманов В.А. Система характеристических уравнений неустановившегося неизотермического движения реального газа в горизонтальном трубопроводе и ее численное решение //Сб. Вопросы транспорта газа.-М.: ВНИИГАЗ, 1985.-С.45-58.
4. Фокс Дж.А. Гидравлический анализ неустановившегося течения в трубопроводах : Пер. с англ.-М.: Энергоиздат, 1981.-247с.
5. Курант Р., Фридрихс К., Леви Х. О разностных уравнениях математической физики //Успехи математических наук.-1940.- Вып.8.-С.125-161.
6. Волков М.М., Михеев А.Л., Конев К.А. Справочник работника газовой промышленности.-М.: Недра,1989.-286с.

КРАТНІСТЬ ТА СТРУКТУРНА ОРГАНІЗАЦІЯ ЛЕКСИЧНИХ
ПОВТОРІВ У ХУДОЖНЬОМУ МОВЛЕННІ МАЛОЇ ПРОЗИ:
ФУНКЦІЙНИЙ АСПЕКТ

Фінів В.М.,

кандидат філологічних наук,
викладач кафедри перекладу та філології
ПВНЗ Університет Короля Данила,
м. Івано-Франківськ, Україна

У розвідці розкрито функційне навантаження та особливості диференціації лексичних повторів за характером будови (простий контактний, розширений, кільцевий, повтор-підхоплення, ланцюжковий), та за кратністю (дво-, три- та багато компонентних) у художніх текстах сучасної української малої прози.

Ключові слова: лексичний повтор, функції лексичного повтору, багатоконпонентний повтор лексем.

Класифікація лексичних повторів і досі залишається доволі дискусійною. Це зумовлено складною різнофункційною природою словоповторів та множинністю критеріїв, необхідних для укладання типології. У ключі диференціації повторів лексем вагоме місце посідають праці І. Горобець [1], Т. Жук [2], М. Кобзева [3], О. Мороховського [4], З. Саріної [5], Д. Таннена [6].

За характером структурної організації учені виокремлюють [2, с. 190-191; 4]:

а) простий контактний повтор, який може бути виражений дво-, три або багаточленним сполученням слів: «– *Справді? / – Ми друзі, друзі, – намагаюсь я його заспокоїти, – у нас дуже гарні стосунки.*» (С. Жадан) [7, с. 105]; «*Хто ж ти тут у мене така? І хто, думаю, я тут такий? Куди ж це гроші дикі пропадають? І во ім'я чого? Чого? Чого?*» (Б. Жолдак) [8, с. 266]; «*І чого б, ото, їй згадувати саме Петра з Павлом, – подумав Корній, – хоча, чекай-чекай... завтра у нас що? Так-так-так, так, так, так і є – Петра і Павла. – Корній обережно почухав за вухом, – ти бачиш... Он воно що... Ти*

бачиш... *А все ж гарна нечисть, нічого казати*» (О. Жовна) [9, с. 123].

б) розширений повтор – повторення лінгвістичної одиниці додатковими смисловими напластуваннями, які доповнюють її в плані змісту (позначено підкресленням): *«Напевно, він був **геній**, цей Річард, геній документування смерті там, де смерті вже нібито немає, геній фіксування повсюдної присутності смерті навіть там, де її ще не можна побачити»* (К. Бабкіна) [10, с. 46]; *«– Мамо, – запитав він, – а чому за мною по п'ятах ходить **зрім**? / – Це не **зрім**, – перехрестилась мама. – Це кара Господня»* (В. Даниленко) [11, с. 181]; *«У мене необмежена **влада**. / Яка ще **влада**? / У мене неземна влада, зрозумій. Це не влада над людьми. / Це **влада над матерією**»* (Я. Мельник) [12, с. 51]; *«Вона – Катя, його дівчина, яку знав давно, чи не з дев'ятого класу, разом ходили до Малої академії наук – тільки на різні напрями. Проте наважитися на щось **серйозне** (**«серйозне»** – у сенсі попросити телефон, подзвонити після довгих і болючих вагань: а раптом відмовиться зустрітися, хоча й дала цей заповітний номер?) зміг лише, коли побачив її випадково в університетській бібліотеці центрального корпусу»* (Т. Белімова) [13, с. 197]. Додаткові смисли, які породжуються у результаті використання розширеного повтору, сприяють смисло- та змістотворенню, а також декодуванню авторської інтенції, про яку в роботі йтиметься далі;

в) кільцевий повтор – редуплікація лексеми на початку і в кінці певного мовленнєвого фрагменту: *«Ця **Дарка**... Чи все-таки – **Даша**? Мене чогось збиває з пантелику її добра, природна українська мова. – **Дагмар** – так вона називалася. **Дагмар**.»* (Л. Таран) [14, с. 333]. Такого типу повтор детермінує додаткову актуалізацію і як наслідок – переосмислення повтореної лексеми реципієнтом;

г) повтор-підхоплення – повторення кінцевого елемента одного висловлення на початку другого висловлення: *«Людська природа до того хамелеонувата, що найкращі актори існують серед нас, і їхню самозакохану пихату самовпевненість ми сприймаємо як **талант**. **Талант** уміти*

все» (О. Черних) [15, с. 44]; «Вийшло так, що в дитинстві сукні мені шив дід. До війни він щось там точив на верстатах, якісь досить точні верстати, пальці мав чутливі й обережні, а на війні втратив **очі**. **Очі** – не ноги, баба прийняла його rado, до війни вони були так собі, пара до танців, а по війні цілий дід, кремезний, теплий, справжній – хіба без очей – міг вважатися за сильно пощастило» (К. Бабкіна) [10, с. 17]. Як бачимо, повтор лексем на межі висловлень акцентує на важливому для автора – відправника повідомлення, сигналізує про подальший розвиток думки, є засобом вираження авторської модальності;

г) ланцюжковий повтор – редуплікація повторюваних словесних елементів послідовно (одна за одною): «Так легше в себе вірити. Тому робить спеціальні вправи для живота і рук... Посилено вчить англійську. **Іноді** плаче. Та що там **іноді, щодня**. **Щодня** маятник її віри в себе гойдається з оптимістичної самовпевненості до бажання накласти на себе руки. І так кілька разів. **Щодня**» (А. Любка) [16, с. 186]. Ланцюжковий повтор, як бачимо з поданого фрагмента художнього тексту, сприяє додатковій характеристиці персонажа, смислота образотворенню. Повтори здатні накладатися один на одного: наприклад, дистантний повтор, використаний у мовленні обох персонажів, та повтор-підхоплення або сумісний повтор: «– А ви **Софа**?.. / – Ах, молодий чоловіче, – пильно глянула в очі жінка, – яка я **Софа**? **Софа** – це мудрість, а я – **Соня**» (В. Даниленко) [11, с. 152] Використання повтору у мовленні персонажа-реактанта засвідчує часткову імпліцитність комунікативних дій адресата: жінка вказує на те, що вона не Софа з наміром привабити чоловіка. Проаналізуємо ще приклад, у якому контактний та сумісний лексичні повтори, використані в одному відрізку мовлення, повторюються двократно, трансформуючись таким чином у дистантний синтаксичний: «Оля лянула дверима кімнати й упала на ліжко. «Не вставатиму, не вставатиму, більше ніколи не вставатиму, – шепотіла вона. – **Не вставатиму**/.../ «Оля

вмить згадала все, що сталося вдень. На душі стало гидко. Вона лягнула дверима кімнати й упала на ліжко. **«Не вставатиму, не вставатиму, більше ніколи не вставатиму, – шепотіла вона. – Не вставатиму»** (А. Хромова) [17, с. 6, 12]. Такого типу повтор, спершу кваліфікований як лексичний, а згодом трансформований у синтаксичний (підкреслено), маркує внутрішній стан героїні, її відчай та зневіру.

Відповідно до кількості повторюваних компонентів у певному сегменті художнього мовлення виокремлюємо: дво-, три- та багатоелементні повтори. Як показує матеріал дослідження, найбільш поширеним у текстах малої прози є двократний лексичний повтор, значно рідше трапляються трикомпонентні та багатократні словоповтори. На основі текстів малої прози розглянемо більш детально такі типи редуплікацій: «– Тобі слід було тільки **сказати** мені все з самого початку, – через силу витиснула вона. – Просто **сказати** все, як є» (О. Забужко) [18, с. 158] (двократний, сумісний); «**Спиртним від нього не несло. – Зараз, зараз, тихо, тихо**» (Л. Денисенко) [19, с. 55] (подвійний двократний, контактний); «– ... А я просто йду. Це єдине, що тримає мене як жінку, заради чого встаю і лягаю, щоб відпочити і знову йти. / – **Ти хвора, – мотнув головою, – хвора, хвора...**» (В. Даниленко) [20, с. 158] (трикомпонентний, контактний); «...він кричав зірваним горлом: **Пустити, пустити! Пустити!**» (Г. Шкляр) [20, с. 348] (трикомпонентний, контактний); «**Ми дивимося в очі одне одному. Дивимося. Дивимося**» (Я. Мельник) [12, с. 7] (трикратний, змішаний (контактний і сумісний), тотожний); «**Вони усе знають. Знають... Знають... Знають**» (О. Деркачова) [21, с. 89] (багатоконпонентний (4 компоненти), контактний, тотожний); «...Та порятунок прийшов, коли він згадав, як працюють думки хворих. / – **Ромашки! –** закричав він. – Я збираю **ромашки, ромашки, я збираю ромашки, ромашки, ромашки...** / – **Ось і прекрасно, ось і збирайте, –** підбадьорив його чоловік у піжамах, і лікар сконцентрував свою увагу тільки на ромашках і більше ні на чому. / – **Ромашки, ромашки, та відчиніть, ромашки, двері, –** він наліг на них у

своєму рослинному пориві, задихаючись від напруження. / ... / – **Ромашки, ромашки, ромашки...** – бубнів лікар, той, який був молодший. / Через мить він вислизнув із палати, гублячи за собою неповторний запах звуків: **ромашки, ромашки, ромашки...**» (В. Янчук) [20, с. 527–528] (багатокомпонентний (15 тотожних повторюваних лексем), змішаний (контактний і дистантний)). Зазначимо, що в разі, коли кратність наростає (три- і багаторазовий повтор), то найчастіше зростає й експресія повтору. Можемо простежити сказане на прикладі використання у малій прозі дво- та трикомпонентного повторів [1, с. 133; 6]: «Усю дорогу вона мені щось **щебече і щебече...**» (О. Деркачова) [21, с. 29]; «А баба Ніна щось говорила на киталт цього: «**Бідна дитина, бідна, як можна...**» (М. Васильковська) [76, с. 91]; «**Галя померла, я з іншою жінкою в готелі в якомусь чужому іспанському містечку, всіма забутий, без грошей, втікаю від боргів, нікчемний, нікчемний, нікчемний...**» (Я. Мельник) [12, с. 8, 9]. Залежно від точності відтворювання мовних одиниць складники повтору можуть відтворюватися комплексно і частково. Тому в межах повтору лексем диференціюємо повний (абсолютний, точний, тотожний) повтор та частковий [3, с. 236]. Наприклад, повний лексичний повтор: «**Найболючіший слід можемо залишити тільки ми – рідні. Адже нас ці дитячі світи впускають найглибше, найщиріше і найбільше нам довіряють. Безумовно довіряють**» (І. Мацко) [23, с. 61]; «– **Мені прикро. Правда, дуже прикро. Але я так більше не можу. Сподіваюся, ти розумієш мене. / – Я завжди тебе розумію. / – Дуже сподіваюся**» (Олексій Чупа) [24, с. 91]. Як бачимо, тотожний повтор відтворює словоформу повністю, частковий повтор можемо розглядати як парадигматичний (коли у повторюваній лексемі змінено граматичну форму), синонімічний чи антонімічний (коли повторюється семантика слова).

Отже, лексичний повтор, що є засобом нагромадження та деталізації, у художніх текстах малої прози можемо диференціювати за принципом структурної організації (прості контактні, розширені, кільцеві, повтори-підхоплення, ланцюж-

кові) та кратністю (дво-, три- та багатокомпонентні). Матеріал нашого дослідження дає змогу зробити висновки про те, що з-поміж зазначених видів лексичного повтору в сучасній українській малій прозі найбільш поширеними є прості контактні дво- чи трикомпонентні авторські словоповтори та абсолютні редуплікації, ужиті у мовленні персонажів.

Література:

1. Горобець І. Повтор у художній прозі М. Стельмаха. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету ім. М. Коцюбинського. Серія : Філологія (Мовознавство)*. Вінниця, 2017. Вип. 24. С. 133–138.

2. Жук Т. Структурні види тотожного лексичного повтору. *Історія української лінгвістики : збірник наукових праць*. Київ-Ніжин, 2001. С. 190–193.

3. Кобзев М. Сутність лексичного повтору в англійськомовному та українськомовному дискурсах. *Вісник Запорізького національного університету. Філологічні науки*. Запоріжжя, 2012. № 1. С. 234–239.

4. Мороховский А., Воробьёва О., Лихошерст Н., Тимошенко З. Стилистика английского языка. Київ, 1984. 247 с.

5. Сарина З. Функционирование лексического повтора в художественном тексте. *Сборник научных трудов Моск. гос. лингв. ун-та*. 1997. № 439. С. 54–81.

6. Tannen D. *Transcription conventions from Talking Voices: Repetition, Dialog, and Imagery in Conversational Discourse*. Cambridge, UK, 1989. 256 p.

7. Жадан С. Біг Мак та інші історії : книга вибраних оповідань. Харків, 2011. 314 с

8. Опудало : українська прозова сатира, гумор, іронія 80-90-х років ХХ століття. Київ, 1997. 384 с

9. Квіти в темній кімнаті: Сучасна українська новела : найяскравіші зразки української новелістики за останні 15 років. Київ, 1997. 432 с.

10. Бабкіна К. Щасливі голі люди. Чернівці, 2016. 80 с.

- 11.. Даниленко В. Сон із дзьоба стрижа : оповідання. Львів, 2007. 384 с.
- 12.Мельник Я. Телефонуй мені, говори зі мною : оповідання, повісті, роман. Київ, 2012. 224 с.
- 13.Львів. Кава. Любов : збірка. Харків, 2015. 272 с.
- 14.З непокритою головою. Українська жіноча проза. Київ, 2014. 424 с
- 15.Черних О. Кава з медом. Київ, 2018. 88 с.
- 16.Волонтери. Мобілізація добра : збірка. Харків, 2015. 256 с
- 17.Чат для дівчат : оповідання. Львів, 2016. 176 с.
- 18.Забужко О. Тут могла б бути ваша реклама : збірка. Харків, 2014. 320 с.
- 19.Денисенко Л. Калейдоскоп часу. Харків, 2013. 320 с.
- 20.Вечеря на дванадцять персон: Житомирська прозова школа. Київ, 1997. 544 с.
- 21.Деркачова О. Повидло з яблук. Брустурів, 2014. 144 с.
- 22.Primavera. Весна. Сучасні тексти про весну. Київ, 2008. 284 с.
- 23.Мацко І. Мигдаль для серця : замальовки, новели. Харків, 2017. 143 с.
- 24.Любов така. Віч-на-віч : проза. Київ, 2017. 224 с.

COMPARATIVE ANALYSIS OF CHINESE AND UKRAINIAN
EDUCATIONAL AND PROFESSIONAL PROGRAMS
FOR BACHELORS' PROFESSIONAL TRAINING IN
BUSINESS ECONOMICS

Tsytsiura K. V.,

post-graduate student of the Department of Vocational and Higher
Education, University of Educational Management,

Kyiv, Ukraine;

foreign expert of Department of Foreign Languages, Jiaxing

University,

Jiaxing, China

Abstract: *This paper is devoted to a comparative analysis of educational and professional training programs "Bachelor of Business Economics" in five universities of Ukraine and China. The study focuses on elucidating a number of components of the educational programs, learning process, methodical bases of educational process, stages of study and the amount of ECTS credit. The research also covers the issues of practical orientation of educational programs and assessment of students' knowledge.*

Keywords: *economics, educational and professional training program, Bachelor, academic disciplines, compulsory and elective components.*

Economics is one of the most important components of the financial system of the state, regardless of whether the country is in economic decline or prosperity. The system approach to the economics as a complex multifactorial process, which develops in a broad social context, is based on the analysis of small (microeconomics) and global (macroeconomics) economic factors.

The rapid global growth of small and medium-sized enterprises in all industries has led to a number of problems that require professional economic knowledge. Basic issues include the search for the right ways to invest in new technologies, excessive debt

growth, mismanagement of cash flows, inadequate control over human resources, remuneration system, and so on [6–8].

Given the significant demand for professionals who have received economic education, this factor provides considerable prospects for economic education graduates of HEI (higher educational institutions) in the public and private sectors of many industries.

Higher education institutions of all economically developed countries offer a wide range of economic specialties, including business economics, financial economics, labor economics, international economics, environmental economics, development economics, econometrics and many other related specialties [4, 9, 11].

Numerous works are devoted to the issues of educational programs aimed at training economists and comparative analysis of bachelor's programs in "Business Economics" [1–3, 6–11], however the study of educational and professional training programs, their subject area and the competencies of a Bachelor of Business Economics is a topical issue that is insufficiently covered in publications.

The aim of the research is to conduct a comparative analysis of educational and professional training programs "Bachelor of Business Economics" using the example of higher education institutions of Ukraine and the People's Republic of China.

Five universities of Ukraine and five of the People's Republic of China were selected for a comparative analysis of educational and professional training programs "Bachelor of Business Economics". The list of selected universities of Ukraine includes Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman, Odessa National Academy of Communications named after Popov (Educational and Scientific Institute of Economics and Management), National Law University named after Yaroslav the Wise (Kharkiv), Donetsk Vasyl Stus National University (Faculty of Economics) and Admiral Makarov National University of Shipbuilding (Faculty of Marine Economics; Mykolaiv). Chinese universities chosen for the comparative analysis include Peking University (School of Economics), Qinghua University (Institute of Economics and Management;

Beijing), Shanghai University of International Business and Economics, University of Hong Kong (Faculty of Business and Economics), Chinese University of Hong Kong (Shenzhen Financial Institute).

The comparative analysis of educational and professional training programs “Bachelor of Business Economics” in five universities of Ukraine and China allowed to identify a number of similar components of the programs as well as some of their differences. It is established that the duration of the educational-professional program of “Bachelor of Business Economics” in the People's Republic of China and Ukraine is four years as a rule. Some higher education institutions, including Odessa National Academy of Communications named after Popov (Educational and Scientific Institute of Economics and Management) and Donetsk Vasyl Stus National University (Faculty of Economics) complete the educational process within three years and ten months. It was also found that the maximum amount of ECTS credits provided by the curriculum coincides and is 240 ECTS.

The study showed that the percentage of compulsory and elective components of the educational and professional program “Bachelor of Business Economics” has a common trend, as the compulsory component (65-79%) significantly outweighs the selective (optional) component (21-29%). As a result of a detailed analysis, it was found that the shares of subjects of general and professional training in the curriculum of the People's Republic of China and Ukraine are almost indistinguishable. In Ukrainian and Chinese higher education institutions, the disciplines are distributed approximately 50% to 50%.

The analysis of compulsory subjects list in the field of economics training suggests that the volume of compulsory subjects in higher education institutions in Ukraine is almost the same, i.e. the programs are similar, while in Chinese universities this list differs in disciplines and is much smaller. It is established that the subjects of the elective component also differ significantly in the universities of Ukraine and China, although the curricula of both Ukrainian and Chinese universities are characterized by a

significant number of practical training courses for optional study.

The students' knowledge evaluation is performed similarly in higher education institutions in China and Ukraine, according to the study. It is based on a credit-module system of organization of the educational process. The study of the attestation process of the educational and professional training program “Bachelor of Business Economics” showed that the attestation of graduates of higher education institutions of Ukraine and China is based on the same algorithm.

Summarizing the above, it should be noted that despite the similar features, there are some significant differences of educational and professional training programs “Bachelor of Business Economics” in the higher educational institutions of Ukraine and China. In particular, in contrast to higher education institutions in Ukraine, the study of Marxist theories, features of the national mentality and morality are included in the curricula of Chinese universities. In addition, the volume of compulsory subjects, their list and the number of credits for each subject in higher education institutions of the People’s Republic of China differ significantly from the disciplines of Ukrainian universities. Another difference in the educational programs is that the practical component of the programs in Ukrainian higher education institutions does not provide an additional elective component, and in Chinese universities it includes a mandatory practice module focusing on teaching and developing students' practical abilities, and an optional one, aimed at increasing the competitiveness and adaptation of students to the practice of international business.

References:

1. Artiushyna, M. V. (2009). *Psykholohichni ta pedahohichni osnovy pidhotovky studentiv ekonomichnykh spetsialnostei do innovatsiinoi diialnosti* [Psychological and pedagogical bases of preparation of students of economic specialties for innovative activity]. Kyiv: KNEU. [in Ukrainian]
2. Bazylevych, V. D. (Ed.). (2010). *Ekonomichna teoriia. Politekonomiia: Praktykum: Navchalnyi posibnyk* [Economic theory. Political economy: Practical textbook]. Kyiv: Znannia. [in Ukrainian]

3. Bashnianyn, H. I. (Ed.). (2011). *Ekonomichni systemy* [Economic systems], (Vol. 2). Lviv: Vyd-vo komertsiinoi akademii Ukrainy. [in Ukrainian]

4. Cabinet of Ministers of Ukraine. (2015). *Postanovy Kabinetu Ministriv «Pro zatverdzhennia haluzei znan i spetsialnosti, za yakymy zdiisniuietsia pidhotovka fakhivtsiv u vyshchyykh navchalnykh zakladakh» № 266 vid 29.04.2015 r.* [Resolution of the Cabinet of Ministers "On approval of branches of knowledge and specialties for which training is carried out in higher educational institutions" № 266 of 29.04.2015] URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/266-2015-%D0%BF#Text> (data zvernennia: 13.12.2020).

5. Serhiichuk, I. M. (2006). *Kytai u novi ta novitni chasy: Praktykum: Navchalnyi posibnyk* [China in new and modern times: Practical textbook]. Sumy: VTD Universytetska knyha. [in Ukrainian]

6. Cherniak, O. I., & Zakharchenko, P. V. (Eds.). (2013). *Suchasni kontseptsii prohnozuvannia rozvytku skladnykh sotsialno-ekonomichnykh system.* [Modern concepts of forecasting the development of complex socio-economic systems]. Berdiansk: Tkachuk O. V. [in Ukrainian]

7. Bartoloni, E., & Baussola, M. (2014). Financial performance in manufacturing firms: A comparison between parametric and non-parametric approaches. *Business Economics*, 49, 32–45. [in English]

8. Hall, B. H. (2002). The financing of research and development. *Oxford Review of Economic Policy*, 18(1), 35–51. <https://doi.org/10.1093/oxrep/18.1.35> [in English]

9. Kantor, J. (2008). Monitoring of business economics. *Acta Montanistica Slovaca Ročník*, 13(2), 267–277. [in English]

10. Lamont, O., Polk, C., & Saa'-Requejo, J. (2001). Financial constraints and stock returns. *Review of Financial Studies*, 4(1), 529–544. [in English]

11. Zhao, H. (2010). Economics education in China. *International Journal of Pluralism and Economics Education*, 1(4), 303–316. https://doi.org/10.1504/IJPEE.2010.03797_ [in English]

ТИПОЛОГІЯ СУЧАСНИХ СХЕМ І ПІДХОДІВ ДО
ЛЕГАЛІЗАЦІЇ (ВІДМИВАННЯ) ДОХОДІВ, ОДЕРЖАНИХ
ЗЛОЧИННИМ ШЛЯХОМ В СВІТІ ТА В УКРАЇНІ

Чабаненко Ю.С.

*асистент кафедри
кримінально-правових дисциплін
Криворізький факультет
Національний університет
«Одеська юридична академія»
м. Кривий Ріг, Україна*

Легалізація доходів, здобутих незаконним, злочинним шляхом, є необхідною умовою функціонування організованої злочинності в сфері економіки. Глобалізація світової економіки і зростаюча ефективність ринків капіталу дозволяють фізичним особам, різним фірмам, підприємствам і організаціям переміщати величезні суми грошей як на внутрішніх фінансових ринках, так і з однієї країни в іншу. Подібна ефективність і відносна безконтрольність руху грошових коштів надають кримінальним елементам можливість безкарно відмивати гроші, отримані в результаті незаконної діяльності на національному та міжнародному рівнях. «Брудну» готівку нерідко змішують з легальними доходами, отриманими в результаті звичайної ділової активності, і декларують як «чисті» гроші і надходять на банківські рахунки без будь-яких підозр.

У сучасному світі реалізуються різні схеми легалізації (відмивання) злочинних коштів. Єдиної класифікації таких схем як серед науковців, так і правоохоронних органів немає. Особливості операційної діяльності з відмивання коштів дозволяють виділити типові схеми легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, які використовуються у сучасному світі:

1. Легалізація (відмивання) коштів шляхом незаконної конвертації грошових коштів з використанням фіктивних

підприємств. Узагальноючою назвою такої незаконної діяльності є термін «конвертаційний центр» [1, с. 82]. Конвертаційний центр – це організоване злочинне угруповання, метою діяльності якого є надання послуг щодо незаконної конвертації коштів. Функціонування конвертаційних центрів ускладнює проведення аудиторських перевірок через викривлену бухгалтерську та статистичну звітність, роблячи діяльність господарюючих суб'єктів непрозорою для держави. Кошти від конвертації найчастіше породжують тисячі інших правопорушень, а основним негативним наслідком операції з використанням готівкових коштів є величезні суми несплачених податків [1, с. 82-84].

2. *Легалізація (відмивання) коштів шляхом здійснення спекулятивних операцій з цінними паперами.* Широке використання даної схеми пов'язане, насамперед, зі специфічними властивостями операцій з цінними паперами, а саме: простота умов торгівлі (наприклад, електронні торги) та можливість здійснення операцій без географічних обмежень [2; 3, с. 40].

3. *Легалізація (відмивання) коштів шляхом здійснення шахрайських операцій з землею та об'єктами нерухомості.* Все більш широкого масштабу сьогодні набуває схема легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, за допомогою шахрайства та інших зловживань у сфері обігу землі та нерухомості (купівля-продаж землі або об'єктів нерухомості, інвестиції у будівництво житла, незаконне набуття права власності на землю або нерухомість тощо) [1, с. 86].

4. *Легалізація (відмивання) коштів у результаті незаконного відшкодування з бюджету ПДВ та у процесі приватизації державного майна.* Для України, як і для багатьох країн світу, ПДВ є одним з найважливіших джерел наповнення дохідної частини державного бюджету. Але, враховуючи специфіку цього податку, відшкодування бюджетної заборгованості з ПДВ перетворилося в Україні у прибутковий нелегальний бізнес, а існуючий порядок його адміністрування став підґрунтям для корупційних зловживань державних службовців усіх рівнів. Суть злочинної схеми відшкодування ПДВ полягає у створенні мережі

фірм з ознаками фіктивності, діяльність яких спрямована на безпідставне формування податкового кредиту з ПДВ для реально функціонуючих підприємств шляхом здійснення низки безтоварних операцій. У подальшому працівники таких підприємств, заповнюючи декларації з ПДВ, вносять до них завідомо неправдиві відомості про створений таким чином податковий кредит з ПДВ та заявляють до його відшкодування з бюджету.

5. Легалізація (відмивання) коштів за участю банківських установ. Загальновідомо, що фізичні та юридичні особи, які за допомогою своїх банківських рахунків намагаються відмивати кошти намагаються надати своїм фінансовим операціям вигляду звичайних трансакцій. Тому, перед банківськими установами постає завдання завчасно відрізнити законні операції від злочинних. НБУ приділяє особливу увагу оцінці ризиків у банківській діяльності.

Постановою Правління Національного Банку України «Про затвердження Положення про здійснення банками фінансового моніторингу» від 19.05.2020 № 65 [4] встановлюються загальні вимоги Національного банку України щодо виконання банками законодавства України з питань фінансового моніторингу. Головна перевага нового закону – дистанційна ідентифікація та верифікація клієнта. Відтепер для відкриття рахунку в новому банку візит до відділення або особиста зустріч із представником банку непотрібна. Національний банк затвердив повноцінні (BankID НБУ, кваліфікований електронний підпис (КЕП), відеотрансляція) та спрощені (BankID НБУ; КЕП; платіж із власного рахунку на окремий рахунок банку; зчитування даних із чипа біометричного документа (закордонного паспорта чи паспорта у форматі ID-картки); верифікація даних із бюро кредитних історіймоделі дистанційної ідентифікації).

6. Легалізація (відмивання) коштів за участю небанківських фінансових установ. У сучасних умовах розвитку економіки ступінь розвитку фінансового ринку характеризується великою кількістю та різноманітністю фінансових посередників та асортиментом фінансових послуг, які вони надають учасникам

ринку. На сьогодні небанківські фінансові установи України представляють фінансові компанії, ломбарди, кредитні спілки, пенсійні фонди, страхові компанії, інвестиційні фонди, довірчі товариства і деякі інші установи [5, с. 109-110]. Мета участі фінансових посередників у тінювих операціях полягає в перерозподілі незаконно отриманих грошових коштів шляхом конвертації їх в легальний прибуток за допомогою транзитних операцій. Дані операції набувають статусу незаконних у випадку коли відбувається рух грошових коштів, який не обумовлений економічними причинами [6, с. 98]. Метою транзитних операцій є переведення грошових коштів від одного суб'єкта господарювання до визначеного бенефіціара через третіх учасників. І чим більше таких транзитних операцій застосовується при легалізації коштів, тим складніше їх виявити.

Зараз в Україні час законодавчих перетворень, які також стосуються і діяльності сектору небанківських фінансових посередників. 16 жовтня 2019 року було підписано так званий закон про «спліт», який набув чинності 1 липня 2020 року [7]. Страхові, фінансові, лізингові компанії, ломбарди та кредитні спілки, пенсійні фонди та їхні адміністратори тепер перейшли від Нацкомфінпослуг під нагляд Національного банку України [8]. Ключова задача реформи спліт і фінмон-новацій – остаточно закрити усі лазівки, привівши ринок до прозорого й цивілізованого вигляду з точки зору регулювання та нагляду. Також Правлінням Національного Банку України було прийнято Постанову «Про затвердження Положення про здійснення установами фінансового моніторингу» від 28.07.2020 № 107 [9], яким установлені загальні вимоги Національного банку України щодо виконання установами вимог законодавства України з питань фінансового моніторингу. Вимоги цього Положення поширюються на страховиків (перестраховиків), страхових (перестрахових) брокерів, кредитні спілки, ломбарди та інші фінансові установи (крім фінансових установ та інших юридичних осіб, щодо яких державне регулювання і нагляд у сфері запобігання та протидії здійснюються іншими суб'єктами державного фінансового

моніторингу); платіжні організації, учасників чи членів платіжних систем, які надають фінансові послуги на підставі відповідних ліцензій чи реєстраційних документів; операторів поштового зв'язку; інші установи, які надають послуги з переказу коштів та здійснення валютних операцій; філії або представництва іноземних суб'єктів господарської діяльності, які надають фінансові послуги на території України, інших юридичних осіб, які за своїм правовим статусом не є фінансовими установами, але надають окремі фінансові послуги.

7. *Легалізація (відмивання) коштів з використанням схеми альтернативних грошових переказів.* Системи грошових переказів, за оцінками FATF, є третьою за популярністю схемою легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, після банківської системи та операцій з готівкою. В Україні ця проблема стає особливо актуальною у зв'язку з військовими конфліктами, а також зростаючими масштабами трудової міграції. Експерти FATF визначають схему альтернативних грошових переказів як сервіс грошових переказів, пов'язаний з певними географічними регіонами або етнічними спільнотами, що забезпечує переказ і одержання грошових коштів або еквівалентних цінностей та здійснює розрахунки шляхом торгівлі, готівкових платежів і взаємозаліків протягом тривалого періоду часу [10].

Вищепроаналізовані схеми складають далеко неповний перелік типових схем легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом. З кожним роком вони стають більш складними та розгалуженими. Однак найефективніший спосіб профілактики відмивання злочинних доходів - чітко функціонуюча система протидії легалізації злочинних доходів.

Література:

1. Баранов Р.О. Формування та реалізація державної політики запобігання та протидії легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом : дис. ... канд. держ. упр : спец. 25.00.02. 2018. 310 с.
2. Звіт про типологію способів відмивання грошей у 2002-2003 рр. Група розробки фінансових засобів боротьби з

відмиванням грошей (FATF, GAFI). URL: <http://www.fatf-gafi.org/dataoecd/12/63/34328318.pdf>.

3. Типологічні дослідження Державної служби фінансового моніторингу України за 2017 рік. К., 2018. 148 с.

4. Постанова Правління Національного Банку України «Про затвердження Положення про здійснення банками фінансового моніторингу» від 19.05.2020 № 65. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0065500-20#Text>.

5. Дребот Н. П., Танчак Я. А., Миколишин М. М. Тенденції розвитку небанківських фінансових установ на ринку фінансових послуг України. Науковий вісник НЛТУ України. 2020. Т. 30. № 1. С. 109-114.

6. Капарчук В. А., Гобрусенко И. К. Роль финансовых посредников в легализации доходов, полученных преступным путем. Interactive science. 2017. 12 (22). С. 97–99.

7. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення функцій із державного регулювання ринків фінансових послуг: Закон України від 12.09.2019 року № 79-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/79-20#Text>.

8. Чорна С. В., Татарко А. В. Показники оцінки ймовірності участі фінансових посередників у тінювих операціях. Ефективна економіка. 2020. № 11. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=8389> (дата звернення: 01.01.2021). DOI: 10.32702/2307-2105-2020.11.206.

9. Про затвердження Положення про здійснення установами фінансового моніторингу: Постанова Правління Національного Банку України від 28.07.2020 № 107. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0107500-20#Text>.

10. Роль систем «Хавала» и других аналогичных услуг в отмывании денег и финансировании терроризма. Доклад Группы разработки финансовых мер борьбы с отмыванием денег (FATF). Октябрь 2013. URL: www.fatf-gafi.org.

ЛІЦЕЙ «ЛІНГВІСТ» ГОТУЄ ФАХІВЦІВ МАЙБУТНЬОГО

Чайдак Л.В.,*учитель інформатики
Кременчуцький ліцей №10 «Лінгвіст»
м. Кременчук, Україна*

Анотація: *Зараз обговорюються нові форми здобуття знань та набуття компетентностей із подальшою зміною не тільки державних освітніх стандартів і програм, але й освітніх засобів. Метою проведення реформування освітнього простору є створення можливостей для рівного доступу українських школярів до сучасної та якісної освіти та формування у них належного рівня компетентностей. Реформування освітньої галузі, нові стандарти закладів освіти і саме впровадження STEM-навчання в освітній процес надають значні можливості для різнобічного розвитку особистості (як дитини, так і дорослого), її світогляду; формування засобами дослідницької проєктної діяльності математичної й інших ключових компетентностей, необхідних для життя та продовження навчання.*

Ключові слова: *інновації, НУШ, STEM, робототехніка, генії*

Уже ні в кого не виникає сумнівів щодо ролі технологічних інновацій у нашому житті. Стрімкий розвиток ІТ-галузі, робототехніки, нанотехнологій виявляє потребу у досвідчених фахівцях. Отже, виникає гостра освітня потреба у якісному навчанні сьогоденних учнів технічним дисциплінам – математиці, фізиці, інженерії, програмуванню.

На жаль, традиційне навчання не здатне підготувати дітей до майбутнього, тому в Україні з'являються освітні заклади нового типу, головною метою яких є: навчити дітей швидко адаптуватися до світу, що змінюється; надати потрібні навички та виховати юних геніїв, готових досліджувати, експериментувати, бути у постійному пошуку, вчитись і розвиватись впродовж життя, робити власні винаходи.

Необхідна складова сучасного освітнього процесу – зацікавленість учнів. Інтеграція природничих наук та розгляд реальних проєктів і прикладів використання інноваційних технологій максимально наближує навчання до життя та пробуджує інтерес юних IT-геніїв.

У розвинутих країнах світу головним інструментом підготовки фахівців майбутнього вважають STEM-освіту, яка останнім часом набирає обертів і в освітньому просторі України. STEM-освіта (Science, Technology, Engineering and Mathematics – природничі науки, технологія, інженерія, математика) – це низка чи послідовність курсів або програм навчання, яка готує учнів до успішного працевлаштування, до освіти впродовж життя; вимагає різних і більш технічно складних навичок, зокрема із застосуванням математичних знань і наукових понять. Кожна країна визначає поняття STEM-освіти самостійно. У США нині вже говорять про STEAM/STREAM-освіту, додаючи до звичної аббревіатури ще й Arts – мистецтво і Reading+WRiting – читання+письмо. [1].

Наш ліцей профілюється на «Іноземній філології». Вільне володіння наших учнів іноземними мовами значно розширює можливості для спілкування та обміну досвідом у будь-якій сфері.

Реформування освітньої галузі вимагає інноваційних підходів і осучаснення закладів освіти. Тому ми бачимо наш заклад STREAM-центром з відповідними лабораторіями. Для вдалої реалізації такого підходу модернізується матеріально-технічна база ліцею. Маємо сучасний лінгафонний кабінет. Ольга Миколаївна Ухналь, заступниця директорки нашого ліцею є автором проєкту «Інтерактив – вміємо наблизити майбутнє», який переміг у Громадському проєкті Громадського бюджету Кременчука 2020. Таким чином Кременчуцький ліцей № 10 «Лінгвіст» Кременчуцької міської ради Кременчуцького району Полтавської області поповнився інтерактивним обладнанням (7 інтерактивних дошок, 7 проекторів, 7 ноутбуків). Складовою STREAM-освіти є також і впровадження в освітній процес

робототехніки. Робототехніка – це універсальний інструмент для освіти, який підходить для будь-якого віку. Використання освітньої робототехніки дає можливість на ранніх етапах виявити технічні нахили учнів і розвивати їх у цьому напрямку, якнайкраще формуючі компетентності у цілому.

У грудні 2020 року ГО «Інноваційні освітні рішення» за підтримки Благодійного Фонду LEGO® Foundation та організації FIRST® оголосило про відкриття грантового конкурсу «Class Pack-2021» з метою надихнути дітей вивчати науку, технологію, інженерію, програмування та математику – все те, що рухає прогрес людства вперед. Програма FIRST® LEGO® League Challenge створена для дітей 9-16 років двома міжнародними компаніями – FIRST® та LEGO® Group. Її мета долучити якнайбільше школярів до вирішення актуальних світових питань за допомогою конструктора LEGO® Education – улюбленої іграшки дітлахів. Трьома ключовими аспектами FIRST® LEGO® League Challenge є робототехніка, дослідження та лідерство [2]. Усі бажаючі державні школи мали можливість заповнити аплікаційну форму на отримання гранту, метою якого було запровадження програми з робототехніки та проєктної діяльності FIRST® LEGO® League в НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС (не гурток, не додаткова активність, а саме в якості окремого модульного уроку або додаткових тем/занять на вже існуючих уроках інформатики, технологій та інших). Кременчуцький ліцей № 10 «Лінгвіст», відчувачи реальне бажання покращити освітній процес закладу освіти теж подав заявку. І ми знову перемогли! Ми отримали дворічну підтримку Class Pack-2021 по впровадженню програми FIRST® LEGO® League у наш заклад освіти! Ми впевнені, що завдяки підтримці колективу вчителів, учнів і їхніх батьків, усе задумане здійсниться! Наш ліцей – єдиний заклад освіти серед 104, хто отримав одразу 2 гранти: Challenge + Explore! Тепер ми матимемо навчальні конструктори, методичні матеріали та спеціальне програмне забезпечення до них. Розробки методичного центру компанії «Інноваційні освітні рішення» [3] мають ґрунтовний методичний супровід та високо

оцінені освітянами. МОН України підтвердило відповідність педагогічним вимогам та рекомендує використання в закладах освіти України навчальні конструктори LEGO® Education (свідоцтво № 06/34 від 27.06.2018 р.).

Мета і основні напрямки діяльності нашого закладу освіти: надихнути дітей вивчати STEM-науки; а в рамках реалізації міжнародних програм для дітей FIRST® LEGO® League Explore та FIRST® LEGO® League Challenge – за допомогою використання конструкторів LEGO® Education та проектної діяльності долучити їх до вирішення актуальних світових питань. Завдяки освітнім програмам від LEGO® Education, вже більше ніж у 200 школах України діти у STEM-форматі вивчають предмети природничо-наукового і технічного напрямку, створюють власні проекти в рамках міжнародної програми FIRST® LEGO® League та World Robot Olympiad, здобуваючи нагороди на Всеукраїнських олімпіадах і чемпіонатах з робототехніки. Ми готові залучити всіх учнів нашого ліцею до науково-технічної творчості; всебічно сприяти навчанню дітей сучасним інформаційним, інженерним, проектним технологіям, виявленню та створенню умов для самореалізації талановитої молоді з розвиненими лідерськими якостями, сучасним інженерним мисленням, здатних вирішувати надскладні завдання у високотехнологічних галузях економіки. Інноваційні програми від LEGO® Education допоможуть дітям ефективно оволодіти важливими навичками XXI сторіччя та підготують їх до професій майбутнього [4, 5]. STEM-освіта дає дітям досвід вирішення найрізноманітніших проблем, від повсякденних до глобальних [6]. Уміння доцільно використати інформаційно-комунікаційні технології, володіння двома іноземними мовами на високому рівні – це важливе доповнення до формування життєвих компетентностей школярів і підготовки їх до активної і творчої життєдіяльності.

Для ефективного розвитку напрямів STEM-освіти недостатньо матеріального і методичного забезпечення, освіта потребує не тільки сучасних засобів навчання, але й підвищення

кваліфікації науково-педагогічних працівників; розширення мережі відповідних лабораторій. Тому ми мріємо про створення на базі нашого ліцею регіонального STEM/STREAM-центру, що надасть можливість постійно вдосконалюватися вчителям: знайомитися з новинками на освітньому ринку, пропозиціями, досвідом проведення STEM-заходів; створювати і розміщувати публікації; брати участь у різноманітних конкурсах, науково-практичних конференціях, семінарах, фестивалях; бути спікерами вебінарів на освітніх порталах «Освіторія», «На урок», «Всеосвіта». Такий центр з різноманітними лабораторіями стане базовим для Кременчуцького центру професійного розвитку педагогічних працівників і зможе запропонувати допомогу в організації STEM-навчання через нестандартні методичні прийоми. Прикладами є інтерактивні квести [11] і заходи [12], спрямовані на встановлення міжпредметних зв'язків, які сприяють формуванню в учнів цілісного, системного світогляду, актуалізації особистісного ставлення до поставлених питань. Учні ліцею (не зважаючи на різні вікові категорії) беруть участь в олімпіадах з предметів, змаганнях технічної творчості, конкурсах захисту науково-дослідницьких робіт Малої академії наук України; плануємо брати участь у конкурсах і фестивалях, пов'язаних і з робототехнікою. На таких заходах учні і вчителі отримують нові знання, мають доступ до сучасних ресурсів і змогу презентувати власні розробки, обмінюватися досвідом [13]. Сьогодення вимагає від сучасного педагога переведення освітнього процесу в цифровий формат, забезпечення рівного доступу кожного учасника освітнього процесу до якісної освіти й запровадження нових підходів до освітньої діяльності. Кременчуцькому ліцею № 10 «Лінгвіст» це вдається!

Література:

1. Робототехніка як один із напрямків впровадження STEM-освіти [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу:
<https://sites.google.com/site/robototehnika98/robototehnika-ak-odin-iz-napramkiv-vprovadzenna-stem-osviti>

2. Програма FIRST LEGO League Challenge [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://firstlegoleague.org.ua/shcho-take-fll/>

3. Інноваційні освітні рішення [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://ies.org.ua/>

4. STEM-освіта. Навчання через дію / Інноваційні освітні рішення [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://classroom.google.com/u/2/c/MjU4NTU3MzA3NDA3>

5. Інноваційні освітні технології [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://firstlegoleague.org.ua/>

6. Оксана Стоєцька: «STEM-образование дает детям опыт решения самых разных проблем, от повседневных – до глобальных» [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://lenovo.ua/ru/blog/oksana-stoyecka-stem-osvita-daye-dityam-dosvid-virishennya-absolyutno-riznih-problem-vid-povsyakdennih-do-globalnih>

7. Навчання має бути цікавим. FIRST® LEGO® LEAGUE як освітній ресурс 21 століття [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://fll.in.ua/wp-content/files/Buklet_navchannya_mae_buty_tsikavym_FLL_yak_osvitni_resurs.pdf

8. Методичні рекомендації щодо розвитку STEM-освіти в закладах загальної середньої та позашкільної освіти у 2020/2021 навчальному році [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://drive.google.com/file/d/1qxDeN7-bucJXSBKTRqVbN09Xuc5TFSgs/view>

9. Відділ STEM-освіти ІМЗО [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.facebook.com/groups/>

10.STEM [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://imzo.gov.ua/stem-osvita/glosariy/>

11.QUEST-технології на уроках інформатики [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://sch-10.jimdofree.com/>

12.Чайдак Л.В. Методична розробка STEM-уроку, проведеного до 44-річниці з дня народження «APPLE» [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу:

<https://drive.google.com/file/d/1L45riPbbOggvgGujnQd9hVcx1PFе21PI/view> / Методичний вісник. Інформатика, травень 2020. – № 169. – с. 24.

13. Демократична школа. З досвіду роботи Чайдак Л. В. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://naurok.com.ua/biblioteka/moe>

УДК 378:811

Педагогічні науки

ОСОБЛИВОСТІ ІНШОМОВНОЇ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Чумак Н.Б.,

старший викладач

Київський національний лінгвістичний університет

м. Київ, Україна

Анотація: у статті досліджено сутність міжкультурної комунікації та її особливості; розглянуто категорії важливі для розуміння особливостей іншомовної міжкультурної комунікації; окреслено передумови готовності студентів до іншомовного спілкування у міжкультурному середовищі.

Ключові слова: міжкультурна комунікація, іншомовна комунікація, міжкультурне середовище, лінгвосоціокультурна компетентність.

Ще ніколи в історії людства наше суспільство не було в такому тісному контакті з представниками інших культур – і все це завдяки взаємопроникненню світових економік, прогресу у сфері технологій і комунікацій, вільному пересуванню людей між кордонами. Тож завдяки глобалізації, яка проникла у всі сфери життєдіяльності людства, важливим є встановлення та підтримка ефективної міжкультурної комунікації, яка традиційно розглядається як міжособистісна комунікація між представниками різних культур.

Варто зазначити, що процес спілкування із представниками інших культур певним чином відрізняється від процесу

спілкування з представниками своєї культури. Очевидною перепорою виступає мова спілкування, оскільки володіння учасниками акту спілкування різними мовами ускладнює процес обміну інформацією, навіть за умови існування спільної мови спілкування. Намір відправника повідомлення вже наділяє це повідомлення, наприклад, певними відтінками компонентів рідної культури, своїми соціальними особливостями. Отримувач повідомлення, у свою чергу, який є носієм зовсім іншого культурного коду, може мати труднощі із розумінням змісту повідомлення або і зовсім невірно його трактувати, знаходитися під впливом психокультурних факторів [1, 2]. Відтак, однією з передумов успішної іншомовної комунікації у міжкультурному середовищі є не лише досконале знання мови, але й соціолінгвістична та соціокультурна компетентності, які є одними з елементів іншомовної комунікативної компетентності, та які формуються впродовж вивчення іноземної мови як спільної мови спілкування у міжкультурному середовищі.

Підсумовуючи викладене, можемо дійти висновку, що іншомовна міжкультурна комунікація це – спілкування партнерів, що належать до різних культурно мовних спільнот, у процесі якого стикаються різні концептуальні і мовні картини світу, образи життя, національні характери, ціннісні орієнтації, моделі і норми поведінки і т.ін. та відбувається (або не відбувається) досягнення взаєморозуміння шляхом координування своєї і чужої перспектив [3, с. 418].

При визначенні змісту, структури та особливостей міжкультурного спілкування дослідники виходять з категорій “культура” і “спілкування”. Загальноприйнятого визначення культури не існує, тому що кожна наука, яка її вивчає дає свої дефініції. Для методики релевантним є антропологічне визначення, яке інтерпретує культуру як сукупність результатів людської діяльності в усіх сферах життя, що утворюють і зумовлюють образ життя нації, етносу, соціальної групи людей і кожної окремої людини у будь який конкретний період часу і трактує мову як результат культурного розвитку

людства, частину культури, її носія, умову її подальшого розвитку і засіб її пізнання” [3, с. 418].

Власна культура людини служить в ситуаціях міжкультурного спілкування підсвідомо як оцінювальний стандарт, як точка відліку, тобто “чуже” оцінюється через призму “свого”. Це спричиняє комунікативні непорозуміння, невдачі і пастки, які можуть виникати, незважаючи на досить високий рівень володіння іноземною мовою. Глибинні розбіжності між людьми за ознакою культурної належності, як правило, не усвідомлюються. У буденному мисленні вони майже завжди ігноруються або зводяться до поверхневих явищ, за якими все одно стоїть буцімто єдина “людська природа”, якої, однак, не існує. Спроби науковців розібратися у причинах міжкультурних непорозумінь, дослідити інші культури й поведінку їх представників та визначити їхні розбіжності і спільні риси зумовили виникнення багатьох класифікацій культур. Так, у маскулінних англомовних культурах народився вираз “*to make a friend*”, який абсолютно неприйнятний у нашій феміній культурі. В індивідуалістських англомовних культурах особовий займенник “*I*” пишеться завжди з великої літери, а в нашій колективістській культурі з великої літери пишеться навпаки займенник “*Вu*” у зверненні до однієї особи. Граматична категорія означеного і неозначеного артиклів в багатьох європейських мовах свідчить про те, що представники цих індивідуалістських культурномовних спільнот класифікують світ, насамперед, за таким критерієм як “той, кого я знаю” або “один із багатьох”, що підкреслює особливе місце окремої особистості у цих культурах. Мови монохронних культур зафіксували досить чіткий розподіл доби на частини з відповідними назвами і привітаннями. А в російській та українській культурах цей розподіл не є таким жорстким, він змінюється в залежності від пори року і сприймається часто суб’єктивно.

Культурні розбіжності зумовлюють також різні цінності, традиції, звичаї, норми, вербальні і невербальні моделі і

стандарти поведінки. Незнання їх, неврахування чи порушення у спілкуванні або неправильна інтерпретація через призму власних цінностей, норм і культурних стандартів спричиняють культурні бар'єри у спілкуванні, які призводять до комунікативних невдач і навіть конфліктів. Крім того, це є часто причиною формування негативного ставлення до іноземця і негативних стереотипів щодо нього і його культури. Мовні помилки (граматичні або лексичні) легко пробачаються іноземцеві, культурні – практично ніколи. Таким чином, для того щоб іншомовне спілкування відбувалося ефективно й успішно, необхідно виходити із постулату розбіжностей між культурами та індивідами, а також з усвідомленням того факту, що кожна людина має свій унікальний індивідуальний культурний статус, який утворюється під впливом культур різних рівнів: загальносвітової, національної або етнічної культури та різних групових культур і субкультур.

Ще однією важливою категорією для розуміння особливостей іншомовної міжкультурної комунікації є категорія “спілкування”. У соціальній психології спілкування розглядається як один з головних видів діяльності серед інших: гри, праці, пізнання і власне спілкування. З одного боку, воно є самостійним видом діяльності, а з іншого – обслуговує всі інші. Спілкування характеризується єдністю трьох аспектів: комунікативного (обмін інформацією), інтерактивного (взаємодія) і перцептивного (взаємсприйняття) [4, с. 79]. Ці аспекти виділяються умовно, але вони характеризують будь-яке спілкування, у тому числі й міжкультурне, де вони несуть подвійне і навіть потрійне навантаження, тому що комуніканти є представниками різних культур.

Відтак, для того щоб навчити студентів іншомовного спілкування, необхідно дати їм знання основних соціальних правил і норм і формувати вміння керуватися ними принаймні в типових ситуаціях спілкування. Велику роль при цьому відіграють здатність особистості до координації своєї і чужої перспектив, емпатії і толерантності. До того ж процес

оволодіння іноземною мовою і культурою необхідно організувати таким чином, щоб студенти усвідомлювали характер і природу стереотипів, вчилися аналізувати і пояснювати їх, долати їх негативний вплив на спілкування.

Таким чином, стає зрозумілим, що для здійснення успішної іншомовної міжкультурної комунікації, крім знань і вмінь з іноземної мови, студенти мають володіти мінімумом знань про рідну і чужу культури, про вищезгадані культурні, соціальні і мовні розбіжності між ними, умінь використовувати ці знання у спілкуванні і здатністю до рефлексії та толерантності. Тобто вони мають володіти достатньо розвиненою лінгвосціологічною компетентністю, яка необхідна їм не лише для успішного безпосереднього спілкування з представниками інших країн, але і для того, щоб розуміти автентичні тексти: друковані (художні, публіцистичні, Інтернет-тексти і т. ін.), аудитивні (пісні, радіопередачі і т. ін.), аудіовізуальні (фільми, телепередачі, кліпи і т. ін.), ілюстративні (фото, картини, схеми і т. ін.) в опосередкованому міжкультурному спілкуванні.

Література:

1. Jandt E. F. An introduction to intercultural communication: Identities in a global community / E. F. Jandt. – Thousand Oaks: SAGE Publications, 2013. – 428 p.
2. Matsumoto D. Culture & Psychology / D. Matsumoto & L. Juang. – Belmont, CA; Wadsworth, 2013. – 524 p.
3. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика: підручник для студентів класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / Бігич О. Б., Бориско Н. Ф., Борецька Г. Е. та ін./ за загальн. ред. С. Ю. Ніколаєвої. – К. : Ленвіт, 2013. – 590 с.
4. Андреева Г. М. Социальная психология. Учебник для высших учебных заведений. – М.: Аспект Пресс, 1999. – 376 с.

САМОМЕНЕДЖМЕНТ ЯК ІНСТРУМЕНТ ВИКОРИСТАННЯ ВЛАСНОГО УПРАВЛІНСЬКОГО ПОТЕНЦІАЛУ

Шемігон О.І.,

к.с.-г.н, доктор економіки, доцент

Биба В.А.,

к.е.н

*Білоцерківський національний
аграрний університет*

м. Біла Церква, Україна.

Анотація: авторами зроблена ще одна спроба акцентувати увагу на основних потребах, що мають найбільш сильний вплив на наші рішення та вчинки. Останні є інструментами самореалізації в житті кожної людини і управління зокрема.

Ключові слова: самоменеджмент, потреби, задоволення, розвиток, суспільство.

Самоменеджмент є не що інше як формування власних умінь і навичок, на основі яких здійснюється ефективно управління власними ресурсами, в тому числі і підприємницькими амбіціями.

Технологічно самоменеджмент можна розглядати як комплекс засобів, прийомів чи інструментів, які потрібні для сприйняття стану чи трансформації особистості в інший стан, отримання очікуваних результатів.

Підприємець – це той, хто, з'ясувавши, чого не вистачає йому чи суспільству, шукає спосіб і можливості задовольнити цю прогалину. Світ наповнений такими можливостями. І, як стверджував Генрік Ібсен, норвезький драматург і публіцист (1828-1906 рр) – здатність думати із самого початку часом веде до дуже оригінальних результатів.

Будучи менеджером чи започатковуючи власний бізнес, дуже корисно мати уяву про те, чого хотілося б іншим. На думку професорів школи економіки Гарвардського університету Пола Лоуренса і Нітіна Норії (Paul R. Lawrence, Nitin

202

Nohria, які є авторами книги *Driven: How Human Nature Shapes Our Choices* («Керовані: Як впливає природа людини на наш вибір»), існують чотири основні потреби, що мають найбільш сильний вплив на наші рішення та вчинки.

1. Потреба купувати. Бажання здобувати або збирати речові об'єкти або нематеріальні активи: статус, владу і вплив. Виходячи з цієї потреби створюються підприємства роздрібною торгівлі, брокерські та консалтингові агенції - компанії, що обіцяють зробити споживача багатим, знаменитим, впливовим або допомогти йому знайти ту чи іншу владу.

2. Потреба заводити зв'язки. Бажання відчувати, що тебе цінують і люблять, що виражається в створенні відносин, романтичних або дружніх. На підставі цієї потреби працюють ресторатори, організатори конференцій і творці служб знайомств. До задоволення цієї потреби апелюють також компанії, що обіцяють зробити клієнта більш привабливим зовні або навчити завойовувати повагу і загальне розташування.

3. Потреба осягати. Бажання задовольняти цікавість. На ньому заробляють творці навчальних програм, книговидавці, організатори семінарів-тренінгів та творчих майстерень, а також компанії, що обіцяють дати клієнту нові знання або зробити його компетентним в тій чи іншій сфері.

4. Потреба захищати. На задоволенні цієї потреби вибудовують свій бізнес компанії, що займаються установкою і обслуговуванням систем охоронної сигналізації, різного роду страхові компанії, курси з навчання східних єдиноборств і іншим видам самооборони, а також компанії, що надають юридичні послуги. Іншими словами, ті, хто обіцяє дбати про нашу безпеку, вирішувати проблеми і запобігати неприємностям.

Є й п'ята потреба, яку випускають з поля зору багато експертів. Це потреба відчувати. На основі цієї потреби функціонують кінотеатри, концертні зали, компанії - організатори різного роду ігор (азартних, рухливих, інтелектуальних, спортивних), спортзали і стадіони. Словом, ті, хто пропонує нам полоскотати нерви або випробувати задоволення або передчуття[1].

Дозволимо собі вступити в дискусію із шановними професорами щодо повноти лінійки запропонованих потреб, що мають найбільш сильний вплив на рішення та вчинки людини.

На наш погляд, перелічені вище потреби носять більше споживчий чи споживацький характер. Але ж є потреби і спонукального характеру і це є, перш за все, потреба виробництва.

Потреба виробляти - не все, що придумане людиною зустрічається у природі в готовому вигляді і в достатній кількості. Людські потреби (забаганки) потрібно створювати, виробляти, а значить, витратити час, докласти зусилля, тобто застосовувати певні ресурси. А це первинні і вторинні ресурси, вичерпні і невичерпні, виявлені і прогнозовані, дійсні і можливі, недефіцитні і дефіцитні і т.д.[2]. Звідси є речі, якими володіють усі, чи майже усі, а є речі в обмеженій кількості, а є і унікальні, наприклад, єдина двостороння картина в Україні Адальберта Ерделі (1891-1955 рр), з одного боку полотна – картина початку 1930-х рр. «Оголена на березі», а з іншого – картина 1940-х рр. «Купальниці» чи картина **Жан-Мішель Баскія (1960-1988 рр) «Жуйка зі смаком цибулі».**

Потреба бути причетним до виконуваної справи. Ця потреба у людини, її можна вже назвати особистістю, виникає на нашу думку тоді, коли вище згадані потреби вже задоволені, чи частково задоволені. Прикладом може бути Джон Девісон Рокфеллер (1839-1937), американський нафтовий магнат, створив в 1913 році Фонд Рокфеллера, з метою сприяння науково-технічного прогресу у всіх країнах світу. Чи Білл Гейтс, котрий вирішив присвятити 95% свого статку для боротьби з хворобами і неграмотністю. Гейтс уже витратив \$ 9260 млн для вакцинації 55000000 дітей.

Розглядаючи суспільні, у тому числі особисті потреби, їх структуру та тенденції розвитку, не можна оминати закон зростання потреб. Продуктивні сили, безперервно розвиваючись, не лише створюють умови для задоволення потреб, які склалися, а й стають основою, ґрунтом для виникнення нових потреб.

Зростання маси і різноманітності споживних вартостей в результаті зростання продуктивних сил приводить до зміни структури виробництва і витіснення старих потреб новими. При цьому структура потреб диференціюється, у неї все більше включаються товари як традиційного попиту, так і новинки. На пам'яті лише одного покоління такі речі, як телевізори, холодильники, відеомагнітофони перейшли з категорії предметів розкошів до предметів широкого вжитку і розглядаються нині як необхідні для відтворення робочої сили[3].

На сьогодні надважливим завданням сучасної економічної науки є вивчення та наповнення соціально-економічних аспектів суспільних і особистих потреб. Адже потреби, що виникають у процесі розвитку суспільства можуть як подовжити криву життєвого циклу цього суспільства, так і вкоротити.

Література:

1. Lawrence, Paul R. Driven: how human nature shapes our choices / Paul R Lawrence, Nitin Nohria; foreword by E.O.Wilson. 328 p.
2. Верхоглядова Н.І., О. Б. Письменна О.Б. Класифікація ресурсів та їх значення для управління ресурсозбереженням Інвестиції: практика та досвід № 16, 2015. – С.27-31.
3. Колот А. М. Мотивація, стимулювання й оцінка персоналу: Навч. посібник. — К.: КНЕУ, 1998. — 224 с.

АЛІМЕНТНІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ НА УТРИМАННЯ ДИТИНИ

Шум Ю.М.,*студентка Інституту права
Київський національний університет
імені Тараса Шевченка
м. Київ, Україна*

Анотація: *Тези присвячені питанню аліментного забезпечення дітей після розлучення батьків, а саме: порядок стягнення аліментів, встановлення розміру аліментних стягнень, ухилення від сплати аліментів та захист прав платника аліментів. Дослідження питання проводиться крізь призму міжнародних угод з питань утримання та захисту прав дитини, учасником яких є Україна, Конституцію України та за допомогою аналізу статей Сімейного кодексу України.*

Ключові слова: *утримання дитини, аліментні стягнення, відносини, матеріальна допомога, права дитини.*

Народження дитини – це відповідальне завдання. Як відомо, усі діти мають обох батьків, батька та матір, незважаючи на те, чи вони народжені у шлюбі чи ні. За законами України, дитина знаходиться на утриманні батьків до досягнення нею повноліття (ст.180 СКУ). Варто також зазначити, що у ст. 199 закріплене утримання батьками дітей навіть після досягнення ними повноліття «Якщо повнолітні дочка, син продовжують навчання і у зв'язку з цим потребують матеріальної допомоги, батьки зобов'язані утримувати їх до досягнення двадцяти трьох років за умови, що вони можуть надавати матеріальну допомогу».[1]

Це також закріплено на міжнародному рівні у Конвенції ООН 1989 р., а саме у частині 2 статті 27 « Батько(-ки) або інші особи, які виховують дитину, несуть основну відповідальність за забезпечення в межах своїх здібностей і фінансових можливостей умов життя, необхідних для розвитку дитини.».[2]

Проте часто так буває, що подружжя вимушене припинити свої відносини у зв'язку з виникненням певних обставин. Але

це не звільняє їх від необхідності забезпечувати їх. Саме у таких випадках постає питання про виплату аліментів.

Що ж таке аліменти? Зазвичай поняття «аліменти» визначаються як кошти, які один з батьків(той, хто проживає окремо від дитини), щомісяця сплачує іншому з батьків, з яким проживає дитина. У ст. 179 СКУ зазначено, що кошти, отримані у вигляді аліментів є власністю саме дитини, а батьки можуть лише розпоряджатись ними виключно за цільовим призначенням в інтересах дитини.. Взагалі, для дітей встановлено необхідний прожитковий мінімум, який забезпечується батьками порівну. Проте, розмір аліментів для кожної дитини встановлюється індивідуально, включаючи низку критеріїв, які необхідні для кожної конкретної дитини, вони описані у ч.1 ст. 182:

- 1) стан здоров'я та матеріальне становище дитини;
- 2) стан здоров'я та матеріальне становище платника аліментів;

- 3) наявність у платника аліментів інших дітей, непрацездатних чоловіка, дружини, батьків, дочки, сина;

- 3¹) наявність на праві власності, володіння та/або користування у платника аліментів майна та майнових прав, у тому числі рухомого та нерухомого майна, грошових коштів, виключних прав на результати інтелектуальної діяльності, корпоративних прав;

- 3²) доведені стягувачем аліментів витрати платника аліментів, у тому числі на придбання нерухомого або рухомого майна, сума яких перевищує десятикратний розмір прожиткового мінімуму для працездатної особи, якщо платником аліментів не доведено джерело походження коштів;

- 4) інші обставини, що мають істотне значення.

Відповідно до ч. 2 ст. 182 СКУ мінімальний гарантований розмір аліментів на одну дитину не може бути меншим, ніж 50% прожиткового мінімуму для дитини відповідного віку, адже як я вже зазначала раніше батьки забезпечують дитину порівну.[1] Справедливим є також те, що виплата аліментів не має суперечити можливостям платника, себто у нього повинні

залишитись кошти необхідні для самостійного «існування». Не можна оминати також те, що розмір аліментних стягнень може змінюватись. Протягом усього часу, як здійснюється стягнення, сума може змінюватись. Це залежить від різних факторів, перелік яких закріплений у ст.192 СКУ: «Розмір аліментів, визначений за рішенням суду або домовленістю між батьками, може бути згодом зменшено або збільшено за рішенням суду за позовом платника або одержувача аліментів у разі зміни матеріального або сімейного стану, погіршення або поліпшення здоров'я когось із них та в інших випадках, передбачених цим Кодексом».[4]

Аліменти можуть стягуватись різними способами, які описані у ст. 181 СКУ – це стягнення їх у частці від доходу матері або батька дитини, або у твердій грошовій сумі.[1] Спосіб такого стягнення визначається у судовому порядку. Новелою законодавства стало те, що отримувач аліментів тепер має ширший спектр можливостей для вибору способу їх стягнення. Варто також зазначити, що згідно з ч. 2 ст.181 СКУ, вирішуючи питання про сплату аліментів у добровільному порядку, батьки можуть обрати один з трьох варіантів надання утримання, а саме: у грошовій формі, у натуральній формі й грошовій та натуральній одночасно – все залежить від спільного рішення.

Інколи трапляється так, що один з батьків (той, хто сплачує аліменти), може ухилитись від сплати. У цьому випадку до боржника застосовуються покарання, передбачені вже Кримінальним кодексом України, а саме ст. 164, яка передбачає покарання за несплату податків у вигляді покарання громадськими роботами на строк від вісімдесяти до ста двадцяти годин або арештом на строк до трьох місяців, або обмеженням волі на строк до двох років. У цій статті покарання передбачене за дії боржника спрямовані на невиконання рішення суду (приховування доходів, зміну місця проживання чи місця роботи без повідомлення державного виконавця, приватного виконавця тощо), які призвели до виникнення

заборгованості із сплати таких коштів у розмірі, що сукупно складають суму виплат за три місяці відповідних платежів.[3]

Також, хотілось би зазначити про ще одну форму притягнення до відповідальності боржника у разі виникнення заборгованості за несплату аліментів у розмірі, що сумарно перевищує суму таких платежів за шість місяців. Такими видами покарання можуть бути обмеження:

1. виїзду за межі України
2. у праві керування транспортним засобом
3. тимчасове обмеження у користуванні вогнепальною, пневматичною зброєю
4. тимчасове обмеження у праві полювання.
5. а також боржник тимчасово лишається права вирішення чи може його дитина полишати територію країни з матір'ю/батьком.

Головною проблемою сьогодні у питаннях аліментів залишається нецільова витрата коштів, отриманих від платника аліментів. Необхідно розробити чіткий механізм стягнення і витрати таких коштів. Зараз у 21 столітті це зробити доволі нескладно. Можливим способом вирішення може бути створення окремого рахунку на ім'я дитини, на який щомісячно будуть надходити кошти, а за виписками з цього рахунку можна буде простежити на що ці кошти були витрачені. Держава повинна відповідально ставитись до захисту прав дітей, оскільки ця категорія населення є однією з найвразливіших та безпорадних й найбільше потребує необхідного державного захисту.

Література:

1. Сімейний кодекс України [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#Text>
2. Конвенція ООН про права дитини [Електронний ресурс] // від 20 листопада 1989 р.// Конвенцію ратифіковано Постановою ВР № 789-ХІІ від 27.02.91 - Режим доступу до ресурсу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text

3. Кримінальний кодекс України [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України. – 2001 р. – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>

4. Постанова Пленуму Верховного Суду від 15. 05.2006 №3 «Про застосування судами окремих норм Сімейного кодексу України при розгляді справ щодо батьківства, материнства та стягнення аліментів» [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0003700-06#Text>

УДК378.147:37.061

Педагогічні науки

ЗАСТОСУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У РОБОТІ З ДІТЬМИ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ

Щербак І. М.,

*кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри здоров'я людини,
реабілітології і спеціальної психології*

Рєва І. М., Скидан Р. Ф.

*студенти природничого факультету
Харківський національний педагогічний
університет імені Г.С. Сковороди
м. Харків, Україна*

У статті подано поняття здоров'язбережувальні технології, розглядаються питання про застосування здоров'язбережувальних технологій у роботі з дітьми з особливими освітніми потребами (ООП), а саме дітей з дитячим церебральним паралічем, дітей з РАС та інтелектуальними порушеннями.

Ключові слова: діти з особливими освітніми потребами, здоров'язбережувальні технології, корекційна робота.

У контексті соціально-економічних змін, які відбуваються в сучасному українському суспільстві, проблема збереження здоров'я підростаючого покоління виходить на пріоритетні

позиції. З огляду на особливості фізичного і психоемоційного розвитку дітей з особливими освітніми потребами, супровід кожної дитини передбачає особистісно-орієнтований підхід. Тому, застосування здоров'язбережувальних технологій у роботі з дітьми даної категорії вимагає глибоко продуманого планування, взаємозв'язку всіх фахівців психолого-педагогічного супроводу дитини в інклюзивній освіті.

Здоров'язбережувальні технології – це сукупність форм, засобів і методів, які направлені на досягнення оптимальних результатів в підтримці фізичного, психічного, етичного і соціального благополуччя людини, у формуванні здорового способу життя (за І. А Єрохіною) [1, с. 165].

У роботі з дітьми з особливими освітніми потребами застосовуються різноманітні технології здоров'язбереження, залежно від виду порушення психофізичного розвитку.

Під час занять вчителя-логопеда із дітьми логопатами здоров'язбережувальні технології, не вимагаючи особливих зусиль, оптимізують процес корекції мовлення дітей і сприяють оздоровленню всього організму дитини. До них можна віднести: дихальну гімнастику, артикуляційну гімнастику, пальчикову гімнастику, пасивний масаж, Су-Джок терапію. Ці технології допомагають розвивати рухомість артикуляційного апарату та артикуляційний праксис дитини, мовне дихання, дрібну моторику та пальцевий праксис, формують навички самомасажу, сприяють психофізичному здоров'ю дитини [4, с. 206; 3, с. 263]. Враховуючи те, що діти з ДЦП мають перш за все особливості фізичного розвитку, виникає необхідність застосування такої технології здоров'язбереження як фізіотерапія. Ця технологія сприяє покращенню тону м'язів, оптимізує роботу серцево-судинної системи, а також загальному зміцненню організму. Забезпечення психологічного комфорту, адекватної поведінки особистості дитини можливе при застосуванні різноманітних засобів оздоровчих технологій: музикотерапії, арт-терапії, казкотерапії, кольоротерапії.

У корекційній роботі з дітьми з інтелектуальними

порушеннями використовуються наступні здоров'язберезувальні технології: релаксація, музикотерапія, гімнастика, що бадьорить. Таким дітям характерна швидка стомлюваність, тому необхідно застосовувати ті технології, які сприяють відпочинку, відновленню сил дитини та позбавлення стресу. А гімнастика налаштовує дитину на гарний настрій, успішну навчальну діяльність [2, с. 124].

Діти з РАС також потребують корекційних занять з використанням здоров'язберезувальних технологій. Такими технологіями можуть бути: арттерапія та її види, технології корекції поведінки, психогімнастика. Арттерапія є хорошим способом соціальної адаптації, сприяє покращенню комунікативних навичок та взаємодії дитини з суспільством. Технології корекції поведінки допомагають дитині дізнатися та опанувати таке поняття як "соціальні норми", бо для них воно є незрозумілим. Психогімнастика спрямована на розвиток корекцію різних компонентів психіки дитини (пізнавальну, особистісну, емоційну) сфери.

Отже, використання здоров'язберезувальних технологій у роботі з дітьми з ООП несе позитивний вплив на психофізичний розвиток та дозволить зміцнити психічне та фізичне здоров'я дитини з ООП, чим забезпечить безперервність освітнього та корекційно-розвивального процесу.

Література:

1. Ерохина И.А. Здоровьесберегающие технологии в профилактике наркозависимости подростков: дис.... канд. пед. наук: 13.00.02 / И.А.Ерохина. - Тамбов, 2005. – 272 с.

2. Гаврилов О.В. Особливі діти в закладі та соціальному середовищі: навчальний посібник/О.В.Гаврилов. – Кам'янець-Подільський Аксіома, 2009. – 308с.

3. Андрищенко Т. К. Теоретико-методичні засади формування здоров'язберезувальної компетентності в дітей дошкільного віку : дис. д-ра. пед. наук : 13.00.08 / Андрищенко Тетяна Костянтинівна; Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини. – Умань., 2015. – С. 263–272.

4. Дегтяренко Т.М. Корекційно-реабілітаційна робота в спеціальних дошкільних закладах для дітей з особливими потребами: Навчальний посібник.- Суми: ВТД «Університетська книга», 2008.-302с.

УДК 343

Юридичні науки

ENFORCEMENT OF JUDGMENTS OF THE EUROPEAN
COURT OF HUMAN RIGHTS IN FOREIGN COUNTRIES

Южсека Роман Сергійович,

аспірант денної форми навчання

навчальної групи АС-941

кафедри кримінально-правових дисциплін

юридичного факультету

Науковий керівник: Скиба Елеонора Костянтинівна

професор кафедри соціально-гуманітарних дисциплін

доктор філософських наук, доцент

Дніпропетровський державний

університет внутрішніх справ,

Україна, м.Дніпро

The formation of Ukraine as a democratic state governed by the rule of law takes place in a transformational environment, which leads to qualitative changes in the legal system. The democratic transformations that have taken place in our country, modern globalization processes, the course of constitutional and political reforms have led to a revision of traditional notions of legal science about law and its sources, including the sources of such areas as criminal law. Therefore, in the legal literature more and more attention is paid to criminal law, consideration of its constituent elements, but the problem of its sources remains studied rather superficially.

Such scientists as Andrushko, M. Bazhanov, I. Baskov, E. Blagov, J. Brainin, A. Bobylev, V. Galkin, L. Gaukhman, I. Gontar,

A. Zhalinsky, V. Konyakhin, V. Kucher, D. Kukhnyuk, V. Navrotsky, A. Naumov, K. Obrazhiev, M. Panov, M. Paleev, O. Rarog, A. Shlyapochnikov, M. Shargorodsky, G. Shershenevich and others devoted their works to the sources of criminal law. Their works are the foundation for a modern understanding of the sources of criminal law. However, despite this, there is no doubt that in modern domestic legal science, source theory as a complex dynamic category requires increased attention and in-depth scientific concepts. Therefore, the above mentioned indicates the relevance of the study in this direction.

At the legislative level, Ukraine has its own mechanism for implementing the decisions of the European Court, but our country's desire for European integration requires the study and analysis of foreign experience on this issue, especially in countries that are members of the European Union. In our opinion, the experience of countries in respect of which the Council of Europe bodies recognize the state of implementation of ECHR decisions is interesting and relevant [1, p.57].

In general, the legal force of a judgment of the European Court of Justice in accordance with the principles of public international law is directed primarily at a State party to the Convention. In principle, the Convention takes a neutral position on national legal systems and, unlike the law of a supranational organization, is not intended to directly interfere with the national legal system. The Convention itself does not provide for internal mechanisms to ensure its legal force. They must be established by States parties.

The provisions of the Convention require external support. Accordingly, the mechanisms for integrating the provisions of the Convention into the legal systems of different states are different. Theoretically, there is a possibility of conflicts between the provisions of the Convention and domestic law. The problem of obstructing the Convention to States in granting additional rights not provided for in the Convention may arise in areas where the rights of different parties conflict so that the extension of the rights of one of them restricts the rights of the other, or if it contradicts the national constitution.

The experience of Germany shows that, giving priority to the principles of the national legal system of law, it is necessary to understand that different branches of law have their own principles, including the implementation and place of international law and decisions based on them. Without losing its specificity, international law operates in accordance with the goals and principles of the national legal system incorporated into this system. It cannot be said that the norms of international law occupy a separate position in the normative documents of the legal system.

The place of the Convention in the national legal systems of the states is defined differently, accordingly the order of execution of decisions of the ECHR is characterized by certain features in different countries.

In the Czech Republic, the procedure for implementing the decisions of the ECtHR was formed within the framework of social and political consensus on the high value of human rights and freedoms and the need for integration into European structures for the successful development of the country. This approach was normatively enshrined in the Constitution of the country, which not only establishes the rule of international law, but also obliges all state bodies to participate in the implementation of international obligations of the state [2, p. 141–145].

In the Czech Republic, the procedure for enforcing ECtHR decisions is formalized. It is defined by normative legal acts regulating the activity of the office of the Authorized Representative of the country in the European Court of Human Rights, as well as by laws and acts that determine the competence of various authorities.

Institutionally, the process of implementation of ECHR decisions is ensured by the relevant bodies. For example, the function of informing the authorities about the decisions of the ECHR is performed by the State Representative in the ECHR in cooperation with the Ministry of Justice, which ensures the work of its office. The representative is obliged not only to inform about the decisions on complaints against the Czech Republic, but also to

provide information about the development and application of the ECHR practice in general. The function of compensation is entrusted to the Ministry of Finance. Compensation is paid from reserve funds.

The implementation of individual measures is conditioned by the specifics of building the judicial system of the Czech Republic, in which the Constitutional Court plays a significant role. This Court is authorized to consider not only the constitutionality of laws, but also complaints of violations of human rights and freedoms due to decisions and actions of the authorities. For this reason, the Constitutional Court is an instance that must be passed before applying to the ECHR [3].

In France, for example, the procedure for enforcing ECHR decisions is poorly formalized, with the exception of the review procedure for ECHR decisions. There are also no specialized institutions to deal with ECHR decisions. Nevertheless, in France, the practice of enforcing ECHR decisions has developed, and this is primarily due to the high status of judicial acts in the national system of the country. Judicial decisions are considered to be the most important source of law, as they provide an interpretation of the law. Similarly, ECHR judgments are seen as sources of standards for the European Convention on Human Rights and Fundamental Freedoms.

The practice of enforcing ECHR decisions in France is due to a number of factors, including: the high status of the executive branch, the underdevelopment of the system of constitutional justice in the presence of a developed system of civil, criminal and administrative courts. In addition, the constitutional principle of the rule of international law has a certain influence on the approach to the implementation of ECHR decisions.

Various authorities are involved in the implementation of ECHR decisions. The function of informing the authorities about the decisions of the ECHR is performed by the Ministry of Justice. The execution of decisions in the part of individual measures is regulated only with regard to the review of verdicts in criminal

cases on which a decision of the European Court of Human Rights has been rendered. In this case, the review procedure can be initiated either by the convict himself\herself (his\ her representative or heir) or by a public authority (the Minister of Justice or the Prosecutor General at the Court of Cassation). The case is reviewed by a commission of 5 judges of the Court of Cassation.

Thus, it should be noted that Ukraine is an active participant in global processes. In this regard, there is a rejection of many outdated concepts and myths. The doctrine of the development of Ukraine in the XXI century is being formed. All these processes should be done in a new dimension of civilization, when taking into account the changing strategic situation in the world.

It should be noted that since Ukraine is a relatively young country, there are a number of problems related, on the one hand, to building a national concept of development, and on the other, to adapting to the laws established by the international community and new challenges of the modern world. Therefore, theoretical and applied developments on the introduction of a European-style legal system in Ukraine are becoming especially relevant. Hence, special attention is drawn to the experience of leading countries, which will certainly have a positive impact on the construction of new concepts in our country.

Література:

1.Завгородній В. А. Зарубіжний досвід виконання рішень Європейського Суду з прав людини (на прикладі деяких країн Європейського Союзу). *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2013. № 1. С. 57-64.

2.Конституция Чехии (Чешской Республики) от 16 декабря 1992 г. // Конституции государств Европы: в 3 т. М., 2001.

3.Судебная система в Чехии (текст доклада заместителя председателя Совета Судей в ЧР) [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://euro-advocate.com/2011-06-28-08-18-49.html>.

THE IMPACT OF ORGANIC FARMING
IN GROWING MAIZE ON THE FEATURES OF FORMATION OF
STRUCTURAL-AGGREGATE COMPOSITION OF SOIL
IN THE CONDITIONS OF THE DANUBE STEPPE OF UKRAINE

Yurkevich Ye.O.,

*Doctor of Agric. Sciences, Professor, Professor
of the Department of Field and Vegetable Crops,*

Valentiuk N.O.,

*Ph.D., Assistant Professor of Field
and Vegetable Crops,*

ORCID / 0000-0003-4763-301

Albul S.I.,

graduate student,

Odesa State Agrarian University

Odesa city, Ukraine

Annotation: *The study was conducted in a fixed three-factor experiment with ordinary chernozem (black soil). The positive impact of the improved system of pre-sowing soil preparation and care of maize crops, as well as the introduction of biodestructors Ecostern 1.5 l/ha and Cellulad 2.0 l/ha in the formation and increase in the content of agronomically valuable fraction of 0.25 - 10 mm on the formation of structural and aggregate soil composition. Minimization of the main tillage for maize by carrying out flat-cut tillage to a depth of 14-16 cm or disking for 10-12 cm had no advantage over plowing. The highest coefficient of soil structure was obtained in the experiment for turning the chips and wrapping postharvest residues and by-products of the predecessor with the introduction of biodestructor Cellulad 2.0 l/ha on the background of improved system of pre-sowing soil preparation and care of maize plants and was - 4.97 for soil layer 10 -20 cm.*

Key words: *maize, structural and aggregate composition of soil, basic tillage, pre-sowing tillage and crop care systems, biodestructors, organic farming.*

Maize is considered one of the most productive cereals in the world. This crop has a universal purpose and is grown for both food

and feed and technical purposes. In the southern regions of Ukraine, maize is given a fairly high share in the total volume of grain production. However, changes in weather conditions over the past five years, aimed at establishing abnormally high air temperatures and soil droughts, have caused significant losses in maize productivity, especially in the Danube Steppe zone of Ukraine. And this has led to the fact that the current level of maize grain crop production in this area has recently exceeded significantly by the biologically possible potential of this crop.

Scientifically based agricultural system involves the choice of tillage systems, which are important components not only to preserve and restore their fertility, but also to protect against erosion and also increase crop productivity, which occurs due to changes in terrestrial factors of plant life. However, research and practical experience have shown that the effect of this element can be quite different: from the highest efficiency to zero estimate, or even negative. This is influenced by many factors: the soil moisture availability, its agrophysical properties, humus content, precursors, presence and quantity and quality of post-harvest residues, applied tillage equipment, etc.

An important feature and property of the soil is its structure, as it has a significant impact on the fertility and productivity of crops, as confirmed by numerous studies [1-8]. It is established that cloddy and granular macrostructure with particle size from 1 to 5 mm has the utmost agronomic significance. However, for wet soils, this figure can reach up to 10 mm, and for arid soils - up to 2 mm [9].

Researchers and farmers who are supporters of shelf plowing [10-13], believe that such cultivation is able to provide optimal structure parameters during the movement of soil layers. They emphasize that this provides the best conditions for the growth and development of crops, which is due to improved water and physical properties, as well as controlling weeds growth and plants protection against diseases and pests.

However, according to the data gained from the vast majority of researchers [14-20], the best structural condition of the soil can be ensured, on the contrary, only by shelfless different depth tillage.

It has also been established that the wrapping of straw, manure and green manures during tillage has a significant influence on the processes of structure formation [21-25]

The research was carried out in a grain-cultivating short-rotation 4-field crop on the ordinary chernozem (black soil) with the following alternation of crops: peas – winter wheat – winter barley - ½ sunflower fields + ½ maize fields.

Location of research: Ivaniv district of Odesa region, Gudevichevo village, farm "Bereginya-Lada".

Scheme of the experiment: three-factor experiment:

Factor A - methods of basic tillage:

a1 - plowing at 25-27 cm - (control);

a2 - shelfless (flat-cut) cultivation on 14-16 cm;

a3 - shelfless (disking) treatment for 10-12 cm.

Factor B - the use of biodestructors of by-products

b1 - without destructors;

B2 - Ecostern 1.5 l / ha;

b3 - Cellulad 2.0 l / ha.

Factor C - system of pre-sowing tillage and crop care:

c1 - traditional;

c2 - improved.

Variants of the experiment are placed in 3 replicates, by randomization. The total square of the experiment is 300 m², accounting – 100 m². The structural and aggregate composition of the soil was determined by the sieve method in the modification of N.I. Savvinova (DSTU 4744: 2007) in the phase of ejection of maize panicles. During the experiment zonal maize hybrid Kobza MV was being sown.

Studies have shown that the methods and depth of basic tillage, the use of biodestructors to improve the decomposition of by-products of the predecessor, as well as an improved system of pre-sowing tillage and maize care in the experiment, in some way influenced the formation of structural and aggregate soil composition. The positive effect of the use of biodestructors Ecostern 1.5 l/ha and Cellulad 2.0 l/ha in the creation of structural aggregates and the increase in the

content of agronomically valuable fraction of 0.25-10 mm has been established. Thus, in the variant with plowing the application of the biodestructor Ecostern 1.5 l/ha contributed to the increase in the structural composition of the soil fraction of 0.25 mm by 1.13%, and in option with the application of Cellulad 2.0 l / ha, respectively by 2.09%. The application of the improved system of pre-sowing tillage provided in the experiment a slight improvement of the structural and aggregate composition of the soil precisely by reducing the content of fractions larger than 10 mm and less than 0.25 mm. Minimization of the main cultivation for maize in organic agriculture by carrying out flat-cut tillage on the soil by 14-16 cm, or disking on 10-12 cm, did not give the expected positive results. Under these treatments, the most structured was the soil layer of 0-10 cm introducing biodestructor Cellulad 2.0 l/ha on the background of an improved system of pre-sowing soil preparation and maize plants care with a coefficient of structure (K), respectively - 4.03 - 4.77, but the largest coefficient of soil structure was obtained in the experiment by turning the chips and wrapping postharvest residues and by-products of the predecessor with the introduction of biodestructor Cellulad 2.0 l/ha on the background of improved system of pre-sowing soil preparation and maize plants care. Mainly this variant has a layer of soil of 10-20 cm at level - 4,97.

The best indicator of the structural and aggregate composition of the arable (0-30 cm) layer of soil in the experiment in terms of structural coefficient (K) was obtained by plowing with the introduction of biodestructor Cellulad 2.0 l/ha on an improved system of pre-sowing tillage and plant care - 4.41 . Replacement of shelf plowing with shallow tillage (flat cutting) tillage or disking of the soil led to a deterioration of the structural coefficient, which was only - 3.16-3.26.

References:

1. Revut, I. B. (1972). Fizika pochv. [Soil physics]. Leningrad.: Kolos [in Russian].
2. Mal'tsev, T.S. (1955). Voprosy zemledeliya. [Agriculture surveys] Moscow: Sel'khozizdat [in Russian].

3. Barayev, A.I. (1981). Teoriya i praktika zemledeliya zasushlivykh rayonov. [Theory and practice of agriculture in dry areas]. Vestnik s.–kh. nauki Kazakhstana, –Kazakhstan Bulletin of Agricultural Science. 6, 3–8 [in Russian].
4. Shcherbak, I.Ye. (1979). Pochvozashchitnaya tekhnologiya vozdeleyvaniya zernovykh kul'tur v yuzhnykh rayonakh Ukrainy. [Soil-protective technology for the cultivation of grain crops in the southern regions of Ukraine]. Moscow: Kolos [in Russian].
5. Morgun, F.T. (1984). Pochvozashchitnoye bespluzhnoye zemledeliye. [Soil-protective crop farming]. Moscow: Kolos [in Russian].
6. Tsandur, M.O. (2006). Naukovi osnovy zemlerobstva Pivdennoho Stepu Ukrayiny. [Scientific bases of agriculture of the Southern Steppe of Ukraine]. Odesa: Papirus [in Ukrainian].
7. Yurkevych, YE. O, Kovalenko, N.P., & Bakuma, A.V. (2011). Ahrobiolohichni osnovy sivozmin Stepu Ukrayiny. [Agrobiological bases of crop rotations of the Steppe of Ukraine]. Odesa: Odes'ke vydavnytstvo «VMV» [in Ukrainian].
8. Tanchyk, S.P, Tsyuk, O.A., & Tsentylo, L.V. (2015). Naukovi osnovy system zemlerobstva: monohrafiya. [Scientific bases of farming systems: monograph.]. Vinnytsya: TOV «Nilan-LTD» [in Ukrainian].
9. Vorobyov, S.A., & Burov, D.I (1977). Zemledelye. [Agriculture]. Moscow: Kolos [in Russian].
10. Vil'yams, V.P. (1940). Pochvovedeniye. Zemledeliye s osnovami pochvovedeniya. [Soil science. Agriculture with the basics of soil science]. (4d ed). Moscow: Sel'khozgiz [in Russian].
11. Popov, F.A. (1969). Obrabotka pochvy pod polevyeye kul'tury. [Tillage for field crops]. Kiev: Urozhay [in Russian].
12. Kotovrasov, I.P. (1979). Mekhanicheskaya obrabotka i effektivnoye plodorodiye pochvy. [Mechanical processing and effective soil fertility]. Moscow: Kolos [in Russian].
13. Sdobnikov, S.S. (1980). Obrabotka pochvy i pitaniye rasteniy. [Soil cultivation and plant nutrition]. Zemledeliye – Agriculture. 8, 18-22 [in Russian].
14. Mal'tsev, T.S. (1955). Voprosy zemledeliya. [Agriculture issues]. Moscow: Sel'khozizdat [in Russian].

15. Shikula, N.K., Morgun, F.N. (1984). Pochvozashchitnoye bespluzhnoye zemledeliye. [Soil-protective crop farming]. Moscow:: Kolos [in Russian].
16. Morgun, F.T., Shikula, N.K., & Tarariko A.G. (1988). Pochvozashchitnoye zemledeliye. [Conservation agriculture]. K.iev: Urozhay [in Russian].
17. Pabat, Í.A. (1992). Ġruntozakhisna sistema zemlerobstva. [Soil protection system of agriculture]. K.iev: Urozhay [in Ukrainian].
18. Hrabak, N.Ch. (2001). Osnovni shlyakhy vdoskonalennya obrobittu gruntu v stepoviy zoni Ukrayiny. [The main ways to improve tillage in the steppe zone of Ukraine]. Visnyk ahrarnoyi nauky pivdennoho rehionu. – Bulletin of Agrarian Science of the Southern Region, 2, 68-72 [in Ukrainian].
19. Shcherbak, I.Ye. (1974). Pochvozashchytnaya obrabotka poley v yuzhnykh rayonakh . [Conservation tillage of fields in the southern regions]. Moscow:: Kolos [in Russian].
20. Krut' V.M., & Pabat I.A. (1986). Systema obrobittu gruntu v zoni Stepu [Tillage system in the steppe zone] Obrobittok gruntu v systemi intensyvnoho zemlerobstva – Tillage in the system of intensive agriculture. V.M. Krutya (Ed.); Kiev: Urozhay [in Ukrainian].
21. Hrabak N.Ch. (2003). Polipshennya obrobittu gruntu v Stepu. [Improving tillage in the Steppe]. Visnyk ahrarnoyi nauky – Bulletin of Agricultural Science. 3, 12-14 [in Ukrainian].
22. Albul, S.S. (2018). Produktyvnist' kukurudzy v zalezhnosti vid obrobittu hruntu ta zastosuvannya biodestruktoriv v orhanichnomu zemlerobstvi stepu Ukrayiny. [Productivity of corn depending on tillage and application of biodestructors in organic agriculture of the steppe of Ukraine]. Ahrarnyy visnyk Prychornomor"ya. Sil's'kohospodars'ki nauky – Agrarian Bulletin of the Black Sea Coast. Agricultural sciences. Odesa, 88, 16 -25 [in Ukrainian].
23. Tykhonov, A.V. (1982). Nauchnye osnovy y éffektyvnost' obrabotky pochvy pry udobrenny solomoy v polevykh sevooborotakh yuzhnoy stepy Ukrayny. [Scientific bases and efficiency of soil cultivation with straw fertilization in field crop rotations of the southern steppe of Ukraine]. Doctor's thesis. Odessa [in Russian]

24. Shuvar, I.A., Snityns'kyy, V.V., & Bal'kovs'kyy, V.V. (2011). Ekolohichni osnovy zbalansovanoho pryrodokorystuvannya. [Ecological bases of balanced nature management]. L'viv-Chernivtsi: Knyhy-KHKHI [in Ukrainian].

25. Yakist' gruntu. Vyznachannya strukturno-ahrehatnoho skladu sytovym metodom u modyfikatsiyi N.I. Savvinova. [Soil quality. Determination of structural and aggregate composition by sieve method in modification by N.I. Savvinov]. (2005). DSTU 4744:2007. Kiev:..Derzhspozhyvstandart Ukrayiny [in Ukrainian].

The use of modern bioinformatics methods in determining the genomic variability of microorganisms

Гущин І.

*студент магістратури 091 Біологія,
Інститут біомедичних технологій,
Відкритий міжнародний університет розвитку людини
Україна»*

Зелена Л.Б.

*кандидат біологічних наук, старший викладач кафедри
мікробіології, сучасних біотехнологій та імунології,
Інститут біомедичних технологій,
Відкритий міжнародний університет розвитку людини
«Україна»*

Катинська М. Г.

*кандидат фармацевтичних наук, доцент кафедри фармації,
Інститут біомедичних технологій,
Відкритий міжнародний університет розвитку людини
«Україна»*

Панасюк О.Л.

*доктор мед.наук, старший науковий співробітник, в/о
зав.відділом інтенсивної терапії та детоксикації, Керівник
Центру*

*інфекційних уражень нервової системи ДУ «Інститут
епідеміології та інфекційних хворобі м.Л.В.Громашевського
НАМН України»*

м. Київ, Україна

Last year it was announced that the entire human genome had been mapped as a result of the efforts of the worldwide human genome project and a private genomic company [1, 2].

However, in recent years, the scientific world has witnessed the completion of whole genome sequences of many other organisms. The analysis of the emerging genomic sequence data and the human genome project is a landmark achievement for bioinformatics.

A novel strategy for random sequencing of the whole genome (the so called “shotgun” technique) was used to sequence the genome of *Haemophilus influenzae* in 1995 [3].

This was the very first complete genome of any free living organism to be sequenced. Other bacterial genomes, such as those of *Mycoplasma genitalium* and *Mycobacterium tuberculosis*, were sequenced soon after [4, 5], and the sequence of the plague bacterium *Yersinia pestis* was recently completed [6].

The sequence and annotation of the first eukaryotic genome, that of *Saccharomyces cerevisiae* (a yeast) [7], was followed by those of other eukaryotic species such as *Caenorhabditis elegans* (a worm) [8], *Drosophila melanogaster* (fruit fly) [9], and *Arabidopsis thaliana* (mustard weed) [10].

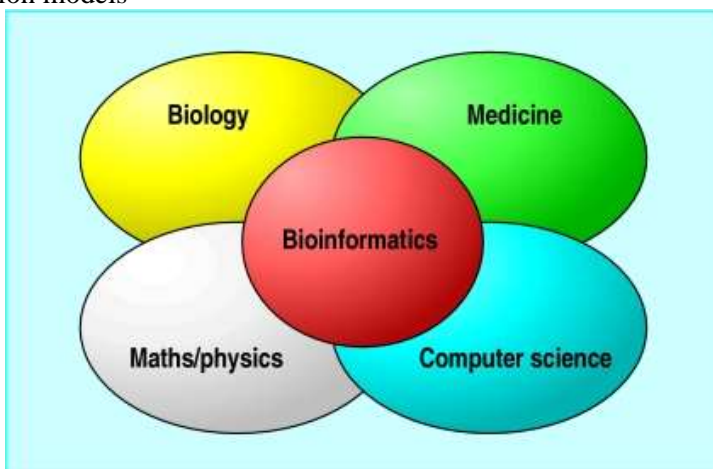
Sequencing of several other species, including zebrafish, pufferfish, mouse, rat, and non-human primates, are either under way or nearing completion by both private and public sequencing initiatives [11].

The knowledge obtained from these sequence data will have considerable implications for our understanding of biology and medicine. As a result of comparative genomic and proteomic research, we will soon be able to not only locate each human gene but also fully understand its function [12].

The clinical applications of bioinformatics can be viewed in the immediate, short, and long term. The human genome project plans to complete the human sequence by 2003, producing a database of all the variations in sequence that distinguish us all. The project could have considerable impact on people living in 2020—for example, a

complete list of human gene products may provide new drugs and gene therapy for single gene diseases may become routine.

Bioinformatics approaches to the AMR research can be broadly categorized as those that focus on fast and reliable predictions of AMR to be applied in clinical settings, and those that explore the underlying molecular mechanisms of AMR. The first category primarily stems from prior knowledge of AMR molecular mechanisms, and may better generalize patterns of genotype–phenotype relationships. With the advent of WGS technologies, approaches in the first category tend to utilize sequencing data in order to identify the presence of known signatures of AMR, such as resistance genes or specific alleles known to elicit resistance. Approaches from the second category employ more difficult-to-generate data or complex datasets, such as pan-genomes, gene expression profiles, metabolomics, or biological pathways. The latter approaches are more geared towards revealing novel resistance genes, epistatic interactions related to AMR, underlying regulatory mechanisms, or new drug targets. Each considered approach possesses certain limitations, discussed in the corresponding sections, and they should be considered when building and evaluating new prediction models

References

1. International Human Genome Sequencing Consortium. Initial sequencing and analysis of the human genome. *Nature*. 2001;409:860–921. [[PubMed](#)]
2. Venter JC, Adams MD, Myers EW, Li PW, Mural RJ, Sutton GG, et al. The sequence of the human genome. *Science*. 2001;291:1304–1351. [[PubMed](#)]
3. Fleischmann RD, Adams MD, White O, Clayton RA, Kirkness EF, Kerlavage AR, et al. Whole-genome random sequencing and assembly of *Haemophilus influenzae* Rd. *Science*. 1995;269:496–512. [[PubMed](#)]
4. Fraser CM, Gocayne JD, White O, Adams MD, Clayton RA, Fleischmann RD, et al. The minimal gene complement of *Mycoplasma genitalium*. *Science*. 1995;270:397–403. [[PubMed](#)]
5. Cole ST, Brosch R, Parkhill J, Garnier T, Churcher C, Harris D, et al. Deciphering the biology of *Mycobacterium tuberculosis* from the complete genome sequence. *Nature*. 1998;393:537–544. [[PubMed](#)]
6. Parkhill J, Wren BW, Thomson NR, Titball RW, Holden MT, Prentice MB, et al. Genome sequence of *Yersinia pestis*, the causative agent of plague. *Nature*. 2001;413:523–527. [[PubMed](#)]
7. Goffeau A, Barrell BG, Bussey H, Davis RW, Dujon B, Feldmann H, et al. Life with 6000 genes. *Science*. 1996;274:546. [[PubMed](#)]
8. The *C. elegans* Sequencing Consortium. Genome sequence of the nematode *C. elegans*: a platform for investigating biology. *Science*. 1998;282:2012–2018. [[PubMed](#)]
9. Myers EW, Sutton GG, Delcher AL, Dew IM, Fasulo DP, Flanigan MJ, et al. A whole-genome assembly of *Drosophila*. *Science*. 2000;287:2196–2204. [[PubMed](#)]
10. Arabidopsis Genomics Initiative. Analysis of the genome sequence of the flowering plant *Arabidopsis thaliana*. *Nature*. 2000;408:796–815. [[PubMed](#)]
11. Stein L. Genome annotation: from sequence to biology. *Nat Rev Genet*. 2001;2:493–503. [[PubMed](#)]
12. Subramanian G, Adams MD, Venter JC, Broder S. Implications of the human genome for understanding human biology and medicine. *JAMA*. 2001;286:2296–2306. [[PubMed](#)]

